Leto VI., štev. 96 | Ljubljana, petek 24. aprila 1925 | Poštnina pavšalirana. | Cena 2 Din

Izhaja ob 4. zjutraj.

Stane mesečno Din 25·—; za inozemstvo Din 40·— neobvezno.

Oglasi po tarifu.

Uredništvo:
Dnevna redakcija: Miklošičeva cesta štev. 16/I. — Telefon štev. 72.
Nočna redakcija: od 19. ure naprej v Knaflovi ul. št. 5/I. — Telefon št. 34.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo prosveto in politiko

Uprava:
Upravništvo: Ljubljana, Prešernova ulica št. 54. — Telefon št. 36.
Inseratni oddelek: Ljubljana, Prešernova ulica št. 4. — Telefon št. 36.
Podružnici: Maribor, Barvarska ulica št. 1. — Celje, Aleksandrova cesta.
Račun pri poštnem ček. zavodu: Ljubljana št. 11.842, - Praha číslo 78.180. Wien Nr. 105.241.

Ljubljana, 23. aprila.

Povedali smo takoj ob izbruhu sedanje bolgarske tragedije — ko še «Slovenec» ni «nasedel» potnikom iz Caribroda, kakor danes — da bodo klerikalci krivdo za bolgarske dogodke lepo naprtili vladi Narodnega bloka. Povedali smo to mimogrede in se nismo varali.

Včerajšnji «Slovenec» piše uvodnik o bolgarski tragediji, katere rešitev vidi edino v federaciji z našo državo; toda preden se uresniči «zedinjenje vseh jugoslovanskih narodov», mora pasti ta režim, kajti: «Tragedije bolgarskega naroda je po velikem delu kriva povojna (zakaj ne tudi predvojna?) politika Nikole Pašića, ki ni politika sporazumevanja in zedinjevanja, ampak maščevalnosti in nadvladanja!» . . .

Kdo se ne spomni, kako so klerikalci pisali, ko je beograjska vlada dosegla s pokojnim Stambolliskim stike, ki so obetali bratsko zbližanje z Bolgarijo? Toliko da klerikalci niso Stambolijškega ozmerjali za «izdajalca», ker je prišel v Beograd. A ko je Stambolijski padel, je naravno zopet beograjska vlada bila sokriva njegove katastrofe. In kaj so pisali klerikalni listi lani, ko je tudi Cankov dospel v Beograd na veliko začudenje vseh germanofilov, ki so morali spoznati, da beograjska vlada napram oficijelni Bolgarski le ni tako nedostopna, kakor bi bilo njim prav, temveč da želi odkrito in iskreno zbližanje s sosedo. Klerikalci so pisali, da je Cankov kot reakcijonarni nasilnik prišel v Beograd obiskat sebi vredne. Naj je bil na Bolgarskem kakršen koli režim, naj se je tam zgodilo karkoli, povsod so naši klerikalci vtaknili vmes svojo intrigantsko njuško. To je stari instinkt iz nedavne zgodovine, ko so tudi klerikalci ob strani avstrijskih diplomatov iz strastne mržnje do vsega srbskega stali ob strani Bolgarov in aplavdirali bratomornemu klanju. Zato danes «Slovenčeve» krokodilove solze ne morejo ganiti nikogar.

Nasprotno, ravno včerajšnji «Slovenčev» uvodnik znova nudi dokaz, kako klerikalci izrabijo vsak kočljiv meddržavni konflikt, da naši vladi in tudi sami državi sunejo poleno pod nogo. Klerikalci so rogovilili vselej, kadar je naša vlada nastopila proti restavracijskim pretenzijam habsburgovcev na Madžarskem. Ob znanih mejnih konfliktih z Italijo je «Slovenec» naravnost denunciral nekrive Orjunaše in nudil Italijanom pravcat špijonažni materijal. Za vstajo v Albaniji je razkričal našo državo kot zaščitnico Ahmed bega Zoge in kot dostavljalko orožja. A zdaj, ko se razglaša, da bolgarski zunanji minister Kalfov drzno izziva našo državo in hoče z vso perfidijo njej natovoriti krivdo za homatije na Bolgarskem, zdaj piše «Slovenec» za — sporazum z Bolgarijo in označuje gosp. Pašića ter njegovo vlado za glavno zapreko, da nimamo «jugoslovanske federacije» in da jo bomo še «dolgo, dolgo pričakovali» . . .

«Slovenec» piše to v momentu, ko je ugotovljeno, da se je revolucijonarno gibanje začelo po sklenu novemberskega kongresa komunističnih strank na Dunaju in ko je razkrinkana krivda Cankovega režima. Angleška parlamentarna komisija na osnovi lastnih doživljajev in izkušenj v Sofiji izraža urbi et orbi svoje prepričanje, da je tudi bolgarska vlada kriva storjenih zločinov, ki jih neusmiljeno še nadaljuje ravno nad zemljoradniki, ki so naklonjeni zbližanju z Jugoslavijo, in da ravno radi njihovih emigrantov, ki pri nas uživajo zaščito gostoljubja, skuša z drznimi podtikavanji izzvati naš izpad.

Najnoveiše opasne perfidije sofijskih vladnih krogov dokazujejo, da so bila vsa dosedanja prizadevanja naše vlade za prijateljsko sožitje z Bolgarijo zaman in da ne bo miru in sporazuma z bolgarskim narodom, dokler se ne otrese germanskega Koburga in njegovih krvavih slug, ki nosijo pečat kainovstva in krivdo za prelito bratsko kri. Preznačilno je za današnje odgovorne faktorje na Bolgarskem, da presega slepota njihovega sovraštva do Srbov celo tako strašne in dalekosežne prevratne dogodke kot so se vršili v Sofiji in drugod zadnji teden.

Država naša je danes uravnotežena na zunaj in znotraj. Spravila je zakonitim potom in brez prelivanja krvi na kolena one faktorje, ki so vpregli vse sile, da oslabijo in diskreditirajo Jugoslavijo in jo z destruktivnostjo spravijo na nivô razlomljene Bolgarije. Naša država je danes močnejša kakor je bila kdajkoli. Svestna si je definitivne velike zmage unitarizma in pameti na znotraj in je vsak hip pripravljena braniti svojo integriteto in svoj ugled tudi na zunaj. Navzlic vsemu temu, kar se je dogodilo in kar se še danes dogaja v Bolgariji na rovas Jugoslavija druge žeje kot da bi bolgarskemu ljudstvu skoraj bila razsvetljena pot k redu in bratstvu.

«Slovenec», ki zaključuje svoj uvodnik s italno ironijo, naj Jugoslovani v tej stvari pokažejo, kaj znajo, je lahko prepričan, da se bliža konec tudi njegovim demagoškim intrigam v balkanskih in zunanjepolitičnih zadevah naše države.

Kralj zopet v Beogradu

Po dispozicijah se je kralj vrnil v Beograd nocoj okoli polnoči. — V njegovem spremstvu je tudi g. Pašić. — Dnevni red prvega skupščinskega sestanka. — Kandidati za podpredsednika Narodne skupščine.

Sarajevo, 23. aprila. n. Davi je kraljevska dvojica nenadoma odpotovala v Beograd, dasi so tukajšnji krogi upali, da ostane v Sarajevu še par dni. Kralj je odpotoval z avtomobilom preko Rogatice in Dvornika ob Drini do Rače, od koder je nadaljeval vožnjo do Beograda z vlakom. Povratek kralja v Beograd se pričakuje za nocoj okoli polnoči. Baje se vrne s kraljem tudi ministrski predsednik Pašić.

Beograd, 23. aprila. p. Vsa pozornost politične javnosti je še vedno koncentrirana na dogodke v Bolgariji. Radi njih se vrača v Beograd tudi kralj, ki je nameraval še nekaj časa ostati v Bosni. Takoj po prihodu gosp. Pašića, o katerem se javlja, da potuje v spremstvu kralja, se bo vršila seja ministrskega sveta, na kateri se bodo razpravljali dogodki na Bolgarskem.

Nocoj od 6. do 9. je ministrski svet imel sejo, na kateri je končal razpravo o zakonskem predlogu o invalidih. Danes opoldne se je sestal zastopnik ministrskega predsednika Marko Gjuričić s predsednikom Narodne skupščine Markom Trifkovićem k posvetovanju o skupščinskem delu. Po konferenci je izjavil predsednik Marko Trifković, da se bo prva seja Narodne skupščine vršila, kakor je bilo določeno, v torek 28. t. m. Dnevni red te seje bo naslednji: 1.) Volitev parlamentarnega odbora za pretres invalidskega zakona; 2.) tiskovni zakon; 3.) stanovanjski zakon.

V Narodni skupščini je bilo danes opažati živahnejše življenje. Poslanci se vračajo od vseh strani. Dopoldne je imel sejo zakonodajni odbor, na kateri so bila prečitana poročila sekcij za stanovanjski in tiskovni zakon. Prihodnja seja tega odbora bo jutri.

Pred sestankom Narodne skupščine je zopet postalo aktualno vprašanje prvega podpredsednika. Kandidatov je mnogo in se med njimi navaja tudi dr. Velizar Janković, proti kateremu obstoji v radikalnem klubu znatna opozicija. Verjetno je, da bo radi tega izvoljen za prvega podpredsednika Narodne skupščine minister za kmetijstvo in vode Krsta Miletić.

GIBANJE RADIČEVSKIH DISIDENTOV.

Zagreb, 23. aprila. n. Radičevski disidenti so sklenili za danes v Zagrebu konferenco, ki se je pa odgodila do nedelje, ker ni še dospelo dovolj delegatov.

Naša demarša v Sofiji

Protestna nota naše vlade radi neprestanih sumničenj, da Jugoslavija podpira bolgarske revolucijonarje.

Beograd, 23. aprila. r. Radi izjav bolgarskih ministrov, zlasti zunanjega ministra Kalfova, notranjega ministra Ruseva in vojnega ministra Vlikova, v katerih se namigava, da je naša država sodelovala pri zadnjih dogodkih v Bolgarski, bo naša vlada v najkrajšem času napravila v Sofiji zelo ostro demaršo potom našega tamošnjega poslanika Milana Rakića. Od merodajne strani se ponovno kategorično demantirajo vse vesti, ki se lansirajo iz bolgarskih virov o našem sodelovanju pri zadnjih dogodkih v Bolgarski in o podpiranju bolgarskih emigrantov in revolucijonarjev z namenom pospeševanja revolucije v Bolgarski.

Beograd, 23. aprila, p. Povodom tendencijoznih vesti, ki se širijo iz Sofije in ki imajo svojo podlago v izjavah bolgarskega zunanjega ministra Kalfova in ministra za notranje posle Ruševa, da je baje naša vlada vplivala na krvave dogodke v Sofiji, je posetil danes opoldne naš sofijski poslanik Rakič zunanjega ministra Kalfova in je v imenu naše vlade najodločneje protestiral zoper takšne napačne vesti in zlasti zoper pisanje sofijskih listov. Vse kaže, da se je začela bolgarska vlada že umikati, ker se je ugotovilo, da ni v stenogramih o seji Sobranja onega mesta ministrovega govora, v katerem dolži Ruševa jugoslovensko poslaništvo udeležbe pri poslednjih krvavih dogodkih. Nocoj je povabil zunanji minister doktor Ninčić bolgarskega poslanika Vakarevskega k sebi in mu sporočil, da je jugoslovenski poslanik Rakić protestiral v Sofiji pri zunanjem ministru Kalfovu v imenu našega kabineta zoper sumničenja sofijske vlade. Poslanik Vakarevski je ostal pri dr. Ninčiću od 7. do 8.

Herriotov predsedniški program

Apel na tesno združitev levičarskih elementov. — Zbornica je odobrila dvanajstine. — Parlamentarna pavza.

Pariz, 23. aprila. s. Danes popoldne ob 3.10 je Herriot prvič otvoril sejo zbornice. V svojem nastopnem govoru je najprej opozarjal na to, da je bil dosedaj vedno v prvih vrstah političnega boja, da torej ni navajen na nalogo razsodnika v debati. Čeprav mora politični boj na mestu predsednika zbornice izginiti, ne pomenja to, da mora zaradi tega zatajiti svoje mišljenje. On meni, da je za zajamčenje napredka republikanskega sistema in socijalnega miru potrebna združitev vseh demokratskih sil. Francija mora pokazati narodom, da ne išče samo svoje lastne varnosti, temveč tudi varnost ostalih držav. V notranjosti ne smejo izginiti pravice revnih pred gospodarsko močnejšimi. Dobra socijalna politika mora najmanjšemu v družbi zajamčiti čim boljše življenje. Herriot je končal z izjavo, da hoče kot zbornični predsednik poskušati spraviti v sklad svojo zvestobo do republikanskega prepričanja s spoštovanjem vseh mišljenj. Ne more obljubiti, da bo absolutno pravičen, obljubiti pa more, da hoče izvajati pravico.

Pariz, 23. aprila (Avala). Zbornica je danes s 420 proti 38 glasovom sprejela proračunski provizorij za meseca maj in junij.

Pariz, 23. aprila (Avala). Predsedniki glavnih zborničnih odsekov in parlamentarnih skupin so sklenili, da bo zbornica od jutri počivala do 26. maja. Ni še gotovo, ali bo tudi senat sklenil prekinjenje proračunske debate.

BRIAND SE HOČE POGAJATI DIREKTNO Z NEMČIJO.

Pariz, 23. aprila. s. «Matin» doznava, da je Briand že dal razumeti, da je pripravljen za direktna pogajanja z Nemčijo. S tem je končnoveljavno odgodeno stališče, ki ga je začetkoma zastopal Herriot, po katerem bi se Nemčija morala najprej obrniti na Zvezo narodov, predno sploh prične kaka pogajanja.

Belgijski socijalisti ne stopijo v vlado

Bruselj, 23. aprila (Avala). Socijalistični kongres je s 413 proti 173 glasovom sklenil, da ne bo več nadaljeval pogajanj za sestavo kabineta. Vandervelde bo vsled tega sklepa vrnil kralju mandat za sestavo vlade.

Rusija in Anglija

London, 23. aprila. z. Listi razpravljajo o povratku sovjetskega poslanika Rakovskega v London in menijo, da je dobil Rakovski od moskovske vlade novo misijo. Ima baje nalog, da za vsako ceno, če treba, tudi za dalekosežne koncesije doseže pri angleških ali ameriških bankah večje posojilo za Rusijo, ker grozi sicer propast vsemu ruskemu gospodarstvu.

Pričetek naših pogajanj z Grško

Grški delegati so že dospeli v Beograd.

Beograd, 23. aprila. p. Danes popoldne je dospela v Beograd pod vodstvom g. Kaklamanosa grška delegacija za pregovore z našo kraljevino o sklenitvi prijateljskega pakta. Pogajanja se začno v pondeljek. Danes so se posvetovali zunanji minister dr. Ninčič, njegov pomočnik Marković, delegata Panta Gavrilović in Bošković in ekspert Milan Antić o delovanju jugoslovenske in grške delegacije.

Danes se je tudi nadaljevalo delovanje naše delegacije za pregovore z Italijani pod vodstvom dr. Rybaža.

Potres v Italiji

Rim, 23. aprila. (Avala). Včeraj ob 14.30 popoldne so v Abrucih čutili močan potresni sunek, ob 13.48 pa v Toscani. V Benetkah je ob tem času začel divjati močan orkan, ki ga je spremljala toča z gromom in bliskom.

Pred povratkom kralja Ferdinanda?

Trdovratno se vzdržujejo vesti o skorajšnjem odstopu kralja Borisa in povratku njegovega očeta, ki naj prevzame diktaturo.

Beograd, 23. aprila. r. Iz Caribroda poročajo naslednje še nepotrjene vesti, ki pa se trdovratno vzdržujejo: Potrjujejo se glasovi o skorajšnji abdikaciji kralja Borisa. Neurejenost razmer v Bolgarski, neprestani vsakdanji umori, dogodek pri Orhaniji ter poslednji atentat v cerkvi Sv. Nedelje, vse to je učinkovalo na razpoloženje kralja Borisa. V zvezi s tem so tudi vesti o njegovem pozivu kralju Ferdinandu, naj se vrne v Bolgarsko in prevzame diktatorsko oblast. Doznava se, da izhajajo vse intrige, ki se trdovratno vodijo proti naši državi v zvezi s poslednjimi dogodki, v glavnem iz Koburga. Sam Radoslavov je posetil pred kratkim, kakor se trdi, bivšega kralja Ferdinanda pod izgovorom, da mu ima izročiti svoje spisane spomine. Z Radoslavovom je bil pri Ferdinandu tudi oficir, emisar kralja Borisa in ob tej priliki je bil določen dan povratka kralja Ferdinanda v Bolgarsko.

Sofija, 23. aprila s. Vlada je izdala naslednji komunike, ki pravi med drugim: Ugotoviti se mora, da so zadnji dogodki v Bolgariji ojačili stališče Cankove vlade. Vsled zadnjih komunističnih atentatov so se vse meščanske stranke postavile na stran Cankova.

Komunike priznava, da je bilo na Bolgarskem aretiranih nad tisoč oseb, dočim trdijo emigranti, da znaša število aretiranih nad 20 tisoč. Nadalje priznava vlada, da so se prve dni po atentatu v katedrali vsled splošnega ogorčenja dogodili akti osebne maščevalnosti in napadi na komuniste, z drugimi besedami, da so bile osebe brez sodnega postopanja ustreljene. Ravno tako se priznava v vladnih krogih, da od četrtka 16. t. m. dalje vojaška sodišča dan in noč izrekajo svoje razsodbe. Splošno se meni, da je bilo mnogo oseb justificiranih na podlagi takih vojaških razsodb. Tako se trdi, da so bili ustreljeni voditelji levice zemljoradniške stranke in intelektualni voditelji komunizma.

Beograd, 23. aprila. r. Iz Sofije poročajo: Sklep o uprizoritvi revolucije v Bolgarski je bil sprejet na Dunaju dne 24. novembra l. l. na kongresu vseh komunističnih strank Balkana, ki mu je predsedoval Menžiski, član izvrševalnega odbora Kominterne in šef sekcije GPU v sovjetskem zunanjem ministrstvu, ki vodi revolucijonarno propagando preko sovjetskih diplomatskih misij. Denar za finansiranje revolucije je prinesel v Bolgarsko na skrivaj meseca decembra l. l. boljševiški kurir dunajskega poslaništva Karel Slani. Denar je bil izročen bolgarskemu komunistu Kosti Jankovu.

Poslanik Vakarevski o položaju v Bolgariji

Razgovor našega beograjskega dopisnika z bolgarskim poslanikom. — Demanti vesti o sporu med vlado in kraljem.

Beograd, 23. aprila p. Po konferenci z zunanjim ministrom dr. Ninčičem je dovolil bolgarski poslanik Vakarevski razgovor vašemu poročevalcu, ki se je obrnil nanj z vrsto vprašanj o poslednjih dogodkih na Bolgarskem.

»Listi poročajo, da hoče bolgarski kralj Boris odstopiti«, se je obrnil vaš dopisnik do poslanika, »in da je povabil svojega očeta, bivšega kralja Ferdinanda, naj pride na Bolgarsko in zopet zasede prestol«.

Poslanik Vakarevski je na to pripombo odgovoril: **»Vse to ni res. Vse skupaj je bajka. Ni povoda, da bi kralj Boris odstopil baš sedaj«.**

»Kakšno je razmerje, gospod poslanik, vlade g. Cankova do naše kraljevine? Zakaj je izjavil g. minister Kalfov angleškim parlamentarcem, da naša vlada ni korektna do Bolgarske in da je vplivala na poslednje krvave dogodke?«

Poslanik je odgovoril: **»Mislim, da gospodje Angleži niso dobro razumeli g. Kalfova. Uverjen sem, da naš zunanji minister ni nikoli rabil takih besed ali jih celo naglašal.«**

»Ali je res, g. minister, da je naš poslanik Rakič napravil demaršo pri vaši vladi?«

»O tem mi ni nič znano«, je odgovoril g. Vakarevski. »Jaz sem govoril z g. Ninčičem baš o teh stvareh, in mi ni znano, da bi Vaša vlada napravila tak korak. Naši odnošaji do Vaše kraljevine so povsem normalni, dobri in prijateljski.«

»Kako je mogel obtožiti g. minister Ruševa v Sobranju našo kraljevino? Gospod Ruševa je prečital o Sobranju poročilo političnega oblastva, v katerem trdi prijeti cerkovnik, da mu je vodja atentatov Minkov dejal, da ga čaka avtomobil srbskega poslaništva s srbskim potnim listom, da se more rešiti preko meje«.

Poslanik Vakarevski je odgovoril, da je minister Ruševa res prečital tak dokument, da pa on misli, **da so izpovedbe cerkovnika pri Sv. Nedelji potvorili oni, ki žele motiti dobre odnošaje med obema državama.**

»In kako je mogel potem gospod Ruševa citirati tako dvomljivo listino in celo javno v Sobranju?«

Na to vprašanje vašega dopisnika je poslanik pojasnjeval stvar z nervoznostjo, ki se je splošno opazovalo povsod v prvem trenotku, saj je imel minister še obvezano glavo in da podrobnosti še niso bile popolnoma ugotovljene.

»Gospod poslanik, širijo se vesti, da je bilo na Bolgarskem justificiranih velikansko število oseb, da se vrše aretacije naravnost v masah in da je bilo doslej ustreljenih nad 6000 ljudi!«

G. Vakarevski je odgovoril: »To so le govorice iz Tisoč in ene noči. **Vse to absolutno ni res. Dejstvo je le, da se vrše preiskave bolj resno kot navadno, vendar ne tako, kakor pišejo listi.«**

»Zakaj sta pa bila justificirana voditelja poljedelcev Petrov in Grčarov?«

Poslanik Vakarevski je dejal, **da sta bila oba komunista in da jim je bila pripadnost k poljedelski stranki le krinka. »Uradno se je ugotovilo«, je nadaljeval poslanik, »da je bil atentat delo boljševikov iz Moskve.** Napada se je udeležilo tudi nekaj emigrantov. **Udeleženi so bili tudi nekateri poljedelci.**

»Vlada g. Cankova ima zaupanje vse države«, je nadaljeval g. Vakarevski. **»To se je ugotovilo tudi na poslednji seji Sobranja.** Glavna nevarnost je že minula. Počakati je le treba, da posveti Vaša vlada pozornost delovanju emigrantov, da jim ne dovoli bivanja v bližini meje in jim onemogoči, da bi mogli javno pripravljati revolucijo. Naša država je zvišala z dovoljenjem velesil svojo vojsko in imamo sedaj približno 30.000 dobrovoljcev. To upamo, da bo dovolj za vzdrževanje reda«.

Vaš dopisnik je opozoril bolgarskega poslanika na vesti o sporu med ministrskim predsednikom Cankovom in kraljem Borisom ter da je kralj interniran na svojem dvorcu. G. Vakarevski je odločno to zanikal in rekel, da so nasprotno odnošaji med kraljem Borisom in predsednikom ministrskega sveta prisrčni. Vakarevski je potem odgovarjal na izjave Koste Todorova (bivšega bolgarskega poslanika na jugoslovenskem dvoru) v Beogradu in dejal, da te izjave niso resne. Dostavil je, da še ni prišel čas za izvršitev ničkega sporazuma in da je treba počakati, da se duhovi pomirijo.

Bolgarski poslanik Vakarevski je zaključil razgovor z vašim dopisnikom z izrazom upanja, da se ne bo ničesar več pripetilo, kar bi moglo kvariti dobre in prijateljske odnošaje med Jugoslavijo in Bolgarsko.

Povečanje bolgarske armade dovoljeno

Pariz, 23. aprila. (Avala). Zvišanje stalnega bolgarskega orožništva za 7 tisoč mož je poslaniška konferenca dovolila pod pogojem, da to zvišanje efektivnega stanja ne sme imeti za posledico povečanje vojnega materijala. Potrebno orožje za te čete se mora vzeti iz obstoječih zalog.

Delovni program italijanskega parlamenta

Rim, 23. aprila. a. **O včerajšnjem sestanku ministrskega predsednika Mussolinija s predsednikom senata Tittonijem in predsednikom zbornice Cazertanom se doznava, da se snide senat 5. maja, poslanska zbornica pa 14. maja. Senat bo imel na dnevnem redu predvsem reformo vojske in državni proračun za leto 1925/26., zbornica pa bo razpravljala o zakonskem predlogu o »narodu v orožju«, ki ga je senat že sprejel. Oba predsednika sta razpravljala z ministrskim predsednikom tudi o preureditvi** poslanskih dijet za katere se zahteva, da se oprostijo vseh davščin. Stavil se bo zbornici predlog, da se bodo poslanske dijete smatrale le za nekako odškodnino za stroške, ki jih imajo poslanci, in da bodo vsled tega oproščene vseh davščin.

Delegati Zveze narodov za proučavanje prometa na Donavi.

Beograd, 23. aprila. p. Danes je prišel v Bratislavo višji ameriški inženjerski častnik Sommerwell, ki mu je Zveza narodov poverila nalogo, da skupaj z gospodom Hiceom prouči prometne razmere na Donavi. G. Sommerwell pride v Beograd okrog 20. maja in ostane pri nas kakih deset dni.

Naša reparacijska kvota za mesec maj

Beograd, 23. aprila. r. Našo vlado je obvestila reparacijska komisija, da znaša naša kvota z mesec maj t. l. 2,631.000 zlatih mark. Glede razdelitve te kvote se je vršila danes konferenca zastopnikov vseh prizadetih ministrstev.

Škofov list v obrambi škofa

Kako zagovarja «Slovenec» stališče ljubljanskega škofa proti kmetom.

«Slovenec» trdi v obrambi famoznega pastirskega lista ljubljanskega škofa, naslovljenega na pašniške zadruge v Savinjski dolini, da je škof izdal ta pastirski list ker so demokrati v Savinjski dolini hujskali ljudi, da naj se polaste njegovih posestev, ker jih lahko smatrajo kot svoja. Konštatiramo, da je iznašel «Slovenec» to laž šele sedaj, ko je naš list objavil škofovo pastirsko pismo.

«Slovenec» pravi, da je škof v svoji okrožnici zato bolj na široko in poljudno obrazložil pojem cerkvene lastnine, ker je okrožnica namenjena priprostim ljudem. Po «Slovencu» se torej sme operirati napram priprostim ljudem s hudičem in peklom, kadar gre za obrambo 12.000 ha obsegajočega škofovega veleposestva pred agrarno reformo. Poljuden način razlage priprostim ljudem je, če manipulira škof s cerkvenimi kaznimi napram njim. Če škof tako postopa, potem si lahko predstavljamo, kako šele njemu podrejeni duhovniki vplivajo na «poljuden način» na priproste ljudi.

«Škof pa je raje stopil na pot očetovskega poduka, kar popolnoma odgovarja njegovemu blagemu značaju», piše «Slovenec». Res, lep očetovski poduk je to in blag značaj mora imeti ljubljanski škof, ako pritiska na kmete v Savinjski dolini na tak način, kakor to dela v svojem pastirskem pismu. Tak očetovski poduk je poduk skopuškega kapitalista, ki skuša odvrniti siromašne kmete, izrabljajoč njihovo vero, da bi ne zahtevali tega, kar bi jim lahko šlo po državnih postavah.

Škof se izgovarja, da je vrhovni upravitelj cerkvenih veleposestev papež in da se brez njegovega dovoljenja ne sme odprodajati ali odvzemati od cerkvenih veleposestev. Tudi sv. Oče je le sredstvo za strašilo zaslepljenega ljudstva. Da se pa sklicuje škof na sv. Očeta, četudi vé, da nima papež niti cerkev prav nobenih dohodkov od veleposestva v Savinjski dolini in da uživa te dohodke edinole on sam, potrjuje samo našo trditev, da se najvišji predstavnik ljubljanske škofije v svojem «očetovskem poduku priprostemu ljudstvu» za obvarovanje svojega veleposestva poslužuje vseh sredstev.

«Slovenec» pravi, da naš list laže, ko piše, da preti škof z izobčenjem iz cerkve tudi ministru agrarne reforme, ter nas poziva, naj navedemo, kje ta pretnja stoji. Storili smo že to, pa njegovemu pozivu se vseeno radi odzovemo. Evo, škof piše:

«Ko se je začelo govoriti o agrarni reformi, smo jugoslovanski škofje dali izjavo, da smo pripravljeni dele prevelikih posestev odstopiti, ako bi zahtevala državna postava in bi dovolila najvišja cerkvena oblast. O tej najvišji cerkveni oblasti pa vemo, da bi tam, kjer je zares potreba, to dovolila za primerno odškodnino in ako oddelitev vodi vsak škof za svojo škofijo. Edino to je pravi pot, vsak drug pelje v greh, v izobčenje iz cerkve in nazadnje k nesrečni smrti.» Na drugem mestu pravi škof: «Kar se je v tem oziru do sedaj vršilo, so le samovoljna dejanja nekaterih vodilnih oseb, ki morejo svoje nakane izpeljati, ker imajo moč v rokah.»

Škof torej pravi, da vodi tudi pot ministra za agrarno reformo v greh, do izobčenja iz cerkve in v nesrečno smrt: sai pa ima škof celo drzno čelo, ga označuje njegova dejanja kot samovoljna, menda zato ker dela proti kapitalističnim interesom ter brez dovoljenja ljubljanskega škofa po državnih zakonih.

«Slovenec» tudi vprašuje, zakaj se zanimamo ravno za gornjegrajsko škofovo veleposestvo in ne tudi za drugo. Mi smo glede agrar. reforme zavzemali vedno jasno in odločno stališče in to tudi ne glede na interes stranke. Škofov pastirski list pašniškim zadrugam pa je tak dokument zlorabe vere in cerkve za ohranitev škofovskega veleposestva, da bi bil največji škandal, ako bi ga zamolčali. To prepuščamo škofovim listom ki so zato tukaj da prekrivajo slovenskemu ljudstvu resnico in za farbajo kakor je to v interesu cerkvenih dostojanstvenikov.

In končno trdi škofov list, da gre ogromna večina dohodkov iz gornjegrajskega veleposestva za šentviški zavod. Kadarkoli primeš klerikalce, kam bašejo denar in dobičke, ob vsakem razkritju ali aferi tiščijo v ospredje škofove zavode. Dobiček tako velikih posestev mora pri pametnem gospodarstvu znašati na leto toliko, da bi se preživelo 2000 ljudi, ne pa samo tistih 300 šentviških fižolarjev s profesorskim štabom vred, ne glede na to, da se dijaki v Št. Vidu ne vzgajajo zastonj in da morajo plačevati lepe vsote upravi škofovega zavoda. Pozabili še nismo, da je ljubljanski škof dolga leta po vsej Kranjski zbiral od kmetskega prebivalstva za svoje zavode prispevke, da pa javnost nikoli ni nič čula o kakih obračunih s temi darovi. Škof je slovenskemu kmetskemu ljudstvu za to, ker mu je sezidalo njegove zavode, ki služijo le njemu in klerikalizmu in so le v škodo narodu, tako hvaležen, da siromašnim kmetom ne privošči niti svojih planinskih pašnikov.

«Slovencu» se pozna, da je škofov list in da mora pisati zani in proti interesom slovenskega kmeta. Priporočali bi mu le, da naj bo v svoji obrambi bolj spreten; kajti tako, kot je branil včerajšnje stališče škofa proti agrarni reformi, ni blamiral le sebe, marveč tudi samega prevzvišenega veleposestnika.

Radićeva spomenica o sovjetski Rusiji

Bojni oddelki HRSS. — Izpoved St. Radića. — Radić zvrača krivdo na Sandomirskega. — Radić priznava, da je misel o osnovanju bojnih oddelkov njegova. — Izpovedi ostalih obtožencev.

Povodom sklepa zagrebškega sodnega stola, da se proti dr. Mačku in tovarišem ne izvede preiskava radi naknadnih obtožb, ki jih je zagrebška policija predložila sodišču, ko je zvedela, da so bili dr. Maček in tovariši v zvezi z osnovanjem bojnih oddelkov HRSS, je bilo ob tej priliki objavljenih več zanimivosti o delu Radićeve stranke.

V sklepu sodnega stola glede obtožbe dr. Mačka in tovarišev je navedeno, da je zagrebško policijsko ravnateljstvo 12. januarja 1925 predložilo sodišču v ruskem jeziku sestavljen spis, ki so ga našli povodom hišne preiskave pri Radiću. Spis obsega 44 s strojem pisanih strani in se njegov tretji odstavek glasi:

«Ko je HRSS 28. novembra 1920 dobila večino, so se njeni voditelji začeli resno pripravljati za prevzetje oblasti v Hrvatski v naslednjih slučajih:

Ako v Beogradu z umorom kralja nastane takozvana dvorna revolucija; ako v Beogradu militaristi vsled tega, ker nimajo večine v parlamentu ali radi kakih drugih razlogov proglase vojaško diktaturo; ako bi vlastodržci izvedli takozvano amputacijo, to je, ako odrežejo Hrvatsko od sedanje Jugoslavije ter jo prepuste po dogovoru Italiji in Madžarski v razdelitev.

Centralni odbor HRSS je razpravljal o prevzetju oblasti tudi za slučaj, ako se parlamentarne volitve v Hrvatski izvedejo nasilnim potom ter bi radi tega ne bile pravi izraz svobodne narodne volje.

Vsi ti štirje slučaji so se podrobno razpravljali v vseh krajevnih organizacijah HRSS, ki so vse osnovale majhne oddelke mladih borcev za borbo proti fašistom in močnejše oddelke bivših vojakov za borbo proti orožništvu in v slučaju potrebe za borbo proti vojski.

Oddelki mladih borcev štejejo navadno okoli 20 članov in so javno organizirani kot pevska ali tamburaška društva.

Pravi bojni oddelki imajo približno po 200 članov. Načelujejo jim bivši avstroogrski podčastniki, ki so preživeli nekoliko let v vojni in ki so dokazali, da so sposobni v slučaju potrebe nastopati popolnoma samostojno. Javno se te sekcije zovejo oddelki za zaščito svobodnih volitev.

V kontinentalni Hrvatski so v vsaki posamezni politični organizaciji HRSS izvedene te borbene organizacije do podrobnosti. V dalmatinski Hrvatski so se slične izpopolnitvene organizacije pričele ustanavljati še pred pol leta, a tudi tam je že vse izvedeno. V Bosni in Hercegovini so v nekaterih krajih te borbene organizacije istotako izvedene, zlasti v Hercegovini, ki meji na Dalmacijo, naseljeno s hrvatskim prebivalstvom tako, da tam ni niti 1 % Srbov.»

Nadalje se navaja v sodnem sklepu, da je St. Radić izpovedal, kako mu je bil v Moskvi pridelien šef oddelka za balkanske države Sandomirski, ki ga je vsak dan po večkrat posetil in se je izkazal kot dober poznavalec balkanskih razmer. Radiću je pravil, da pripravlja knjigo «Radić kot antipod Mussoliniju in fašizmu» ter ga je naprosil, naj mu napiše razpravo o hrvatskem vprašanju in gibanju. Radić je več večerov diktiral to razpravo svojemu zetu Avgustu Košutiću in sinu Vladimirju Radiću. Košutićev izvod je izročil Sandomirskemu, izvod svojega sina pa je pridržal zase. Razen tega ni ničesar izročil Sandomirskemu, pač pa je večkrat razpravljal ž njim o političnih zadevah. Ob priliki je došel Sandomirski k njemu z obširnim spisom ter izjavil, da je vse že dokončal in da more razprava iziti v par dneh v listih, dokler je Radić še v Moskvi. Radić pravi, da je bil silno navdušen, ker je Sandomirski tako hitro končal svoje delo, ter je na njegovo zahtevo podpisal posamezne odstavke, ne da bi jih prečital. Naslednji dan mu je Sandomirski prinesel kopijo ruskega spisa, ki ga je pregledal in dognal, da prvi del popolnoma odgovarja njegovemu hrvatskemu sestavku, drugi del pa da ne odgovarja njegovim besedam, radi česar je zaprosil Sandomirskega, naj ga še ne tiska, ker ga hoče prej pregledati.

Sandomirski se je čutil razžaljenega, nakar mu je Radić rekel, da ni stvar dobro razumel, kar se vidi iz naslova «Organizacija HRSS za prevzetje oblasti», ker da ta terminologija ni njegova in da je Sandomirski vse to prikrojil po svoje. Sandomirski se je poslovil, vrnil mu drugi dan tudi hrvatski spis ter sploh ni več prišel k njemu.

Ko je Radić prečital ruski spis, je spoznal, da je Sandomirski, kar mu je povedal kot svoj načrt, označil kot gotovo stvar in je tudi pristavil, da se je o vsem že posvetovalo vodstvo HRSS, kakor tudi njene organizacije.

V svojih izgovorih pa obtoženi Radić priznava, kakor navaja sodni sklep, da je načrt o bojnih oddelkih HRSS sam zamislil, ker da se je pogosto pisalo o amputaciji Hrvatske.

Nadalje navaja sodni sklep, da je osumljeni Mijo Gregoran izpovedal, da je dr. Ivan Pernar na shodu HRSS v Dol. Kralievcu izjavil, ko se je Karel Habsburški vrnil na Madžarsko, da bi se imeli vsi 30 do 40 let stari moški popisati in da bi naj ti moški tvorili vojsko za slučaj, če bi Karel Habsburški navalil na nas. Na vprašanje, kje bi ta vojska dobila orožje, je dr. Pernar izjavil, da se bo orožje že dobilo.

Dr. Pernar je izpovedal, da je v svoji izjavi v Dol. Kralievcu mislil, da bo naša država dala narodu orožje v slučaju madžarskega vpada.

Osumljeni Josip Benko je izpovedal, da je na pobudo «Slobodnega doma» popisal samo ljudi, ki naj bi tvorili «seljaško policijo za volišče».

Obtoženi dr. Maček in tovariši so izpovedali, da ničesar ne vedo o bojnih oddelkih, ravno tako se tudi zagovarjajo, da jim ni ničesar znanega o «vojnem izkazu», ki ga je sestavil Mijo Gregoran.

Kakor znano, omenja sklep sodnega stola v Zagrebu, da se iz preiskovalnega spisa ne more dognati zveza med obtoženci in po predlogu državnega pravdništva inkriminiranimi tajnimi oddelki.

Poročali smo že, da morajo dr. Maček in tovariši čakati še na sklep banskega stola o pritožbi državnega pravdnika proti sklepu sodnega stola.

Rumunija in garancijski pakt

V Rumuniji so spremljali pogajanja, ki so se vršila v Ženevi pri Zvezi narodov o problemu, kako zagotoviti v bodoče mir v Evropi, z največjo pozornostjo. Z osnutkom garancijskega pakta, ki naj bi garantiral obstoječe stanje v Evropi, pa so bili skrajno nezadovoljni in v Bukarešti so bili veseli, ko je propadel ženevski protokol.

Rumunija je skeptična že v vseh ozirih, kar se tiče razorožitve, oziroma zmanjšanja vojne pripravljenosti, nabavljanja vojnih sredstev. Zakaj Rumunija smatra, da se nahaja na enem najbolj eksponiranih mest v Evropi in da jo realnost njene mednarodne situacije sili, misliti le na učinkovita, ne teoretična sredstva obstoječega stanu in stvorjenih pogodb.

Kar se tiče garancijskega pakta, se javlja v Rumuniji želja, da bi obsegal tudi določbe glede zapadnih sovjetskih meja. Rumunija smatra, da je na zapadno stran njen položaj povsem zasiguran z obstojem Male antante, ki jo štejejo v Bukareštu kot zelo krepko. Zveza z Jugoslavijo jo popolnoma varuje na južno stran, napram Bolgariji, pri čemer pravijo, da vpliva ugodno tudi srečna rumunska politika napram Bolgariji sami, pri čemer mislijo seveda na naklonjeno razmerje, ki ga je zavzela Bukarešta napram vladi Cankova.

Toda meja na Dnjestru, ta ni zavarovana, tu je nevarnost takorekoč permanentna. V Rumuniji so mnenja, da če bodo v Evropi nastale prekucije današnjega stanja, se bodo homatije, ti pretresi pričeli nedvomno baš na Dnjestru. In ako razbije bolševizem fronto na Dnjestru, tedaj se prične s tem gibanje, ki bo v svojih posledicah ogrožalo ne le srednjo, marveč tudi zapadno Evropo. Zakaj med Črnim in Baltiškim morjem se po rumunskem pojmovanju pričenja meja med Evropo in — Azijo in držati to mejo, je naloga vse Evrope. Garancijski pakt ne priznava tega fakta, ker govori samo o zavarovanju meja na zapadu, na Renu, pušča pa povsem odprto vprašanje garancije vzhodnih meja. Tudi ako se garancijski pakt toliko razširi, da se sprejme i garancija za vzhodne nemške meje, obsegajoča tudi Češkoslovaško in Poljsko, to Rumunije ne more prav nič zadovoljiti. Ona stoji na stališču, da se more garancijski pakt razširiti tudi na vzhod, na meje med Rumunijo in njenimi zapadnimi sosedi.

Prav nič ni dvomiti, da Rumunija s tem svojim stališčem ne bo prodrla. Poleg ostalih težav si zapadna Evropa ne bo nakopavala na glavo še poostrive razmerja do sovjetske Rusije, in to radi Besarabije. Rumunija more iskati zaščite ali z alijanco s Poljsko in drugimi ruskimi sosedi, ali pa, kar je gotovo najučinkovitejše, s pametnim kompromisom v besarabskem problemu. Zakaj s tem, da se reši besarabski spor, se odstrani glavni in hkrati skoro edini vzrok neprijateljstva med Moskvo in Bukarештom. In to bi bil za Rumunijo nedvomno najzanesljivejši garancijski pakt. Da bi prevladalo v Bukarešti to spoznanje, želimo kot rumunski zavezniki in prav tako s stališča slovanstva, s katerim bo morala Rumunija trajno računati.

Sloviti „Nordisk filmski umetnik
Gunnar Tolnaes
pride v kino „Dvor"

Modni listi
za pomlad in poletje,
z najnovejšimi kroji, za dame in gospode, so pravkar došli.
Dobe se v knjigarni Tiskovne Zadruge v Ljubljani, Prešernova ulica številka 54 (nasproti glavne pošte).

Politične beležke

+ **Patriotizem klerikalne omladine.** Včerajšnjega protestnega shoda na ljubljanski univerzi proti nekulturnemu postopanju italijanskih oblasti napram slovenskemu vseučiliškemu profesorju dr. Vebru se klerikalna omladina ni udeležila ter se je popolnoma absentirala od zborovanja. Na shodu tudi ni bilo videti niti enega lemenatarja, dijaka bogoslovne fakultete. Ko se je vršil lani protestni shod na univerzi radi upokojitve zagrebškega profesorja dr. Bazale, prijatelja in zagovornika Radićeve protidržavne separatistične politike, je kar mrgolelo na univerzi črnih sukenj, ki so bile na tem shodu sploh pretežno zastopane. Seveda, takrat je šlo za protidržavno demonstracijo, včeraj pa, ko je šlo za nacijonalno manifestacijo, so se bogoslovci odlikovali s svojo odsotnostjo! Pri tem pa ne pride samo v poštev nacijonalni moment, ampak tudi dejstvo, da klerikalci nočejo nastopiti v obrambo odličnega profesorja univerze v izvrševanju kulturne misije, kadar ni to v zvezi z njihovimi strankarsko agitacijskimi težnjami. Tako so tudi pokazali, da jim ni samo nič mar za našo nacijonalno čast, temveč tudi, da jim je skrb za univerzo in za svobodo znanosti samo politična fraza. Za vpliv, pod katerim se vzgaja naraščaj klerikalne inteligence, je navedeno dovolj značilno in sramotno ter bi bila vsaka nadaljnja beseda odveč.

+ **Klerikalci in upokojenci.** Davidovičeva-Koroščeva vlada je izdala 8. oktobra 1924. uredbo, po kateri so bili nižji upokojenci prikrajšani za 60 do 200 dinarjev mesečno. «Slovenec» se sklicuje sedaj na izjavo g. Lillega na kongresu drž. nameščencev, da ta uredba ničesar ne določa glede ukinjenja stanovanjskih doklad za upokojence, radi katerega so bili upokojenci prikrajšani. «Slovencu» povemo, da ta uredba tudi ničesar ne določa, da dobivajo upokojenci te doklade, kar je dokaz, da je Davidović - Koroščeva vlada namenoma prikrajšala upokojence. Kar se pa tiče drugih trditev «Slovenca», želimo samo, da bi navedel, kaj so klerikalci naredili za državne nameščence. To bo za klerikalce večje koristi, kakor na so očitki, kaj drugi niso napravili. Pokažite na svoja dela! Mi smo to lahko storili, vi pa tega ne morete, ker so vaši poslanci zadnjih 6 let samo dijete pobirali.

+ **Nauk, bratje v Kristu!** «Slovenec» obsežno posnema po ameriških novinah, kako lepo je prezident Coolidge ob svojem ustoličenju ored ogromno množico prisegel na sv. pismo in potem v svojem govoru dobesedno dejal: «Strpnost je podlaga svobode. Dovolite «Strpnost je podlaga svobode. Dovoliti ne moremo niti v imenu zakona niti izven zakona kakega nasilja v območju vesti!» Coolidge je veren mož, četudi ne klerikalec. Zato je prav, da ga «Slovenec» s spoštovanjem citira. Da bi le kaj zaleglo! Kajti če bi mi zapisali kaj enakega, bi nas «Slovenec» počastil z uvodnikom, da smo framasoni, nasilniki, in saj veste, kaj vse še.

+ **Drznost vitezov «Franz - Josephs-Ordena».** K političnim razmotrivanjem (nemški: «Grübeleien»!) klerikalnih slovenstvujuščih v «Slovencu» se oglaša tudi neka šifra R. P., ki pa po svoji človeški podobi in drznosti ni in ne more biti nič drugega kako vitez «Franz-Josephs-Ordena». Zakaj samo te klerikalne luči pod mernikom imajo danes največ smelosti, da anonimno ali pod šifro krijejo svojo črnožolto preteklost z izpadi proti slovenski narodni inteligenci. Okinčana šifra R. P. citira v včerajšnjem «Slovencu» angleško predvojno publikacijo, kjer je povedano, da srbsko govoreče prebivalstvo biva nele v kraljevini Srbiji in Črni gori, kar je vedel svet, temveč tudi v Hercegbosni, v Dalmaciji, Vojvodini in Banovini, česar ni hotela vedeti Avstro-Ogrska in njeni črnožolti podrepniki, ki so varili poseben «bosanski jezik» in «makedonski jezik» ter blagrovali vsakega feldveblja, kolonista ali čifuta, če je lomil kar šest južnih «jezikov»: dalmatinskega, hrvatskega, sremskega, pa menda celo še štokavskega itd. Kdor pa se je drznil povedati, da je vse to in še več samo en jezik, so ga proglasili za Velesrba. Z iste mentalitete tudi šifra R. P. na osnovi gornjega citata iz angleške predvojne publikacije izpada proti slovenski narodni inteligenci, češ: «Ta velesrbska miselnost pa še danes ni izginila med Srbi, ampak je še jačja, kar je zasluga predvsem one peščice liberalne slovenske «inteligence», ki je pod Nemci oddala največji kontingent Nemcem, pod Italijani največji del oddaja Italijanom, pod Madžari Madžarom itd., v Jugoslaviji pa pred številčno močnejšim vedno kloni». Dobro bi bilo to klerikalno šifro oplaziti malo z njenim lastnim avstrijakantskim «kontingentom», pa bi hitro uvidela, da je štajercijansko odpadništvo in črnožolto podrepništvo tudi danes kompletno v taboru anacijonalnih in protijugoslovenskih elementov ter da v Jugoslaviji ni treba kloniti nikomur drugemu kakor predrznim klerikalnim vitezom habsburških ordenov. Slovenski inteligenti so bili po ogromni večini jugoslovenski nacijonalisti že takrat, ko so slovenski klerikalci kot črnožolti krvniki gonili Slovence na Suhi bajer, ljubljanski škof pa blagoslavljal in bodril slovenske fante in može za srečno smrt v avstrijskih strelskih jarkih. Da ni bilo v Avstriji peščice slovenske inteligence — klerikalci so jo takrat v svoji črnožolti šnljonažni pisarni deklarirali za «izdajalce» — ki je riskirala vse za dosego Jugoslavije, bi danes Slovenci bržčas ne imeli svoje države.

+ **Izjave angleških parlamentarcev o bolgarskih dogodkih.** Angleški parlamentarci, ki jih je angleški parlament prejšnji teden poslal v Sofijo proučit situacijo in delo Cankove vlade, so sedaj na povratku iz Bolgarije podali beograjskim novinarjem podpisano izjavo, v kateri opisujejo svoje velike impresije ter specijalno glede izpadov ministra Kalfova proti naši vladi poudarjajo: «Osebno smo čvrsto prepričani, in to izjavljamo po brižnem premišljanju, da je nečuveno zločinsko delo (atentat v cerkvi Sv. Nedelje) bil direkten rezultat vladnih metod in nasilnega tretiranja opozicije, ki se prakticira z uboji, zabrano tiska in stavljanjem izven zakona vseh onih, ki stoje v opoziciji; zadnji dve leti ni bilo tedna, da bi ne bil ubit kak komunist ali zemljoradnik. Od koga? Neodvisno mnenje je, da so se ta zločinstva izvrševala od strani vojaške vlade, ki de facto vlada na Bolgarskem. Mi smo uporabili vse volive, da prepričamo vlado, da mora zadržati militariste pred generalnim pokoljem mož in žena, ki so zaprti povodom zadnjih policijskih progonov. Vsi, ki so makar osumljeni, da imajo komunistične tendence ali da pripadajo levemu krilu socijalistov, so zaprti v tisočih. Govori se, da je doslej bilo samo v Sofiji aretiranih 6000 oseb. In mi smo po mnogih vesteh prepričani, da je bilo več sto ljudi ubitih brez kake obsodbe, samo na podlagi sumničenja. Javno mnenje izven Bolgarije mora v imenu obče pravice zahtevati, da se bo zaprtim pravično sodilo in da ne bodo nedolžne osebe trpele na podlagi sumničenja, kajti 6000 ali več oseb gotovo ne more biti vmešanih v zločinsko delo v sofijski katedrali.

Iz demokratske stranke

V Vuzenici se je dne 19. aprila popoldne vršil v prostorih g. Mravljaka občni zbor kraj. org. SDS. Izvoljen je bil nov odbor pod predsedstvom obrtnika gosp. Martina Bornekerja. Organizacija obsega tudi Muto.

V Sv. Petru pod Sv. Gorami se je v nedeljo dne 19. aprila vršil občni zbor kraj. org. SDS ob lepi udeležbi članstva. Izvoljen je bil nov odbor z dosedanjim predsednikom posestnikom Martinom Ulčnikom na čelu. Tajnik je gostilničar Fr. Kraner. Organizacija se lepo razvija.

Iz Zveze kulturnih društev

Zveza kulturnih društev je prenehala s svojimi rednim predavanji. Predavanja se prično zopet prihodnjo jesen. Opetovano opozarjamo društva, ki še niso poslala poročil o društvenem delovanju, naj to nemudoma store.

Po svetu

— **Razsodba v komunističnem procesu v Lipskem.** V skoro tri mesece trajajočem komunističnem procesu pred državnim sodiščem v Lipskem, v katerem je bilo 16 članov nemške komunistične stranke obtoženih radi umora in soudeležbe na umoru, je bila v sredo izrečena razsodba: Neumann Poege in Skoblevskij so bili obsojeni na smrt, ostali na zapor od 1—15 let. Pričakuje pa se, da novi državni predsednik ne bo podpisal smrtnih obsodb. Skoblevskij je oni skrivnostni Rus, ki je decembra l. 1923. vodil akcijo saksonskih komunistov, ki so se hoteli polastiti državne uprave.

— **Krvavi spopadi med fašisti in delavci v Gornji Italiji.** V Gornji Italiji je prišlo na delovni praznik dne 21. t. m. na več krajih do krvavih spopadov med fašisti in njihovimi nasprotniki. V nekem predmestju Bologne sta dva fašista vdrla na neki ples, na katerega je bil fašistom vstop prepovedan. V prepiru, ki se je razvil nato, je bil en fašist ustrelen. V Genovi je bila vržena bomba v sedež «fascia». V morskem kopališču Porte del Marmi so neznani storilci popolnoma razbili pohištva sedeža fašistov. Fašisti so nato zasedli magistrat. V Bologni, Mestre in Varese je bilo več fašistov ranjenih.

— **Zarota proti japonskemu ministrskemu predsedniku.** V Tokiju so odkrili zaroto, ki je imela namen, umoriti ministrskega predsednika Kata. Policija je izvršila številne aretacije.

— **Osebna pooblastila portugalskemu ministrskemu predsedniku.** Portugalska zbornica je dala ministrskemu predsedniku radi na pooblastila. Zbornica je dalje odobrila izjemnega stanja v državi za 14 dni posebne odredbe vlade glede kaznovanja upornikih oficirjev, ki jih je bilo aretiranih nad 150.

— **Ludendorff se preseli v Berlin.** Kakor poročajo berlinski listi, se namerava general Ludendorff za slučaj zvolitve Hindenburga za državnega predsednika preseliti v Berlin, da ostane v neposredni njegovi bližini in ga podpira z nasveti in dejanji.

— **Berlinska policija izgnala bolgarske dijake.** Berlinska policija je 38 bolgarskih visokošolcev, članov revolucijonarno-komunističnega Bolgarskega kluba, ki so bili radi komunističnega rovarenja te dni aretirani, izgnala iz Nemčije. Aretirani ruski in kitajski dijaki so bili po zaslišanju izpuščeni.

— **Katastrofa japonskega parnika.** Japonski parnik «Raifuku Maru» se je v bližini Sable Islanda potopil s celo posadko, broječo 60 mož. Parnik se je nahajal na potu v Newyork.

— **Vojna proti alkoholu v Ameriki.** Zrakoplov «Los Angeles» poprej «Z. R. III.» je bil dodeljen te dni službi za pobijanje utihotapljanja alkohola v Ameriki. Napravil je iz Lakehursta vožnjo ob vsej vzhodni obali in napravil fotografične posnetke vseh na Atlantskem morju pred obalo se nahajajočih ladij z alkoholom. Na podlagi teh fotografij se je pomorskim oblastim posrečilo zaplenjiti ogromne množine alkohola, ki so ga hoteli posamezni parniki utihotapiti iz Evrope v Ameriko.

Naši kraji in ljudje

Protestno zborovanje v Ljubljani proti tržaškemu škandalu

Ljubljana, 23. aprila 1925.

Danes ob pol 7. uri zvečer se je vršila pred ljubljansko univerzo velika javna protestna skupščina, ki jo je sklicala ljubljanska akademska omladina skupno z kulturnimi organizacijami radi sramotnega in nekulturnega nastopanja italijanskih oblasti v Trstu proti našemu znanstveniku, univ. prof. dr. Vebru.

Zborovanje se ni moglo vršiti v akademski dvorani, ker je rektor dr. Hinterlechner zabranil javno protestno skupščino na akademskih tleh. Sprejeti tudi ni hotel deputacije akademikov, ki se je hotela zglasiti pri njem v tej zadevi. Pač pa je dal nabiti na vratih univerze proglas, da je čital v dnevnih časopisih o neki protestni skupščini, da pa ne more dovoliti uporabe dvorane.

Zborovanje se je radi tega vršilo pred poslopjem univerze ob veliki udeležbi akademikov in zastopnikov naših kulturnih organizacij. Zborovanje je otvoril predsednik Centralnega tajništva napredne omladine filozof **Tonja**, ki je naglašal, da se je akademska omladina zbrala, da da duška svojemu ogorčenju nad brutalnim postopanjem fašistovsko-policijskih oblasti z našim profesorjem dr. Vebrom.

Daljši govor je imel nato arhitekt **Jursović**, ki je v markantnih besedah ožigosal politiko fašistovske oblasti napram vsemu, kar je našega v aktiranem Primorju. Naglašal je, da se je naš narod vedno žilavo boril za svoje jezikovne pravice, a ta borba ni bila nikoli tako težka in tudi nikoli ni zahtevala toliko žrtev kot baš v zadnjih šestih letih pod italijanskim robstvom. «Kultura» italijanskih fašistov, ako se o kulturi sploh more govoriti, se kaže ravno v barbarskem ponašanju napram našemu odličnemu znanstveniku dr. Vebru. Dejstvo je, da fašisti s svojim postopanjem ne sramotijo samo svoje domovine, ampak celokupno evropsko kulturo in civilizacijo XX. stoletja.

Fašistovski vandali so zatvorili naše šole, hrame naših narodnih društev, zapalili naše narodne domove in uničili imovino naših ljudi. Najhujši kulturni škandal pa se je dogodil baš te dni z postopanjem napram dr. Vebru. Ako italijanske oblasti postopajo tako celo z našim znanstvenikom, si je pač lahko misliti, kako postopajo šele z našim bednimi priprostimi sorojaki. Slučaj doktorja Vebra mora razburjati slehernega človeka, kajti kar se je zgodilo njemu, ni samo osebno razžaljenje prof. Vebra, ampak razžaljenje celokupnega našega naroda. Naš narod je že pred širokim svetom pokazal svoje intelektualne sposobnosti in zato ne more in ne bo nikoli dovolil, da bi ga kak narod oviral v teh plemenitih prizadevanjih. Proti tej nesramni žalitvi celokupnega našega naroda moramo najenergičneje protestirati. Naš narod naj se zaveda, da takega žaljenja akademska omladina ne more dopustiti in zato zahtevamo, da tudi naša vlada stori primerne korake v obrambo naše narodne časti in našega narodnega ponosa.

Ob koncu je govornik naglašal, da je povsem značilno, da se taki slučaji dogajajo ob času, ko zahteva Italija prijateljske odnošaje z našo državo. Mi takega prijatelstva ne potrebujemo in ne poznamo. Dokler bodo neodgovorni fašistovski elementi lahko po Italiji svobodno divjali proti Jugoslovenom, bodo ostale vse prijateljske pogodbe le na papirju in je nemogoče vsako iskreno sožitje. Italija, ki trpi take izrodke šovinizma, kakor je tržaški škandal, sama kliče in vzgaja jugoslovensko iredento. (Burno odobravanje.)

Kot drugi govornik je nastopil zastopnik Saveza akademskih Orjun jurist g. **Šegota**, ki je tudi krepko žigosal postopanje italijanskih oblasti. Zahteval je odločno, da tudi naša vlada stopi v obrambo naših vitalnih pravic, ki so priznane vsakemu kulturnemu narodu po mednarodnem pravu.

Nato je filozof **Tonja** prečital resolucijo, ki so jo zborovalci sprejeli z viharnim odobravanjem. Resolucija se glasi:

Rektoratu univerze v Ljubljani.

Profesor filozofije na ljubljanski univerzi dr. Franc Veber je nameraval ob priliki svojega bivanja v Trstu, dne 16. aprila t. l. pred tamkajšnjim slovenskim občinstvom predavati o predmetu: »Analiza vesti«, torej o čisto znanstveni in nepolitični temi.

Dasi je bilo predavanje tržaški italijanski oblasti pravilno javljeno in je tudi sicer g. prof. Veber izpolnil vse predpise formalnosti, ga je italijanska oblast aretirala in ga izpustila šele na najenergičnejši protest našega generalnega konzula v Trstu. Italijanska oblast je pri tem s prof. Vebrom postopala kar najsramotnejše, na način, kot se postopa z navadnimi zločinci, tirajoč ga celo uklenjenega po mestu, kakor da bi hotela pokazati, da za njo ne veljajo niti najprimitivnejše forme kulturne dostojnosti in mednarodnih običajev.

To postopanje italijanske oblasti napram prof. Vebru, ki bije v obraz vsem pojmom o najnavadnejših družabnih oblikah, je kruta žalitev naše kraljevine, koje državljan je prof. Veber, je kruta žalitev ljubljanske univerze, katere odličen član je on, in je kruta žalitev celega našega naroda. Hkrati je to postopanje nezaslišno kršenje najnavadnejših naravnih pravic naše avtohtone narodne manjšine v Italiji, pridobljenih v stoletnem bivanju na onih tleh, pravic do lastnega kulturnega udejstvovanja, katerih ji doslej na tak brutalen način ni še kratil noben nacijonalni nasprotnik.

Celokupna akademska omladina ljubljanske univerze je na zborovanju pred univerzo v Ljubljani dne 23. aprila 1925 skupno z zastopniki ljubljanskih kulturnih in narodnih organizacij, razmotrivajoč o gori opisanem dogodku, soglasno sklenila najenegičneje in pred vsem kulturnim svetom protestirati proti postopanju italijanske oblasti v Trstu.

Od naše vlade, osobito od našega ministra za zunanje zadeve, pa zaneslјivo pričakuje, da bo ona z vsem povdarkom zahtevala od kraljevske italijanske vlade, da da zadoščenje za nečuveno ponašanje italijanske oblasti v Trstu napram prof. Vebru, da pokliče krivce tega brezprimernega dogodka na odgovor in poda potrebne garancije, da se podobne sramotne žalitve naših državljanov na italijanskih tleh ne bodo nikoli več ponavljale; predvsem pa trdno pričakuje, da bo naša vlada najodločneje zahtevala od kraljevske italijanske vlade, da respektira pravice naše avtohtone narodne manjšine v Italiji po svobodnem kulturnem razvoju in življenju.

Prosimo rektorat univerze v Ljubljani, da blagovoli gorenjo resolucijo dostaviti g. predsedniku ministrskega sveta v Beogradu.

Po zborovanju se je večina udeležencev razšla, nekaj pa jih je krenilo v gručah proti Šelenburgovi ulici, kjer se nahaja italijanski generalni konzulat. Policija je v neutemeljenem strahu za konzulat zasedla vse ulice okrog njega in z močnimi kordoni — na pomoč je dobila tudi celo četo orožništva iz ljubljanske okolice — zaprla ne le Šelenburgovo ulico, ampak tudi Aleksandrovo cesto in Beethovnovo ulico. Ustavila je na ta način prav po nepotrebnem baš ob najživalnejših večernih urah promet po najobljudenejših ulicah. Pred kordoni so se zbrale precejšnje množice, ki so glasno dajale duška ogorčenju nad barbarskim postopanjem tržaških fašistov in pod fašistovskim vplivom stoječih oblasti, obenem pa so padale tudi pikre opazke na preveliko gorečnost policijske oblasti, ki je baje dala taka navodila, da so morali stražniki postopati s skrajno brezobzirnostjo. Mnogokrat si dobil vtis, kakor da nekateri komaj čakajo prilike, da lahko posežejo po svojih pendrekih. Tako se je zgodilo, da so prav po fašistovsko pretepli več mirnih pasantov, ki sploh niso demonstrirali, ki pa se v gnječi niso mogli dovolj hitro pokoriti nesmiselnim in samovolnim odredbam posameznih policijskih funkcijonarjev.

Viharno ogorčenje je vzbudilo tudi pri takih pasantih, ki sicer nimajo navade demonstrirati, ko so videli, kako je oddelek žandarmerije — baje na zahtevo nekega policijskega funkcijonarja — nataknil bajonete, kakor da hoče jurišati sovražno postojanko. Šele ko je poveljnik orožniškega oddelka, ki je imel očividno več uvidevnosti in takta, ukazal bajonete sneti, se je šele ogorčenje poleglo.

Ulice so ostale zaprte dolgo v noč, čeprav že ni bilo nikjer nobenega demonstranta več. Zato pa so kordoni šikanirali mirne pasante, saj so šli celo tako daleč, da niti posameznikov, dá, niti dam niso pustili pasirati. Vse postopanje policije je bilo tako brezglavo in neutemeljeno, obenem pa tudi tako brezobzirno, da je bilo popolnoma naravno, ko so se prvotne demonstracije proti fašistovskemu barbarstvu polagoma prelevile v oster protest proti robustnemu in šikanoznemu ravnanju varnostnih oblasti. Razumemo, da policija ne more vedno postopati z rokavicami, ampak često tudi brezobzirno; vse ima svoje meje, ki jih določata uvidevnost in takt. Da so bile te meje daleč prekoračene, je bilo splošno in utemeljeno mnenje vseh opazovalcev.

Veličastna manifestacija demokratske ideje v Celju

Celje, 23. aprila.

Včeraj ob 20. uri se je vršil v mali dvorani Celjskega doma zbor demokratske stranke, ki sta ga sklicali krajevni organizaciji za mesto Celje in okolico. Udeležba somišljenikov je bila impozantna. Tako lepega demokratskega shoda Celje še menda ni doživelo.

Predsednik shoda dr. Kalan je po kratkem pozdravu dal besedo posl. dr. Pivku, ki je v skoro dvournem govoru izčrpno in z vso iskrenostjo razpravljal o vseh važnih političnih in gospodarskih vprašanjih. Uvodoma je omenjal razcepljenost napredne fronte v Sloveniji, ki je kriva, da si napredna misel kljub vsej svoji kulturni in gospodarski moči ne more priboriti one veljave med narodom, ki ji po vsej pravici gre. Nato je govoril o delu in dogodkih po skupščinskih volitvah, o verifikacijski debati, o hrvatskem vprašanju, o volitvah v mariborsko - celjskem volilnem okrožju in o terorju slovenske duhovščine, o državnem proračunu in o dvanajstinah ter o nalogah in delu v prihodnjih mesecih, zlasti o izplačilu uradniških razlik, o finančnem, stanovanjskem in invalidskem zakonu, omenjal nove šolske zakone ter zakon o sodnikih in zakon o sodiščih. Poudaril je nujno potrebo izenačenja zakonov, zlasti davčne zakonodaje in končal s pozivom na vztrajno in odločno delo med narodom, ki se že polagoma otresa klerikalnega jarma. Končal je: Želim, da vzrastemo in da dosežemo pri prihodnjih volitvah še več uspehov. Vem, da boste vi in vsi, ki sem jih v zadnjih dneh obiskal, lahko nekaj pomenili. Potem bo dana možnost, da bomo imeli v naši oblasti najmanj štiri poslance, ki bodo z istim veseljem hiteli v Narodno skupščino in ki bodo imeli državo tako radi, kakor jo imam jaz.

Govoru posl. dr. Pivka je sledilo burno, dolgotrajno odobravanje. V debati, ki je nato sledila, so se oglasili k besedi gg. prof. Rajč, nadzornik Černej, Gregorič, Finžgar in ravnatelj Gruden. Poslanec dr. Pivko je nato še spregovoril o potrebi, da si Slovenci pridobimo zopet onj ugled med Srbi, ki smo ga imeli po prevratu in ki so nam ga klerikalci in samostojni kmetje zapravili. Končno so še govorili gg. Cvahte, Kolšek in Bunc, nakar je gosp. Prekoršek prečital sledečo

resolucijo:

«Na zboru demokratske stranke v Celju dne 22. aprila 1925 zbrani volilci jemljejo poročilo svojega poslanca dr. Pivka z odobrenjem in zahvalo na znanje ter mu izrekajo svoje popolno in iskreno zaupanje.»

Resolucija je bila sprejeta z navdušenim vzklikanjem in frenetičnim ploskanjem. Predsednik je nato ob ¾11. zaključil shod, ki je pokazal, kako globoke simpatije uživa poslanec dr. Pivko med volilstvom kot skupščinski reprezentant demokratske misli v mariborski oblasti.

Mlada Bosna v Beogradu

V sredo popoldne so se s posebnim vlakom pripeljali v Beograd gojenci in gojenke znanega muslimanskega kulturno - prosvetnega društva Gajret iz Bosne, da manifestirajo bratska čustva mlade Bosne in Hercegovine in zmago srbske ideje. Za izlet muslimanske mladine je vladalo v mestu izredno zanimanje in splošna pozornost. Temu primerno je bil tudi sprejem nadvse veličasten. Beograjsko prebivalstvo je hotelo s posebnim poudarkom pokazati versko toleranco po znanem geslu: Brat mi mio, koje vere bio!

Na kolodvoru so bila zbrana skoraj vsa bolgarska kulturna, prosvetna in humanitarna društva ter ogromna množica naroda. Pri prihodu vlaka je vojaška godba intonirala «Hej trubaču», nakar so zaorili klici: «Živeli naši bratje, živele naše sestre!» Prebivalstvo je muslimanske mladeniče in mladenke obsulo s cvetjem. Imenom občine je pozdravil goste občinski odbornik Vasa Simić, imenom beograjskih društev pa je izpregovorila ga. Mara Trifkovićeva, ki je v kratkem govoru izrazila misli in čustva Beograda napram muslimanskim rojakom. Zahvalil se je Gajretov podpredsednik Hadži Omerović. Pred postajo se je nato formirala veličastna povorka, na čelu zastopniki beograjskih društev in člani Gajretovega odbora iz Sarajeva in Mostarja. Med zvoki vojaške godbe je krenila povorka ob oduševljenem pozdravljanju prebivalstva skozi mesto ter se ustavila končno pred Gajretovim domom. Tam je bila prirejena zakuska. V dvorani je bilo toliko občinstva, ki je prišlo pozdravit muslimanske brate in sestre, da je nastala prava zmešnjava. Vihar navdušenja je izzval govor Abuselama Čumbura, ki je poudarjal vse momente borbe in težkoče, ki so zavirale razmah srbske nacijonalne misli med muslimanskim prebivalstvom v Bosni in Hercegovini. Spominjal se je zlasti zaslužnega Osmana Čikića kot ustanovitelja borbenega nacijonalizma med muslimani in pozval vse navzoče, da izkažejo nesmrtnemu pesniku in nacionalnemu delavcu zasluženo čast! Občinstvo je viharno vzklikalo: «Slava mu!»

Včeraj so muslimanski gojenci in gojenke posetili grob Neznanega junaka na Avali. Popoldne so se odpeljali v Zemun, kjer je bila prirejena v Domu slepih invalidov čajanka, zvečer pa jih je brodarski sindikat pogostil na ladji. Danes si gostje ogledajo znamenitosti prestolice in posetijo tudi vsa važnejša beograjska in kulturna in humanitarna društva, kakor tudi veliko Vajfertovo pivovarno. V nedeljo se muslimanska mladina vrne v Bosno.

Za dr. J. Razlagov spomenik

V divnih Slovenskih goricah pri Mali Nedelji je bil rojen l. 1826. dr. J. R. Razlag, zaslužni slovenski pesnik, pisatelj in eden izmed prvoboriteljev jugoslovenske misli.

Jugosloveni smo še vedno pokazali svetu, da smo vselej znali ceniti zasluge velikih mož. Ker še Razlag nima primernega spomenika, ki bi naš bodoči rod spominjal na tega zaslužnega moža, se je osnoval odbor, ki si je stavil nalogo, da skupno z Narodno - kulturnim društvom pri Mali Nedelji realizira odkritje Razlagovega spomenika l. 1926. ob stoletnici njegovega rojstva v njegovem rojstnem kraju v zvezi z velikim ljudskim taborom.

V ta namen je ministrstvo za kmetijstvo z odlokom 344/1 z dne 13. januarja 1925 dovolilo loterijo. Žrebanje se bo vršilo dne 5. julija pod državnim nadzorstvom v «Društvenem domu» pri Mali Nedelji.

Odbor se obrača do vse narodnozavedne javnosti z vljudnim pozivom, da pridno poseže po izdanih srečkah.

Srečke se prav te dni razpošiljajo in razprodajajo po vsej Sloveniji.

Cenj. občinstvo se opozarja na tozadevne lepake!

Odbor Razlagovega spomenika.

Grehi starega Jerneja

Ljubljana, 23. aprila.

Jernej Škodlar, star že okrog 57 let, doma iz Zapog pri Vodicah, ima celo na stara leta vražjo smolo. Kadar je hodil po Ljubljani, je vodil pod pazduho tudi svoj ideal in posečala sta razne trgovine. Ob takih prilikah sta ravnala tako, da je stala njegova ljubica navadno tik prodajalniške mize, on pa za njo ali pa obratno. Zato niso bili nič kaj redki slučaji, da je ta ali oni kos, ki je bil razložen po mizi, romal brez plačila v žep enega ali drugega, nakar je sledilo kritiziranje robe, ki je bila še na mizi, nato ginljivo slovo.

Včasih pa je «ratalo» drugače — da sta odhajala oba zaljubljenca v spremstvu stražnika k izpovedi na policijo. Ob takih prilikah je prišlo do različnih zadreg in posledica teh zadreg je fakt, da ima zabeleženih Jernej 21 različnih kazni. V konflikt je prišel tekom svojega grešnega življenja z različnimi paragrafi. Bil je, če pomislimo, izredno prijazne narave: sedel je že radi težke poškodbe, radi vloma, tatvin, nevarne grožnje, goljufije itd.

Ljubezen je rodila tudi sina. Ta je presedel že tudi sam nekaj let in sedi slučajno radi velikih goljufij tudi sedaj; zaigral pa jo je očetu in materi že v nežni mladosti. Neke noči, ko sta gu preje ljubezniva stariša odpodila od hiše, se je za vasjo strahovito dolgočasil. Da si prepodi težke misli, mu ni padlo v glavo nič pametnejšega kot to, da je odšel, čim se je zgubila luna za oblake, nazaj na domače dvorišče, pobral iz kurnika vse čopke in jih odnesel že na vse zgodaj na ljubljanski trg.

Stari Jernej pa je imel pred nekaj dnevi zopet izredno smolo. Veliko je ljudi na svetu, ki niso še nikdar v svojem življenju našli na cesti ali bolj na prostem kolesa — našel pa ga je Jernej Škodlar, in sicer na travniku nekje pri Vikerčah za Šmarno goro. Vzradoščenega nad izredno srečo, ga je našel kmalu njegov znanec Lovro Osenar iz Vodic in ga poprosil, da mu kolo za nekaj časa posodi. Jernej, dobra duša, mu je ustregel, obenemm pa naročil, da ga, če pride na potu tudi v Ljubljano, lahko proda, samo «soldke» naj mu prinese. Osenar je šel s kolesom res naravnost v Ljubljano in ga prodajal po raznih gostilnah. Skoro do sklepa kupčije je prišlo včeraj pri Kajfežu v Florijanski ulici. Nekdo je hotel kolo ravno «probirati» in napraviti par elegantnih krogov po Šentjakobskem trgu, tisti hip pa je priskočil stražnik, kojemu se je kolo zdelo izredno sumljivo (zakaj in čemu, se ne vé) in je Jernejčkovo najdeninto zaplenil. Osenarja pa odvedel v zapor. Kmalu za Osenarjem je pricapljal v Ljubljano tudi Jernejček. Ker pa je v Ljubljani v luknjah dovolj prostora, je bil hitro spravljen tja tudi on. Stražnike in uradnike na policiji je sicer zmerjal ter dejal: «Ali ste neumni?» Končno pa se je vdal v božjo voljo, rekoč: «Plačilo krona delo!»

Kolo znamke «Puch» nosi tovarniško številko 181.355 in ga je Škodlar bogsigavedi kje ukradel. Lastnik ga dobi nazaj na ljubljanski policijski direkciji.

Ne potujte v Italijo
Rim
Capri
Neapel
Pompeje
Vam živo dočara v popolni njihovi krasoti Vaša zlata LYA MARA v svoji najnovejši, nad vse izvrstni šali **„Pet parov čevljev“.** Namesto v Italijo, hitite 24., 25. in 26., aprila v **Elitni kino Matica.** Odhod ob: pol 4., 5, pol 8. in 9. uri.

LJUBLJANSKI DVOR
Kino ? Telefon 730.
Danes senzacija!
Predstave ob 4., ½ 6., ½ 8. in 9.

! Baron Garagan !
pride v kino „Dvor“

Kulturni pregled

Gledališki repertoarji.

Ljubljanska drama

Petek, 24.: «Roka, roko umiva». Premijera. E.
Sobota, 25. ob 5. uri pop.: «Rosmersholm». Dijaška predstava pri znižanih cenah. Iz.
Nedelja 26.: «Roka roko umiva». Izv.

Ljubljanska opera

Petek, 24.: Zaprto.
Sobota, 25.: «Don Pasquale». A.
Nedelja, 26.: «Aida». Gostovanje gospodične Žaludove in Zdenka Knittla iz Bratislave. Izv.

Šentjakobsko gledališče v Ljubljani.

Sobota, 25: «Kralj na Betajnovi».
Nedelja, 26.: «Kralj na Betajnovi».

Mariborsko gledališče

Petek, 24. ob 17.: «Peterček». Dijaška predstava. Znižane cene.

Celjsko gledališče

Petek, 24.: Akademija celjske podružnice F. S. s pevskimi točkami in komedijo «Skapinove zvijače».
Nedelja, 26. ob 16.: Repriza akademije celjske gimn. podružnice F. S.

Gostovanje g. Hržiča v Ljubljani

V partiji Germonta st. je gostoval sinoči zagrebški bariton g. **Drago Hržić**. Sloves, ki govori že nekaj sezon, da je ta mladi pevec obdarjen z izredno lepim, sladko liričnim baritonom izrazito italijanske šole, je docela uveljavil. Da je dosegel za g. Popovom, ki je prav v tej partiji pevski in igralski naravnost idealen, tudi g. Hržić kot pevec popoln uspeh, je neoporečno. Starega Germonta daje starejšega in mirnejšega nego g. Popov; da se po načinu italijanskih starov useda na ugodne tone in se z njih zlepa ne premakne, izvestni publiki morda prav posebno imponira. Spričo Hržićeve velike pevske prijetnosti nam je le žal, da ni nastopil v večji partiji. Vsekakor nam bo vedno zelo dobrodošel gost. Publika ga je zlasti po II. dejanju prav živahno aklamirala.

Gdč. **Frisekova** ima v Violeti doslej svojo najboljšo partijo, ki jo poje in igra prav simpatično. Sinoči je nastopila hkratu prvič v kratko pristriženi zlatolasi periki, ki se je podajala k temnim očem in obrvim dokaj apartno! In tudi primabalerina gd. Svobodova je plesala z deško glavo! Tako se je lasna moda uveljavila zdaj tudi v naši operi. Mladega Germonta je pel g. **Kovač**, ki je prinesel nekaj točk prav čedno. Samo nikar naj glasu ne forsira, ker kričanje ni petje. Baje pa imamo še nekega in celo prav dragocenega tenorista: g. Mestka, Mastka ali Mustka . . . resnično ne vemo več, kako se skrivnostni umetnik piše, ker ga že davno nismo slišali več. Morda je po višjih vzgledih tudi na dopustu? Ej, kdo ve!

Fr. G.

Hudožestveniki na Sušaku. Hudožestveniški diskdenti, ki so pravkar dovršili dvotedensko gostovanje v Beogradu in igrajo od 24. do 28. t. m. v Novem aSdu, se pogajajo tudi za nastop na Sušaku. Razgovori so še v teku.

Razstavo zagrebškega »Proljetnega salona« v Osijeku so zatvorili dne 20. t. m. z deficitom. Prodanih je bilo 6 razstavljenih del, za katera so plačali kupci deset tisoč dinarjev. Mestna občina osiješka je kupila dve deli za kateri je plačala 8 Din; ostale stvari (štiri bakroreze) so si omislili posamezniki. Pri zbiranju del za odpošiljatev v Zagreb sta prišli na dan dve sliki Marina Tartaglie (Oče in sin, Kosovska devojka), ki sta se izgubili pred leti, ko je »Proljetni salon« takisto razstavil v Osijeku plastike in slikarska dela svojih članov.

Premijera Nušićevega triptiha »Velika nedelja« je bila koncem prošlega tedna v Sarajevu. Drama je prišla na oder v mojsterski režiji ravnatelja Beka, ki je izkoristil vse scenične pripomočke, da je napravil delo publiki čim lažje dostopno. Najboljše tipe so ustvarili igralci: Bek, Novaković, ga Bekova, Kešeljevićeva, Vučićevićeva in g. Starčica. Gledališče je bilo polno svečanega razpoloženja. Pisatelj Nušić se je moral večkrat pojaviti pred zaveso.

Jungić-Palavestrova »Almasa« v Sarajevu. Dne 21. aprila se je vršila v sarajevskem Nar. gledališču premijera spevoigre iz muslimanskega življenja »Almasa«. Stvar bi morala biti melodrama, toda je šibka in ji nedostaja karakterizacije. »Almasa« prikazuje slike iz življenja mladih muslimanov, je nedramatična in uspeva samo radi nekaterih posrečenih glasbenih vložk, katere je napisal absolvent glasbene akademije na Dunaju, Jungić.

Tretja mapa motivov iz Dalmacije. Znani grafik Vladimir Kirin je pravkar dal na svetlo trejo mapo svojih dalmatinskih litografij, 12 po številu. Pred Kirinovo mapo je napravil slikar Dušan Kokotović serijo lesorezov, ki takisto predstavljajo najdivnejše momente z otoka Hvara, tega poetičnega kotička naše lepe Dalmacije.

Razstava poljske grafične umetnosti so otvorili te dni v Beogradu v prisotnosti načelnika umetniškega odelenja prosvetnega ministrstva g. Branka Šenoe s poljsko himno, katero je zapelo akademsko pevsko društvo »Obilić«, ki se je šele nedavno vrnilo z umetniške turneje po Poljskem. Razstava, ki obsega 268 del štirinpetdesetih slikarjev, ostane odprta do 5. maja.

Historijat postanka Vojnovićevega »Prologa nenapisane drame«. V sarajevski »Večernji Pošti« od 21. t. m. čitamo pismo iz Dubrovnika, v katerem se pisec Joso Sironić dotika postanka najnovejšega Vojnovićevega dela, »Prologa nenapisane drame«. Dramatik Vojnović je zadnje dni čital v krožku ljubiteljev leposlovje prvi dve dejanji svojega še nedogotovljenega umotvora. »Prolog« je boj pisatelja z lastnim delom. Avtor postane v drugem dejanju glavni junak drame, Neznanka, piščeva prikazen, pa se preobrazi v Jelisaeto Tarakanovo, glavno žensko osebo dejanja. Zanimivo je vedeti, da je dala Vojniviću pobudo za pisanje te stvari ruska dramska umetnica Germanova, članica »Hudožestvenega teatra«. Na razvalinah palače Skočibaba v Dubrovniku sta pesnik in umetnica govorila o usodi nesrečne Jelisavete Tarankanovne. Germanova se je dala na tem mestu slikati in je poslala to sliko s podpisom: Germanova-Tarakanovna Vojniviću v Dubrovnik.

Domače vesti

PARALELA.

V kulturnem Trstu sramoti, zasmehuje in trpinči italijanska policija jugoslovenskega vseučiliškega profesorja, tihega in požrtvovalnega kulturnega delavca.

V balkanski Ljubljani pretepa policija nedolžne ljudi, ker se boji, da ne bi Italijani zvedeli, da nam postopanje tržaških fašistov ni všeč. **X.**

*

* **Kraljeva zahvala narodni skupščini.** Predsednik narodne skupščine Makso Trifkovjć je prejel od kralja iz Sarajeva brzojavko, v kateri se kralj iskreno zahvaljuje za tople pozdrave narodne skupščine povodom velikonočnih praznikov.

* **Dr. Ninko Perič naš poslanik v Pragi?** Beograjski listi poročajo, da se namerava bivši minister in narodni poslanec, dr. Niko Perič vrniti v diplomatsko službo in mu je bilo ponudeno poslaniško mesto v Pragi.

* **Smrt odličnega srbskega jurista.** V sredo zjutraj je umrl v Beogradu v starosti 97 let dr. Stojan Veljković, oče poslanca dr. Voje Veljkoviča. Pred nekaj dnevi si je zlomil nogo, nakar je dobil še pljučnico, ki ji je podlegel. Stojan Veljković je bil ponovno minister, prvič l. 1872.. Bil je dalje časa tudi podpredsednik državnega sveta in predsednik kasacijskega sodišča.

* **Smrtna kosa.** Na Bregu pri Ptuju je umrla zasebnica gdčna Mici Iglič, sestra trgovca g. Franca Igliča.

* **Državne podpore za obrt.** Mariborski veliki župan je naklonil Skupni obrtni zadrugi Sv. Lenart v Slov. Goricah 1500 Din podpore in Obrtnemu društvu v Šoštanju 5000 Din.

* **Bajram.** Danes, v petek pričnо veliki bajramski prazniki, Velika noč vseh muslimanov, trajajo tri dni.

* **Invalidi pri kralju.** Kralj Aleksander je predvčerajšnjim v Ilidžah sprejel deputacijo bosensko-hercegovinskih invalidov, ki so mu v posebni spomenici predložili želje in zahteve invalidov z ozirom na prestoječe razpravljanje o invalidskem zakonu v narodni skupščini. Kralj je deputaciji obljubil svojo pomoč, ker so njihove zahteve povsem opravičene.

* **Nova učna knjiga.** Meseca maja izide v znani ljubljanski založbi Kleinmayer & Bamberg potrebna in že dolgo pričakovana knjiga »Prirodopis rastlinstva«, spisal prof. Fr. Kapus. Knjiga obravnava tvarino za nižje razrede srednjih šol. — V istem založništvu je izšlo Badiurovo »Pohorje«, o katerem je naš list že prinesel književno obvestilo.

* **Vsem članom inozemskim rentnikom ičkega okraja.** Pozivamo vse člane inozemske rentnike, katerim se je renta ob času preobrata prekinila, da nam pošljejo ali oddajo osebno med uradnimi urami sledeče podatke: Natančen naslov bivanja ime bratovskih skladnic inozemstva zneske, ki so jih prejemali do preobrata, od in do kedaj so bili zaposleni ter ime rudnika kjer so bili zaposleni. Ker je zadeva nujna, naj vsak v lastnem interesu javi vse podatke, da ne bo pozneje nepotrebnih intervencij. — Okrožno tajništvo J. D. S. Laško.

* **Spomladanski zagrebški velesejem** se otvori prihodnjo nedeljo brez posebnih slavnosti. Trajal bo od 26. aprila do 4. maja. Doslej se je prijavilo približno 600 razstavljalcev, ki so s svojim blagom večinoma že prispeli v Zagreb. V dneh 26. in 27. aprila se v zvezi z velesejmom vrši v saborski dvorani kongres trgovskih organizacij iz cele države. Za vse vnanje obiskovalce velesejma je prometno ministrstvo dovolilo polovično vožnjo na vseh državnih železnicah.

* **Zagreb gradi javna kopališča.** Z ozirom na nagli porast zagrebškega prebivalstva je mestna občina sklenila, da v najkrajšem času zgradi več novih ljudskih kopališč. Že letos se primerno razširi mestno kopališče v Mošinskega ulici in zgradi novo delavsko kopališče v bližini Arkove tovarne, prihodnje leto pa dobi tudi zapadni del mesta novo ljudsko kopališče.

* **Gradnja primorske železnice.** Vlada se resno bavi z načrtom izgradnje železniške proge, ki bi spajala vsa važnejša pristanišča v Hrvatskem Primorju in ki bi šla iz sedanje bakarske postaje preko bakarske luke, Bakarca, Kraljevice in Novlja v Senj. Kasneje bi se spojil Senj preko Plitvice tudi z bihaško progo. Po izjavi finančnega ministra Stojadinoviča, ki se je mudil zadnje dni v Sušaku in pokazal mnogo smisla za težnje tamošnjega prebivalstva, se prične z gradnjo imenovane proge že v najkrajšem času.

* **Izseljevanje v Avstralijo.** Angleško poslaništvo v Beogradu opozarja vse one, ki se nameravajo izseliti v Avstralijo, da je tamkaj zelo težko dobiti delo, zlasti še za one, ki ne znajo angleškega jezika. Avstralske oblasti repartrirajo vsakogar, kdor se zaradi pomanjkanja dela obrne nanje za podporo. Izseljenški odsek našega ministrstva za socijalno politiko izdaja dovoljenje za izselitev samo osebam, ki se izkažejo da bodo pri izkrcanju v Avstraliji razpolagali vsaj z zneskom 12.000 Din.

* **Radičeva knjigarna in naredba o poslovanju v dinarjih.** Ker v Radičevi knjigarni kljub prepovedi še vedno računajo v kronah in ne v dinarjih, je bila knjigarna kaznovana včeraj z globo 250 Din.

* **Sadjarski odbor za okraj Radovljica** priredi v nedeljo 26. t. m. v Podkorenu pri Kranjski gori celodnevni sadjarski cepilni tečaj. Odbor vabi vse zanimance iz okoliša osobito mlajše posestnike in mladeniče, da se udeleže tečaja v čim večjem številu. Udeležencem se priporoča, da prineso s seboj cepilno orodje.

* **Proti korpulenci** (debelosti) učinkuje edinole preizkušeno in najnovejše sredstvo Lepoform tablette. Glavna zaloga: Lekarna Bahovec, Ljubljana (in Salus).

* **Dremavica v Hercegovini.** Poročali smo že, da se je v Hercegovini pojavilo več slučajev dremavice ali spalne bolezni. Te dni je v Bačićih blizu Mostara postala zopet neka mladenka žrtev te čudne bolezni. Mara Azuvić, stara 23 let, je spala neprestrgoma tri tedne. Domači so jo na vse načine poskušali zbuditi, a zaman. Njen organizem je zato vedno bolj slabel. Lice je postalo silno bledo in dobilo polagoma mrliško barvo. Po trtedenskem neprestanem spanju je Mara končno, ne da bi prišla k zavesti, umrla.

* **Podružnica Jugoslovenske Matice v Kamniku** je na letošnjem občnem zboru izvolila sledeči odbor: predsednik dr. Konrad Janežič, odvetnik, predsednikov namestnik Rihard Karba, lekarnar, tajnik Ant. Stergar, trgovec, blagajničarka Miljutina dr. Trampuževa, odborniki: Jože Grum, sodnik, P. Ciprijan Napast, franciskan, Nežika Strgarjeva, namestniki: Bizjak Alojzij, Albina Preslnova.

* **Požar na postaji v Beogradu.** V sredo okoli 2. popoldne, se je dogodil na beograjski železniški postaji nenavaden prizor. Peron je bil poln občinstva, ki je čakalo, da se odpelje proti Zagrebu. V trenotku, ko je signal pozval potnike, naj zavzamejo svoja mesta, se je dvignil nad postajo nenadoma ogromen oblak gostega dima, ki je postajal vedno gostejši. Med potniki je nastala panika. Nikdo ni vedel, kje je izbruhnil požar, ker se razen dima ni videlo nič drugega. Ljudje so se razbežali, a čez nekaj minut zopet pomirili. Dim je namreč popolnoma izginil in pojavili so se le še plavkasti obiački. Tembolj dušljivo pa je bilo zato ozračje, ki je bilo prenasičeno s smradom izgorelega gumija. Požar je izbruhnil na četrtem tiru, na katerem se je nahajal tovorni vlak z raznim blagom. Ogenj je nastal na vozovih, na katerih je bilo več Fordovih avtomobilov, last Francosko-srbske banke v Beogradu. Na kraj nesreče so prihiteli takoj gasilci, ki so lokalizirali požar in tako rešili ostale vozove. Štirje avtomobili so popolnoma zgoreli in se ceni škoda na več stotisoč dinarjev. Kako je nastal požar, še ni znano. Policija je uvedla strogo preiskavo, ker ni izključen zločin.

* **Aretacija dveh komunistov.** Zagrebška policija je aretirala bivšega komunističnega poslanca Kosto Navakoviča in visokošolca Bergmanna. Proti obema je uvedena preiskava.

* **Tragična smrt železniškega kurjača.** Na železniški progi med Sarajevom in Alipašinem mostu se je predvčerajšnjim pripetila velika nesreča. Kurjač Ivan Žantar se je neprevidno nagnil iz lokomotive, ko je vlak že hitro vozil, ter je udaril z glavo ob brzojavni železni drog. Težko ranjen je padel iz lokomotive. Nesrečni Žontar je nekoliko minut pozneje umrl.

* **Krvava rodbinska drama** se je odigrala te dni v Čogoni pri sv. Lenartu v Slovenskih goricah. Pred enim letom je Karl Brumen prevzel od svojega tasta lepo posestvo. Ker se je novi posestnik vdal pijači in zanemarjal gospodarstvo, je prišlo v rodbini pogosto do prepira. Zaradi neznosnih razmer je tast pred meseci izvršil samomor. Šestdesetletna tašča Liza Klemenčič je pogosto svarila svojega zeta, a brez uspeha. Ko je nedavno zet hotel prodati posestvo, je to taščo spravilo v obup. Ko je Brumen prošli petek prišel zopet pijan domov in trdno zaspal, mu je tašča s sekiro razklala glavo. Brumen je naslednjega dne podlegel težki poškodbi. Klemenčičevo so izročili okrožnemu sodišču v Mariboru, kjer je izjavila, da ni mogla več prenašati zetovo zapravljivost in je zato sklenila, da ga spravi s sveta.

* **Nevarna tatica.** Radi tatvine že ponovno kaznovana 20 letna Justina Medved iz Pleterij, se je znala vsled svoje zunanje prikupljivosti seznaniti s posestnico Heleno Fon iz Loke pri Zidanem mostu in njeno služkinjo. Znanstvo pa je navihanka kaj kmalu izrabila na svoj način. Ukradla je služkinji Marji Bevc par novih čevljev, več parov nogavic in več razne obleke.

* **Vlom v Goriški vasi.** Pred nekaj dnevi se je zglasil pri posestniku Francetu Ruparju v Goriški vasi pri Škocjanu okrog 38 let star moški, proseč podpore kot pogorelec. Pravil je, da je doma nekje od Brežic. V noči pa se je neznanec vrnil in vlomil v Ruparjevo stanovanje. Odnesel je par novih boks-čevljev, nekaj obleke in zlato moško uro z verižico v skupni vrednosti 2500 dinarjev.

Vojnoviču se je nato porodila ideja avtorja, ki piše dramo in uniči rokopis v zadnjem (četrtem) dejanju, ker ne more opisati tega kar je doživel. Vse skupaj je bil samo kratek sen, samo prolog nenapisane drame. Kakor poroča zgoraj omenjeni dopisnik sarajevskega lista, bo premijera Vojnovičevega dela v ruskem jeziku in naslovno vlogo »Prologa nenapisane drame« bo igrala ga Germanova.

Iz dunajskega gledališkega življenja. V Burgtheatru igrajo sedaj »Beneškega trgovca«, v soboto, dne 26. aprila pa bo premijera Ibsenove dramatične pesmi »Peer Gynt«. V Državn operi se poje Rigoletto, Carmen, Afričanka in Rosenkavalier, slednji z Barbaro Kempovo iz Berlina v glavni ženski partiji. Volksopera uprizarja »Grofico Marico«, ki je doživela na njenem odru že 400 predstav. V Raimundovem gledališču igra madžarska igralka Fedakova nadalje »Antonijo«, v josefstadtskem gledališču pa se nadaljujejo reprize Shawove »Družbe«. Maks Pallenberg nastopa v Nemškem ljudskem gledališču v naslovni vlogi Molnarjevega »Liliomа« ter žanje velikanske uspehe.

Avstrijska premijera Straussovega »Intermezza« bo dne 25. aprila v graškem opernem gledališču. Delo je naštudiral kapelnik Auderieth.

Koncert zagrebškega tenorista v Dubrovniku. Božo Vičar, član zagrebške opere je priredil v nedeljo, dne 19. aprila koncert v prostorih dubrovniškega hotela »Imperial«. Program je obsegal operne arije iz Puccinija, Verdija, Masseneta ter Gerbičevo »Narodno pesem«.

Vi ne verujete?

da eden par nogavic z žigom in znamko (rdečo, modro ali zlato) 93-a VIII

„ključ"

traja kakor štirje pari drugih? Kupite eden par, pa boste verovali. Nogavice brez žiga „ključ" so ponarejene.

Razstava vajeniških del v Ljubljani

od 26./IV. do 4./V. 1925.

2227a

Razlagov dan

10. maj 1925 po celi Sloveniji. Kdor še ni, naj kupi srečke za

Razlagov spomenik

* **Morilka svojega moža oproščena od obtožbe.** Pred sodnim stolom v Osijeku se je predvčerajšnjim vršila kazenska obravnava proti posestnici Katarini Grubić, ki je bila obtožena, da je v noči 3. marca letos s sekiro umorila svojega moža, ko je spal v postelji. Obtoženka je dejanje priznala, v svojo obrambo pa je izjavila, da si ni znala drugače pomagati, ker jo je njen mož skoraj vsak dan pretepal in ji še tisti večer zagrozil, da jo bo zaklal. Katarina Grubić je bila oproščena, ker je sodni dvor prišel do prepričanja, da je obtoženka ravnala pod nepremagljivo silo.

Iz Ljubljane

u— *Boršnikov in Verovškov spomenik*, ki sta bila dosedaj začasno postavljena v vestibulu opere, so včeraj postavili v novo urejeni park na obeh straneh opernega gledališča. Spomenika, delo kiparja Fr. Kralja, sta postavljena na visoke, vitke marmorne stebre.

u— *Šahovska igra z živimi figurami* dne 1. majnika, bo privlačna za vsakogar. Ob zvokih godbe, v majnikovem razpoloženju, sredi probujajoče se narave, bo nastopilo članstvo »Atene« v slikovitih zgodovinskih belokranjskih in gorenjskih nošah pod vodstvom mojstra Vidmarja. Slični matchi so se igrali v tujini ob različnih prilikah in v različni proizvedbi. Tako n. pr. so nastopali kot figure poklicni igralci, ki so z mimiko in gesto izražali razne napade šahovskih potez, ali so nastopali družabni krogi v dobrodelne svrhe, ki so učinkovali s krasoto dragocenih stilističnih kostumov šahovske deske, ali češki sokoli v zgodovinskih krojih ob obletnici bitke na Beli gori itd. Vsekakor bo prireditev »Atene« za Ljubljano prvovrstna novost in vredna poseta.

u— *Československa Obec v Lublani.* V soboto dne 25. dubna obvyklá schůzka členstva s pestrym programem. Členové dostavte se všichni. Hoste vítáni. Restaurace »Zvezda« 8 hodin večer.

u— *Najnovejše bluze, otroške plaščke, obleke priporoča Krištofič-Bučar.*

u— *Ljubljanski skavti!* V soboto dne 25 aprila ob 5. uri popoldne se vrši za vse odseke obvezen stegov sestanek na realki.

u— *Sokolski gledališki oder na Viču* uprizori v nedeljo dne 26. aprila ob 8. uri zvečer poljsko dramo »Sneg«.

u— *Tombola.* V nedeljo dne 26. t. m. na Kongresnem trgu velika tombola nižjih uslužbencev. Oglejte si dobitke pri tvrdki Gričar & Mejač, Šelenburgova ulica; Elite, Prešernova ulica in J. Gorec, Dunajska c. 1

u— *Ruska Matica* priredi v soboto dne 25. aprila v prostorih »Naprednega dijaškega doma« (bivša arena Narodnega doma) veselico, katere čisti dobiček je namenjen knjižnici Ruske Matice. Začetek ob 20. uri. Vstopnina 5 Din za osebo. Preplačila se hvaležno sprejemajo.

u— *Policijske prijave.* Od srede na četrtek so bili prijavljeni policiji sledeči slučaji: 2 tatvini, 1 prestopek nedostojnega vedenja, 1 poneverba, 1 prestopek razgrajanja, 1 pretep, 1 prestopek nošnje orožja brez dovoljenja, 2 prestopka kaljenja nočnega miru, 1 nezgoda, 5 prestopkov cestnega policijskega reda in 1 prestopek prekoračenja policijske ure. Aretacija se je izvršila samo ena in sicer radi prestopka tatvine.

u— *Dobrota je sirota.* Marija Polak, stanujoča na Gosposvetski cesti št. 13 je dobila dne 20. aprila obisk v osebi 40-letne Marije Bol, ki stanuje baje stalno v Zagrebu. Bila je primerno pogoščena nato pa si je zjutraj od svoje gostiteljice še izposodila 20 Din. Takoj po njenem odhodu pa je Polakova opazila, da ji je prenočevalka odnesla več kosov razne obleke, obenem pa si »sposodila« še dežnik podnajemnika Cirila Krajnika. Odpeljala se je brzkone nazaj proti Zagrebu, da spravi ukradeno robo v denar.

Gardeoffizier

? ? ?

Excella

je najboljši in vendar najcenejši stroj za rodbino in obrt. — Nadomestni deli za vse stroje.

J. GOREC, LJUBLJANA

palača Ljubljanske kreditne banke

Iz Maribora

a— *Mladina v Narodnem gledališču.* Za 3. maja pripravljajo mariborske osnovne šole veliko mladinsko prireditev v Narodnem gledališču.

a— *Zdravstveno stanje v Mariboru.* Tedenski izkaz o nalezljivih boleznih v mariborskem mestnem okolišu od 15. do 21. t. m. izkazuje 26 slučajev škrlatinke, dva slučaja ošpice in tri slučaje dušljivega kašlja.

a— *Novinarska zapora nad Društvom stanovanjskih najemnikov.* Minulo nedeljo je občni zbor Društva stanovanjskih najemnikov v Mariboru izrekel časopisom, oziroma njihovim redakcijam »grajo«, češ da so skušali časopisi potegniti društvo v politiko. Resnica pa je bila baš nasprotna kot smo to že v včerajšnjem članku ugotovili. Te graje seve tudi mariborski novinarji niso mogli vtakniti v žep, temveč so jo na včerajšnji seji Novinarskega kluba z vso odločnostjo odklonili. Obenem so izrekli zaporo nad Društvom stanovanjskih najemnikov v Mariboru, dokler društvo ne bo dalo na javnem zboru zadoščenja, ne bo noben časopis ničesar priobčil več o tem društvu.

a— *Narodni poslanec dr. Ploko v Studencih pri Mariboru.* Danes v petek ob 20. uri se vrši v gostilni Trafenik v Studencih pri Mariboru ustanovni občni zbor krajevne organizacije DS. Na zbor pride tudi narodni poslanec dr. Ploko, ki bo poročal o političnem položaju. Dostop k sestanku imajo vsi somišljeniki, četudi niso dobili vabila.

a— *Družabni večer oficirjev* se vrši v soboto dne 25. aprila v dvorani — Zadružne gospodarske banke.

a— *Novi odbor Društva stanovanjskih najemnikov za Maribor* je sledeči: predsednik Mohorko Josip, postajenačelnik; podpredsednik dr. Perhavc Rudolf, profesor Odborniki: tajnik Artič Franjo, žel. uradnik; blagajnik Hrovat Anton, poštni činovnik; dr. Klemenčič Alojz, odvetnik; Masten Josip, dav. upravitelj; Val Drago, odvetn. solicitator; Trumpej Rudolf, žel. uradnik; Krajnik Ivan, železničar; Bahun Andrej, železničar; Bošnjak Martin, krojaški mojster; Kaučič Ivan, upokojenec; Petek Alojz, invalid; Vidic Franjo, kazn. paznik. Pregledniki: dr. Pečovnik Adolf, profesor; Skof Franjo, strokovni učitelj; Tušak Franjo, učitelj.

Iz Celja

c— *Cene mesu v Celju.* Kljub razglasu mestnega magistrata in srezkega poglavarstva z dne 6., odnosno 8. aprila, s katerim se določajo maksimalne cene mesu v Celju in v področju srezkega poglavarstva celjskega, prodajajo nekateri celjski mesarji meso še vedno dražje (volovsko meso stane na pr. 21 Din, maksimalna cena pa je 20 Din za kg), kakor je to dovoljeno. V to zadevo bo treba vsekakor temeljito posvetiti in krivce eksemplarično kaznovati.

Iz Trbovelj

t— *Masarykovo proslavo* bo priredilo v najkrajšem času prosvetno društvo »Svobodni oder« v Trbovljah, ki se je pravkar ustanovilo. Na to proslavo že sedaj opozarjamo inteligenco kakor tudi delavstvo.

t— *Stanovanjska mizerija* je tudi v Trbovljah zelo občutna. Za občinske uslužbence, za katere je treba skrbeti v smislu stanovanjskega zakona, so predvidena sedaj tri kompletna stanovanja, dve podstrešni sobi za samce in pritikline. Vse to se bo izvršilo pri občinskem hlevu, ta pa se bo postavil v kozolec, kjer se bodo izgotovila potrebna popravila.

t— *V področje* Društva za varstvo otrok spada tudi javna knjižnica, ki je sedaj v Trbovljah, pa hočejo člani, da bi prišla v centrum, to je na Vode. Potrebni lokal se je s pomočjo ravnatelja Pauerja že našel, in sicer v rudniški restavraciji, ki jo menijo dozidati. Vendar pa bodo še prej pozvani delavski zastopniki, da si sami izvolijo dotični prostor ali za gostilniško sobo ali pa za knjižnico.

Iz Primorja

* *Tržaška šentjakobska čitalnica v Ilirski Bistrici.* V nedeljo, dne 26. t. m. bo gostovala v Ilirski Bistrici šentjakobska čitalnica iz Trsta z Nicodemijevo igro »Scampolo«, v kateri igra glavno moško vlogo g. Terčič, glavno žensko partijo pa gdčna Hervatinova.

* *Nalezljive bolezni v Trstu.* Prošli teden zabeležuje tržaški zdravstveni izkaz 6 slučajev davice, 15 slučajev škrlatice in 20 slučajev trebušnega legarja.

* *Žalosten konec mladega dekleta.* Obesila se je v Trstu jedva 18letna služkinja Marija Pečar, doma iz tržaške okolice. Kaj je dekleta gnalo v žalostno smrt, ni dognano. Nekateri pravijo, da se je Pečarjeva končala radi nesrečne ljubezni.

* *V vodnjaku je utonil* 70letni starec Iv. Molderič na Vrdeli pri Trstu. Šel je na domači vrt za hišo, da bi se navžil svežega zraka. Ko je šel mimo vodnjaka, ga je obšla hipna slabost. Nagnil se je nazaj in padel v šahovskega kluba za goriško mesto; v šli šele po par urah.

* *Šahovski klub v Gorici.* V goriški kavarni »Garibaldi« se je vršil pred velikonočnimi prazniki šahovski turnir, katerega se je udeleževalo tudi več slovenskih šahistov. V pondeljek pa se je vršila ustanovitve šahovskega kluba za goriško mesto; v klubu zastopa Slovence g. Terpin.

* *Zaključek kmetijskega tečaja v Biljah in Renčah.* Kmetijski tečaj, katerega je priredil kmetijski urad iz Gorice, se je v Biljah in Renčah sedaj zaključil. Tečaja se je udeleževalo veliko število interesiranih kmetov in njihovih sinov. Poleg predavanj o kmetijstvu so se vršila tudi praktična predavanja iz italijanščine.

S. K. Primorje (plavalna sekcija). V soboto, 25. t. m. se vrši ob 18. v sobi Sportne zveze, Narodni dom, sestanek vseh članov in članic plavalne sekcije S. K. Primorje. Udeležba radi začetka sezone in važnosti tozadevnega dogovora obvezna. Načelnik.

Zenitistični večer Poljanskega

Ljubljana, 23. aprila.

Pretekle dni smo opažali po vseh ljubljanskih vogalih male letake, ki so v najbolj bombastični obliki vabili ljubljansko publiko v Mestni dom na zenitistični večer. »Babe in dedci! Zaljubljenci in samomorilci! Mladiči in devojke!« tako nekako so se glasile poedine parole. «Zenitizem se bori za revolucijo umetnosti, zato pa boj starinom, vse za zmago suhih nad debelimi!» Ni čuda, da so postajali naši ljudje, ki se udejstvujejo v normalnem okviru, od sile razburjeni, kar se je pokazalo v napetih debatah v raznih ljubljanskih kavarnah.

Tod Branko Ve Poljanski iz Beograda je dosegel svoj namen. Kajti Mestni dom se je pričel polniti ob 8. zvečer, da je bilo veselje. Opazili smo posebno mnogo mladine, ki se poskuša v tem ali onem umetniškem področju. Številno so bil zastopani dijaki s tehnične šole, potem gimnazijci, visokošolci, uradniki, delavci, gospodične in dame ter naša upodabljajoča umetnost, katero lahko označimo še najbolje s častitljivo postavo očeta Jakopiča, ki stoji s svojim srcem na strani še tako ekstravagantnega pesniškega revolucijonarja. Toda ne smete misliti, da ni Ve Poljanski dobrodušen človek. Za njegovo dobro srce govori pač najboljše dejstvo, da je spustil skoraj vso mladino zastonj v dvorano.

Končno se je valovanje v dvorani le umirilo, na oder je stopil «človek z najmočnejšo fantazijo v Evropi» ter se v uvodu opravičil zaradi amerikanske reklame. «Kaj hočete», je rekel. «Če se ne bi poslužil šarlatanske reklame, bi pač vas vseh ne bilo tukaj. Nekaj fatalnega je to, toda sedaj ni časa, da govorimo o tem, ker je treba govoriti o bolj resnih stvareh. Branko Ve Poljanski je sedaj pričel razlagati, kaj pomeni zenitizem, kdo je njegov ustanovitelj, kakšna je njegova zgodovina in njegov namen, ki je obsežen v stavku, da moramo vse sile napeti, da postane vsak izmed nas «barbarogenij».

Poedina izvajanja so bila pozdravljena opetovano z burnim aplavzom, ker ni štedil Poljanski s paradoksi. Kajpak so bila njegova izvajanja interesantna za mladino, kateri se hoče «revolucije», pa naj bo ta že taka ali drugačna. Takšna je pač naša mladina. Poznavalci literature pa so precej manj uživali, ker poznajo iste stvari že tolikokrat pogrevane, da jih že glava boli, samo če se spomnijo nanje. Seveda tudi ne smemo zamolčati tega, da so nekateri zastonjkarji klerikalnega mišljenja prav krepko pričeli žvižgati, ko je Poljanski govoril o tem, da se bodo cerkve spremenile v kinematografe.

In konec? Branko Ve Poljanski je recitiral več pesmi, nakar je končal. Publika se je nerada razhajala, ker je bil večer zares prijeten. Mladega pesnika je hitro obkolila mladina, na enkrat je bil tu fotograf in pričelo se je fotografiranje. Na cesti so se poedine gruče živahno razgovarjale o zenitizmu in o njegovem apostolu, ki je prišel razburjat drugače mirno Ljubljano. — Slednjič se je prikazal na cesti tudi Poljanski v sredi triumfirajoče mladine. Kaj je kultura in kako čudna so pota tistih, ki jo imajo na jeziku, smo premišljali, ko smo šli narazen.

Poslovna tragedija

Na Dunaju stoji v četrtem okraju tvrdka s klobuki in slamnatimi izdelki Rohatsch & Co. V četrtek zjutraj je gospodar kakor navadno odprl trgovino. Kmalu nato je prišel v prodajalno Franc Spicker, Rohatschev kompanion. Lastnika sta začela govoriti o dohodninskem davku, katerega bi morala podjetje plačati državi. Rohatsch je namreč naznanil oblasti podjetje kot firmo na debelo, vsled česar je sledilo težko obdavčenje tvrdke. Tega Spicker ni odobraval, zato je dajal svojemu nezadovolstvu duška z očitki, da Rohatsch ne ravna prav in da žene firmo v propast.

Komaj je bil razgovor med kompanionoma končan in se je Spicker okrenil, je počil revolver za njegovim hrbtom. Sledila sta še dva strela. Spicker se je skušal umakniti Rohatschu in se je opotekel v sosednji prostor. Toda morilec je šel za njim, streljal je dalje in ko je prišel do njega, ga je podrl na tla, pokleknil nanj in pognal v srce kompanjona še dve krogli. Spicker je izdihnil.

Na mesto krvave drame je takoj prišel zdravnik, ki je ugotovil Spickerjevo smrt. Policija je nato zaprla poslovne prostore in zapečatila trgovino. Zaslišala je vse navzoče osobje, ki je izpovedalo, kako se je dogodek odigral.

Razmerje med Rohatschem in Spickerjem je bilo baje že deli časa zelo napeto. Spicker je bil marljiv in delaven človek, mož svoje stroke ter izredno štedljiv kompanjon. O Rohatschu velijo baš nasprotno. On se ni brigal za napredek podjetja. Bilo mu je vseeno, kako gre kupčija, saj je delal zanj Spicker, medtem ko je on samo zapravljal.

Morilec je zanimiva prikazen po svoji preteklosti. Pred vojno je bil poklicni podčastnik v avstrijski vojski. Ko je minila vojna, je dal vojaščini slovo in se začel pečati z verižništvom. Slednjič je naletel na Spickerja, ki je bil priznan strokovnjak v izdelovanju klobukov. Spicker je organiziral tvrdko, ji pridobil odjemalce in delal neumorno na tem, da bi podjetje dobro prospevalo. Njegova pridnost pa ni mogla storiti vsega. Rohatscheva nemarnost se je poznala vsak dan bolj in podjetje je večkrat stalo pred nevarnostjo, da bo moralo likvidirati. Spicker je hotel rešiti tvrdko prepečiti za vsako ceno. Rohatschu to ni bilo prav, zato je umoril svojega kompanjona in s tem uničil svojo eksistenco in bodočnost svoje družine.

Iz življenja in sveta

O vzrokih silnih ameriških viharjev

Strašni viharji, ki so pred kratkim uničili toliko življenj in naselbin v ameriških državah Illinoisu in Indiani, so postali zopet predmet živahnega znanstvenega raziskovanja. Te vrste viharji se imenujejo v znanstvenem svetu tornado. Mnogi rabijo za ta zračni vrtinec tudi izraz ciklon, kar pa ni pravilno, kajti v vremenoznanstvu je ciklon vsakdanja prikazen, ki objema mnogo bolj razsežno pokrajino in vetrovi v njem morejo biti različne brzine — od silne burje do lahne sapice.

Tornado pa ni nikoli obsežen vrtinec, toda ozka proga, po kateri divja, utegne biti mnogo milj dolga. Tornado obstoja iz urno vrteče se mase zraka, ki je v stanu dvigniti s tal tudi obsežne predmete, na katere zadene vrtinec. Kaj povzročuje tornado in zakaj se isti pojavlja tako pogosto baš v dolini Mississippi in je jako redko v drugih delih sveta, ni povsem dognano.

Po mišljenju dr. W. J. Humphreysa, profesorja fizike v zveznem vremenskem uradu je za to krivo deloma Skalnato gorovje (Rocky Mountains). Njegova lega je taka, da krene v severnem delu nekoliko proti zapadu, vsled česar to pogorje odbija mrzle vetrove iz Kanade in jih sili v smer proti mehikanskemu zalivu. V nasprotno smer pa pihajo iz zaliva tako zvani pasatni vetrovi, ki so gorki in vlažni, ravno nasprotno od kanadskih vetrov, imenovani profesor je naziranja, da trčenje teh dveh različnih vrst vetrov ustvarja one razmere, iz katerih nastaja tornado.

Dr. Humphreys trdi nadalje, da vremenski urad sicer lahko prerokuje izbruh tornada, ne more pa natančno označiti pokrajine, ki bo prizadeta. Baš radi tega vremenski urad nikoli ne priobčuje obvestil o izbruhu tornada, da ne preplaši ljudi.

Tornado navadno ne poškoduje površine, širše od četrtine milje in daljše od 300 milj. Radi tega vzbuja tornado pozornost in povzroča ogromno škodo le tedaj, kadar se v onem razmeroma kratkem in ozkem pasu, koder divja vihar, nahajajo obljudeni okraji. To se je zgodilo pri zadnjem tornadu meseca marca, ko je vihar uničil mnogo velikih naselbin. V državi Illinois je vsako leto povprečno pet tornadov, dočim jih je največ v državi Kansas. V drugih državah razsaja tornado le bolj poredkoma. Nikdar pa se ne pojavlja tornado sredi Skalnatega gorovja, niti zapadno od njega.

Ameriški zvezni vremenski urad je sedaj poslal dva svoja zastopnika v okraje prizadete po zadnjem velikem tornadu, v svrho proučevanja. Njuno poročilo utegne razodeti nove važne informacije glede vzrokov, radi katerih nastaja tornado.

Kako žive milijarderke

Milijoni siromakov sanjajo celo svoje življenje o bogastvu, katerega ne dočaka jo nikoli. Z željo po bogastvu umirajo in preklinjajo svojo usodo. Vse to delajo radi tega, ker menijo, da je bogastvo največja sreča na zemlji.

Tajnica neke ameriške milijarderke nam sporoča, kakšno je prav za prav življenje žena bogataševnaKubus. Milijarderka nima v svojem življenju lahkega stališča. Biti mora predvsem vrlo naobražena dama in tudi brezmejno potrpežljiva. Dnevno mora sprejemati obiske, da se ne blamira pred družbo in da vzdrži svoj ugled na primerni višini.

Zjutraj, čim milijarderka vstane, ji tajnica poroča o vesteh v časopisih. Našteti ji mora vse družabne prireditve, svetovati, katerih bi se bilo primerno udeležiti in katere je treba opustiti. Običajno trajajo te informacije dnevno po več ur.

Najbolj zadržujejo Američanke zabave s čajem, domači plesi, veselice, dobrotvorne prireditve, ženska zborovanja, politični pomenki in gledališče. Nemalokrat se pripeti, da prejme milijarderjeva žena dnevno po pol tucata pozivov na čaj. Izbira je zelo težka, kajti paziti je treba, da ni zamere ne tu, ne tam.

Radi obilne zaposlenosti preostane milijarderki le malo časa za dom in družino. Deca je prepuščena vzgojiteljicam in učiteljem. V milijarderski hiši mrgoli lakajev in kuharjev, sobaric in služkinj. Čestokrat se smuka okolu bogate gospodinje cel dvor služabnikov in služabnic. Že samo nadzorstvo tolikega osobja zahteva cel štab uradništva.

Veliko brigo posvečajo bogate Američanke kuhinji. Same se sicer ne vrte krog loncev, kozic in pokrivač, zalemalk in krožnikov, zato pa imajo v hiši tako zvanega «kuharskega ministra» in «gospodarskega šefa», ki je navadno sijajno plačan. Kuharji v Ameriki imajo čestokrat boljšo plačo od samega državnega poglavarja Zedinjenih držav. Kuhinja je v vsaki ameriški hiši važen del celote in ugoditi ameriškemu želodcu ni otročja šala.

Korespondenco milijarderk opravljajo osebni tajniki in tajnice. Navadno se dogaja, da milijarderka pisma samo podpisuje, ponajvečkrat pa jih niti ne podpiše, temveč jih kar na slepo odobri ter prepusti njihovo nadaljnjo usodo tajniku ali tajnici, ki vedo, kaj je petični gospodinji povšeči.

Papirnati dvoboj

Francoski pisatelj Aurelien Scholl se je pred kratkim narogal v pariškem «Figaru» nekemu politiku. Bil je uverjen, da bo s svojim obnašanjem izzval nasprotnikov poziv na dvoboj. Toda prič ni hotelo biti od nikoder.

Naveličal se je čakanja in je napisal drugi članek, v katerem je označil politika za figovca. Toda prič za dvobojevanje zopet ni hotelo biti. Mesto prič je prejel pismo naslednje vsebine:

«Gospod! Z banditom vaše vrste se ne bom dvobojeval. Smatrajte zato, da sem Vam odsekal uho.» Pismo je nosilo podpis izzvanega politika.

Scholl se je nasmejal od srca in je nasprotniku poslal list s to-le vsebino:

«Velecenjeni gospod nasprotnik! Zahvaljujem se Vam, da ste mi odsekali uho brez bolečine. Vračam Vam ljubezen za ljubezen in pošljam v Vašo glavo šest krogel. S tem Vas smatram za mrtvega. Priporočam se Vašemu cenjenemu mrtvemu truplu in beležim z odličnim spoštovanjem!» Sledi podpis.

Treba že reči, da je ta dvoboj duhovito izvojevan, kakor je kaj takega mogoče samo med Francozi.

Nov Haarmann

Komaj je odšel eden v večnost, že se pojavlja grozeča senca njegovega dvojnika . . . Nemčija je žalostna dežela izrodkov vojne: Denke in Haarmann sta ji napisala svedočanstva, kakršnih ne pomni zgodovina v preteklosti. In že gre po svetu glas, da ima Haarmann naslednika.

Kriminalna policija v Berlinu je odkrila pri preiskovanju dveh podstrešnih prostorov v stanovanju 52 letnega brusača nožev in škarij Albina Tanderskega čudne znake, ki kažejo na umore. Tanderski ni imel žene. Gospodinjile so mu ženske, vdove in dekleta, ki so čudovito hitro izginjale brez sledu. Varnostnim organom se je to začelo dozdevati sumljivo. Vdrli so v njegovo stanovanje, kjer pa niso našli nič sumljivega. Zato pa je bilo temveč obtežilnega materijala na podstrešju. Na dolgih palicah in vrveh se je sušilo človeško meso, katero je bilo spravljeno tudi v prepariranih pločevinastih posodah. Kriminalna policija je takoj dobila vtis, da je prišla na sled novemu množinskemu morilcu, toda Tanderski se je v svojo obrambo odrezal z besedami: «Menite, da ste izvohali novega Haarmanna, kaj? Ne boste, ne boste! Jaz nisem Nemec, temveč Poljak».

Kaj je hotel mož s tem reči, je jasno. V stanovanjskih prostorih Tanderskega so našli agenti tudi celo zalogo nožev, med njimi mesarico, katere se poslužujejo mesarji za razsekavanje velikih komadov mesa. Poleg drugih predmetov mečejo na brusača sum najdeni moški in ženski čevlji, katerih je spravila policija skupaj kakih štirindvajset parov. Tanderski je imel skrito tudi celo vrsto dokumentov, ki še bolj povečavajo sum, da se je mož pečal s krvavo obrtjo ubijanja ljudi.

Policija je ugotovila, da je v zadnjih letih imel Tanderski opraviti s 25 imi služabnicami, ki so mu gospodinjile. Kam so te ženske prišle, še ni ugotovljeno. Nekatere so oblasti izsledile. Njihove izpovedi so take, da se bo moral Tanderski že ne glede na druge grehe zagovarjati pred sodiščem.

Samomor Japonke na Dunaju

V badenskem hotelu «Herzogshof» se je odigral zadnje dni skrivnosten samomor. Že od 24. oktobra lanskega leta je stanovala v hotelu 41 letna Japonka Hi-Sa Ku-No. V hotelu jo je nastanil visok uradnik iz japonskega poslaništva na Dunaju. Japonka ni umela niti besedice evropskih jezikov; govorila je samo japonsko in kitajsko, a tega zopet ni znal noben služabnik in natakar. Zato je uredilo vse potrebne formalnosti za damo dunajsko japonsko poslaništvo, ki je tudi tolmačilo Japonkine želje in povedalo, kaj želi dama za časa bivanja v hotelu.

Japonka je bila po poklicu klavirska umetnica. Prišla je baje v Evropo kot štipendistka svoje vlade. Morala bi študirati, a klavir je popolnoma zanemarjala. Niti enkrat ni pritisnila tipke na njem in niti enkrat ni prišel k nji kakšen profesor glasbe. Hotelsko osobje je šepetalo med sabo, da je tukaj po sredi najbrže kaj drugega, ne pa študij. In zdi se, da je imelo prav. Kajti skrivnosten samomor, s katerim si je Japonka pretrgala nit življenja, je potrdil marsikakšno izrečeno sumnjo.

Hi-Sa Ku-No je tičala po cele dneve v svoji sobi. Služinčad je videla, da neprestano nekaj piše, a kaj je to bilo, ni vedel nihče. Ker je trajalo pisarenje nepretrgoma, so nekateri ugibali, če umetnica ne popisuje morda svoje preteklosti za knjigo spominov.

Japonski poslanik z Dunaja je samotno damo večkrat obiskal. Ostal je pri nji vselej delj časa. Pri enem zadnjih obiskov je Japonka bridko jokala. Poslanik jo je moral tolažiti in naposled se mu je posrečilo, damo utešiti.

V pondeljek se je japonska umetnica podala na hotelsko streho, kjer se je običajno solnčila. Imela je na sebi najlepšo japonsko obleko iz čiste svile. Nihče ni slutil, da ima Japonka kake slabe namene s svojim življenjem. Ko je prišla na streho, si je zvezala roke in noge z motvozom ter se pognala v globočino. Zamolklo je štrbunknilo njeno truplo na hotelsko dvorišče, kjer je samomorilka obležala v mlakuži krvi.

Kmalu po samomoru se je javil v hotelu član japonskega poslaništva na Dunaju, ki je zapečatil Japonkino sobo in sestavil natančen zapisnik pokojničine zapuščine. O samomoru je odklonil vsako pojasnilo. Na Dunaju se splošno domneva, da je dala povod za samomor otožne tuike nesrečna ljubezen in da se o stvari zato tako trdno molči, ker je dama pripadla japonski aristokraciji ter je bila v ozkih stikih z dvorom v svoji domovini.

× *Tri želje.* — V Madridu se nahaja mala cerkvica, ki tiči skrita v senci visokih modernih palač. V tej cerkvici kažejo kot posebnost Kristov kip, ki vedno in vedno privablja množice pobožnih in radovednih ljudi. Kristov kip je povsem v slogu španjolskih cerkvenih podob: Kristus ima dolge uprav ženske lase, ki mu segajo do kolen. Po našem okusu bi pač ne bil. Značilno in omembe vredno pa je na tem Kristovem kipu, da izpolni vsakomur, ki izreče na petek v postu pred njim tri želje, vsaj eno izmed njih. In res vsak petek v postu se v sosednih ulicah zbirajo gruče naroda, ki bi vsi radi, da jim čudodelni Kristus izpolni kako goreče željo. Po ozkih ulicah se vije dolga črna kača ljudi, med njimi pa stražniki peš in na konjih, ki skrbe za red. V množici je seveda pretežna večina ženskega sveta, starejšega, pa tudi mlajšega, a niti moških ni malo Kot posebnost Kristove čudodelnosti naj omenimo, da izpolni baje le želje, ki niso v nikaki zvezi z denarjem.

× *Charlie Chaplin, dobrotnik in gumb.* Charlie Chaplin je zbiral v družbi v dobrodelni namen. Neki dobrotnik mu je porinil v blagajnico gumb. Chaplin pa je to opazil ter vrnil gumb z besedami: — To je pomota, gospod, nismo v cerkvi!

Darujmo za sokolski Tabor!

Moderna tehnika

Nova vodna turbina

Na stolici za vodne turbine na tehnični visoki šoli na Dunaju so se delali že več mesecev poskusi z novo vodno turbino, s katero se da proizvajati elektrika iz tekoče vode brez dragocenih naprav, ki so potrebne pri elektrarnah. V bodoče bo torej mogoče izrabljati tok vode tudi tam, kjer ni padca.

Gre za izum dunajskega inženjerja Eduarda Suessa, vnuka slavnega učenjaka in nekdanjega predsednika akademije znanosti, ki se je mnogo let bavil s tem problemom. Na omenjeni stolici so se že nad eno leto delali poskusi z modeli nove vodne turbine, ki so imeli popoln uspeh. Izid poskusov je bil tako ugoden, da so začeli inženjerji po Suessovih navodilih konstruirati veliko vodno turbino, ki je bila te dni končana. Postavili so jo v Donavo, kjer je pokazala presenetljive učinke.

Bistvo nove turbine obstoji v sledečem: V tekočo vodo se položi stožasto ogrodje, nekaka posoda, ki je odprta na obeh konceh, vendar odprtini nista enaki. Proti toku reke se položi manjša odprtina, za katero se v notranjosti ogrodja takoj nahaja četverokraki vijak. Ko vstopi voda v posodo skozi manjšo odprtino, žene propeler, hkrati pa se zmanjša hitrost toka, ker je izhod iz ogrodja veliko večji kot vhod. Zato nastane v ogrodju ob počasnejšem toku vode vrtinec, ki učinkuje sesalno na vijak in s tem poveča njegov efekt.

Vsekakor je treba upoštevati pri napravah z novo turbino plovbo, ki jo utegnejo ovirati, ako se ves tok vode izrablja za pogon novega izuma. Seveda je treba še počakati, kako se bo iznajdba v praksi obnesla. Na vsak način pomenja velik korak naprej v izrabi vodnih sil.

Telefon v Belgiji

je dosegel že neverjetno visoko stopnjo razvoja. Naj navedemo nekaj podatkov:

28. februarja t. l. je Belgija štela skupno 105.036 abonentov. Od teh jih je bilo v večjih mestih:

v Brusiju 31.656, v Anversi 14.462, v Liégeu 7879, v Gandu 4622, v Charleroiju 3458, v Verviersu 2823, v Namuru 1227, v Ostendu 1065. (Za primero: v Ljubljani imamo okoli 1000 abonentov). Istega dne je štela Belgija 347 telefonskih central.

Glavno mesto Bruseli ima šest telefonskih central, od teh sta dve v enem poslopju.

Med temi šestimi centralami so tri navadne (sistem centralnih baterij), ostale tri pa avtomatične. Le-te štejejo: Uccle 6063 abonentov, Jette 3260, Schaerbeck 4262. Državna uprava, ki ima v Belgiji v rokah vse telefonsko omrežje, se peča z načrtom, da tudi ostale tri centrale opremi z avtomatičnimi aparati, in upati je, da bo koncem prihodnjega leta vseh šest bruseljskih central opremljenih z aparati za avtomatičen promet.

Anversa šteje dve telefonski centrali, ena je avtomatična. Tudi tu nameravajo čimprej avtomatizirati telefonski promet. Liége, Gand, Verviers, Charleroi, Ostende, Mans imajo svoje centrale še po starem vzorcu.

Lokalni telefonski promet se v Belgiji vrši izvanredno hrzo. Telefonskemu naročniku hitro poide potrpežljivost: pri telefonu se zdi trideset sekund čakanja mučnejše kot sicer četrturno. V Belgiji to upoštevajo, in zelo redki so slučaji, da mora naročnik čakati več kakor pol minute za lokalni pogovor.

Interurbani pogovori so sklopljeni — izvzemši v času od 9. do 12. ure dopoldne, ko je promet najživahnejši — v 75 odstotkih v času 15 minut ali še manj. Med deveto in dvanajsto uro dopoldne pa naročniku po večini ni treba čakati niti polnih trideset sekund. Slučaji, ko čaka abonent na zvezo več kot pol ure, so izjema. Dogajajo pa se take zamude v področjih kakih šestih direkcij zbog posebnih prilik, ki vladajo v tistih okrajih. Upanje pa je, da bo uprava kmalu zboljšala razmere, tako da bo v tem pogledu Belgija prvačila vsem ostalim državam.

Naročnik plača v Belgiji letno najemnino v povprečni višini 380 frankov (ca. 1100 Din), ki ga upravičuje za šeststo pogovorov na leto. Vsak nadaljnji pogovor se taksira s 15 centimi (40 p.).

Novi načrti za transpolarni polet

Grandiozni načrt zračnega poleta preko severnega tečaja se bliža uresničenju. Že koncem prihodnjega meseca se na otoku Spitzbergen dvigne znani polarni raziskovalec Amundsen s svojim v to svrho specijalno zgrajenim aeroplanom, da poleti preko severnega tečaja ter nam prinese prve vesti o doslej neznanem arktičnem pomorju.

Amundsenova ekspedicija bo služila znanstvenim svrham. Nezavisno od Amundsenovega podjetja pa pripravlja bivši njegov sotrudnik Skandinavec Hammer ekspedicijo, ki ne bo služila znanstvenim, marveč zgolj tehničnim svrham. Kapetan Hammer, ki se je nedavno vrnil iz Japonske, hoče v dveh dneh s svojim aeroplanom preleteti ogromno distanco Evropa-Japonska. Ustvariti hoče brzinski rekord. Dejanski polet naj bi trajal točno 50 ur. Polet se ima izvršiti v treh etapah. Prva etapa bo pot iz Londona do Spitzbergen, približno 1400 angleških milj; druga etapa Spitzbergen-Alaska, 1800 milj, in končno tretja etapa Alaska-Tokio, 1600 milj. Polet preko tečaja naj bi trajal samo 20 ur. Cela daljava znaša okrogle 5000 angleških milj in je krajša kakor pot preko Velikega oceana. Nobena etapa ne presega 2000 angleških milj. Hammer sam opozarja, da poleti 2000 do 3000 milj brez presledka niti v Ameriki, niti v Evropi niso nič izrednega. Za polet se bo poslužil letala tipa Dornier s 370 konjskimi silami, ki ima akcijski radij 3000 milj. Polet se izvrši letos meseca junija.

Iz Berlina prihaja poročilo, da tudi nemški projekt zračne zveze Evropa-Japonska preko severnega tečaja dobiva vedno jasnejše konture. Gradnja v to svrho potrebnega orjaškega zeppelina se prične v najkrajšem času. Za ta projekt se zanimajo tudi skandinavske države, zlasti Norveška. Glede izvršitve je treba seveda premagati še neke težkoče, ker konferenca ambasadorjev še ni pristala na nemški projekt, vendar upajo, da bo z ozirom na kulturno svrho podjetja poslaniška konferenca vendarle dovolila gradnjo zeppelina, namenjenega za polet preko tečaja.

In tako bo letošnje, oziroma prihodnje poletje stalo v znamenju zračne tekme preko severnega tečaja in dalje do Japonske. Za čemer so grof Zeppelin in drugi pionirji zračne vožnje sanjarili in hrepeneli in kar neveščaki še danes smatrajo za neizvršljiv fantom, utegne v kratkem postati živa resnica: osvojitev severnega tečaja ter ustvaritev zračne zveze med starimi središči kulture in deželo vzhajajočega solnca.

Morska pot iz Evrope do Japonske traja danes dobrih pet tednov; pot preko severnega tečaja bo trajala komaj pet dni. Seveda bo moral zeppelin za transpolarni polet razpolagati s prostorno notranjščino vsaj 150.000 kubičnih metrov.

Mate Marn:

Mandat

(Pisarjeve sanje.)

I.

V beli prestolici se je kar naenkrat pojavila epidemija. Poprej rod za rodom tako zdravi ljudje, moški krepkih pljuč in sposobni za vsak sprejem in še tako glasan shod, in ženske rdečih lic in primerne za vsako posvetno in cerkveno parado, kakor rečeno: poprej zdravi ljudje so začeli bledeti, povešati glave in pokašljevati, zlasti pa pokašljevati in hrkati. Neke vrste pljučni katar bi morda to bil lahko, toda vsi drugi znaki so kazali in tudi vsi zdravniki so bili tega prepričanja, da to nikakor ne more biti samo pljučni katar, temveč da je to bogvedi kakšna komplikacija. No, pa na koncu koncev bi to še ne bilo prav nič tako hudega, če je kdo bled in če se par klobukov in rut povesi in nagne, pa če kdo kašlja, ali usodno je bilo to, da je vsakdo, ki je obolel za to boleznijo, začel pljuvati in je moral pljuvati res nekoliko bolj nego je sicer prej zahtevala narava. Jako kočljiva zadeva je bila to, ker ni ostala bolezen le pri enem slučaju, nego se je čudovito hitro širila in že zavzemala dimenzije. Sprva so ljudje že iz navade ali vsaj radi dostojnosti pljuvali v pljuvalnike. Seveda so vse javne in zasebne korporacije pohitele, da si v čim večjem številu nabavijo tega prepotrebnega pohištva: trgovci z železnino in oni s porcelanom so imenitno prodali vse svoje nove, stare in najstarejše zaloge in celo Ribničan je s svojo suho robo prišel na svoj račun. Oblastvom vseh kategorij in požrtvovalni prizadevnosti vseh društev ni mogoče prav nič očitati, da ni bilo v olepšavo mesta in za pospešitev narodnega zdravja ukrenjeno prav vse, kar so v danem slučaju le ukreniti mogle proti elementom slabotne človeške moči. Ako se je epidemija kljub temu le širila in širila, je to samo dokaz, da je božja šiba spet enkrat udarila po grešnikih. In grehov imamo pa vsi, moj Bog, kdo pa jih nima!

Pljuvalnikov ni bilo več dosti, vsi trgovci in obrtniki skupaj niso več zadoščali potrebam, in celo najdostojnejši ljudje so hočeš nočeš morali včasih pljuvati na tla, ker niso prišli pravočasno na vrsto. Toda dostojni in priletni ljudje in pa damski svet bi še ne bili prekoračili meja. Ali nepotrpežljiva mladina, ta, ta! Ta ni znala lepo čakati, temveč je med čakanjem razvijala svojo iznajdljivost: merila je na daljavo in na višino, potem pa tudi na določen cilj. In ni samo gol slučaj, ako je ta ali oni gospod, ki je grajal to početje, prinesel v svoj urad na svojem fraku spomin za svoj opomin. Kaj čuda, če se je razvil iz tega cel sport in je pri neki tekmi klub Telebalist nadkrilil Akrobalon v razmerju 3 : 0.

In čedalje bolj so se oglašali vpijoči glasovi, da to ne gre več dalje in da ne sme iti več dalje in da se mora ustanoviti neko centralno zdravstveno društvo, družba, zadruga ali ceh — v slabih časih je vse dobro — in da naj ta korporacija skliče anketo in to nemudoma, ker da je ura enajsta!

Preteklo pa je več mesecev in Akrobalon pa Telebalist sta prizadejala drug drugemu že več porazov in se je začelo ustanavljati že tretje — nepristransko — društvo na polju tozadevne balistike. Nazadnje se je vzpričo naraščajoče nevarnosti vendar ustanovilo zdravstveno društvo «Solnce» in je bila sklicana anketa vseh slojev brez razlike strank, ver, starosti in spolov. In je glavni govornik trikrat salamensko treščil s pestjo po govorniški tribuni in ozmerjal po vrsti vse sloje, stranke, vere, starosti in spole. Dejal je, da je samo nemarnost prizadetih kriva, da je bolezen tako napredovala! Naj se meščani — niti «Cenjeni!» jim ni rekel — le udajo brezbrižnosti: nujna posledica te kaznjive zanikernosti da bo splošna zmeda. Fizične potrebe da bo nemirni in zlobni duh revolucije izrabil v demagoške namene. Torišča raznih opravil, ki so do danes šele leno omejena s štirimi stenami in opremljena z angleškimi školjkami, da bodo gotovi elementi prenesli na javne ulice in trge in iz tega prav tako razvili sportno gibanje. In dalje — govornik se je sila razvnel, nikakor pa ne še izčrpal — da bo vse ono, kar tvori nedotakljivo tajno zakonskih zatišij, tudi razgaljeno v javnosti in kot pripravna forma dano na razpolago v sportne namene!

Ogorčenje in buren aplavz sta mešano spremljala govornikove besede, govornika samega so pa dvignili na ramena in ga nosili po mestu. Anketa se je nadaljevala ves dan in vso noč, v društvo «Solnce» se je moral vpisati vsakdo — nekateri so se celo po dvakrat, zlasti oni, ki so šele zvečer prišli do sape! — in je dobilo društvo silo stroge postave. Beli in rdeči plakati so oznanjali daljše in krajše paragrafe in hude in hujše kazni, v pridigah pa so se predočevale ljudem posmrtne posledice in tolmačili odpustki za sedem let in sedem kvadragen. Kljub temu pa, da sta posvetna in duhovska oblast delali z roko v roki, je mesto bilo vseeno v nevarnosti, da zapade nadaljnjim posledicam epidemije. Naporov je bilo premalo — in pa zapreti bi morali celo ugledne osebnosti — odpustki pa vlekli niso!

Toda kjer je sila največja, tam je tudi božja pomoč najbližja. Neki skromen učenjak — njegovo ime, čakajte ...eh ... no..., bo že kje zapisano! — ki ga takrat niso dvignili na ramena in tudi do besede ni prišel, ta učenjak je po težkem in dolgem trudu odkril pravi vzrok bolezni: odkril je nov bacil, obenem pa tudi strup, ki zamori ta bacil. Društvo «Solnce» je takoj poskrbelo, da se ljudje opozore na to važno dejstvo: izdalo je ilustracije in slike, bacil je bil tako velik na njih kakor pitano tele in strupa je bilo naslikanega za par veder. Pa se je nekaterim še vse premalo zdelo, češ, kaj bo to za petdesettisoč ljudi! Komaj košček bedera in pa par kapljic! Toda društvo «Solnce» je delalo z železno roko. Razposlalo je zdravila in recepte — bacile je imel vsak sam — in redne stroge komisije so se na licu mesta vselej prepričale, kako se ukaz izvršuje. Učinek je bil tolik, da je epidemija začela ponehavati, sportni klubi so se razšli, in že po nekaj tednih so ljudje že lahko izobesili narodne zastave in po vseh cerkvah zapeli «Te Deum!»

Komisije pa so z vso vnemo delovale dalje; kajti veljalo je bacil zatreti popolnoma in ne ostati na pol pota. Jasno je namreč bilo, da mora še biti nekje leglo te nesnage, in to je treba najti!

II.

«Ali sem to, kar sem, ali nisem? Ali sem Marko ali nisem Marko?»

Pisar Marko je hodil po sobi gori in doli in godrnjal, zelo godrnjal. V kotu je čepel njegov črni pes Grizi in trdovratno glodal nerodno kost. Od časa do časa je pogledal gospodarja, pa se zopet lotil kosti. Ta pa je nič

Gospodarstvo

Zagrebški veliki sejem

Na razstavni prostor Zagrebškega zbora se že dovaža blago in se prirejajo izložbe. Zaradi tega je na vsem prostoru živahno vrvenje. Mestne ulice, ki vodijo v smeri proti razstavišču, so polne ljudi in voz.

Na poset sejma se pripravljajo tudi mnoge odlične osebnosti. Doslej so najavili obisk češkoslovaški, avstrijski, francoski in belgijski poslanik iz Beograda. Francoski trgovinski atašé pri beograjskem poslaništvu gosp. Muzet je že prispel v Zagreb, da s Francoskim komitejem vodi delo v francoski sekciji. Od angleškega poslaništva prispe v Zagreb trgovinski atašé gosp. E. Murvay Harvey.

Te dni je izšla tretja številka zborskega službenega glasila, ki vsebuje razne pozive in obvestila uprave Zagrebškega zbora poleg raznih drugih člankov, ki se nanašajo na sejem in na kongres trgovcev, ki se bo vršil obenem s sejmom.

Legitimacije za poset sejma se dobe v Sloveniji: Celje: Prva hrvatska štedionica. Maribor: Prva hrvatska štedionica; Jadransko - podunavska banka. Ljubljana: Prva hrvatska štedionica; Jadransko - podunavska banka; Zveza za tujski promet; Urad Ljubljanskega velikega sejma. Črnomelj: Mestna hranilnica. Kranj: Jadransko-podunavska banka. Ljutomer: Obrtna banka. Novomesto: Mestna hranilnica. Ormož: Gremij trgovcev. Ptuj: Ljubljanska kreditna banka. Ribnica: Posojilnica. Slovenjgradec: Trgovska banka. Žalec: Savinjska posojilnica.

Težave angleških premogovnikov

Anglija slovi po svojih številnih in ogromnih premogovnikih, katerih mnogi dajejo po vsem svetu znani prvovrstni premog. Ti angleški premogovniki se nahajajo sedaj že dalje časa v kritičnem stanju, ker njihove za izvoz namenjene zaloge ostajajo nerazprodane. Išče se razna pota, kako bi se tej krizi odpomoglo; pred nekaj dnevi se je sestal takozvani preiskovalni odbor, ki natančno proučuje položaj angleških premogovnikov, toda doslej še ni našel sredstev in poti za ukinitev težkoč. Pozitivnih predlogov, ki bi dovedli do ozdravitve kritičnega položaja, za enkrat skoro ni pričakovati, kajti člani odbora so si v svesti, kakor je povzeti iz izvajanj angleškega časopisja, da je glavni vzrok krize premogarstva v tesni zvezi s splošnimi konjunkturnimi prilikami in da je zastoj razpečavanja v prvi vrsti posledica gospodarske depresije v celi Evropi.

Angleži zatrjujejo, da je delni vzrok stagnacije angleške trgovine s premogom tudi v dejstvu, da cenejši nemški izpodriva dragi angleški premog na svetovnem tržišču. Nemci to naziranje izpodbijajo, češ, da stanje premogarstva tudi v drugih državah ni zavidljivo, zlasti v Nemčiji in Belgiji da so nerazpečane zaloge izredno velike, ker je konzum znatno popustil. Kljub temu pa je dejstvo, da je cela vrsta velikih zaključkov, ki so doslej vedno pripadali angleški trgovini s premogom, prešlo v Nemčijo. Tako na pr. so izvršile italijanske in francoske državne železnice velika naročila premoga v Poruhrju. Iz okolnosti, da se cene, ki jih plačuje francoske državne železnice za poruhrski premog, tri šilinge pri toni pod najnižjo angleško ponudbo, sklepajo mnogi, da bodo angleški premogovniki izgubili še nadaljnje odjemalce.

Ne ve se še danes, ali je kriza v angleškem premogarstvu že dosegla svoj vrhunec. Sicer se v zadnjem času položaj nekoliko prijaznejše presoja, vendar sprišo visokih produkcijskih stroškov angleške premogovne industrije na izdatnejše izboljšanje še dolgo ni misliti, ker ob takih pogojih ne moreje popustiti visoke cene, radi katerih nemška konkurenca zmaguje na svetovnih tržiščih.

Kriza angleške premogovne industrije je razvidna iz uradne statistike, ki je bila objavljena te dni in po kateri je izza konca junija 1924. prenehalo delati v Angliji 351 premogovnikov s 70.800 premogarji in ponovno je v tem času otvorilo obrat 99 (večinoma majhnih) premogovnikov z 9000 delavci. S tem je torej prišlo ob kruh 61 tisoč 800 premogarjev, tako da se je število nezaposlenih v premogovni industriji dvignilo na preko 150.000 oseb.

Zagrebški privredniki proti osnutku zakona o gospodarskem svetu

V torek se je vršila v Trgovski in obrtniški zbornici v Zagrebu konferenca zastopnikov zagrebških gospodarskih organizacij, ki je razpravljala o aktualnih gospodarskih vprašanjih, med drugim o sestanku z zastopniki češkoslovaških zbornic v Zagrebu po gospodarskem kongresu, o vprašanju prisilne poravnave ter ostalih točkah sarajevskega gospodarskega kongresa. Najobširneje se je razpravljalo o vprašanju davčne reforme, o novih davčnih bremenih kakor sploh o načinu donašanja zakona o proračunskih dvanajstinah. Sklenilo se je, da bo ožji odbor v imenu zbornice in ostalih gospodarskih organizacij izdelal skupno oceno tiskanega gradiva o reformi neposrednih davkov, s čemer bi se olajšalo delo finančnemu ministrstvu.

Po zavzetju stališča proti novim davčnim obremenitvam, češ, da bi se davčna bremena morala le znižati, je prišel na vrsto pretres zakonskega načrta o gospodarskem svetu. O tem se je vršila prav ostra debata, zlasti ker se je načrt dostavil gospodarskim organizacijam zopet zelo kesno, da ga ni bilo mogoče podrobno proučiti. Zagrebški gospodarski krogi so se postavili na stališče, da vladni osnutek ne odgovarja željam gospodarskih krogov, ki so pričakovali, da bo načrt predvideval stvoritev zares vrhovnega konzultativnega gospodarskega organa Narodne skupščine in vlade z obeležjem popolne neodvisnosti. Iz vladnega načrta pa se more ugotoviti, da tak gospodarski svet ne bi bil niti pravi zastopnik gospodarskih interesov, ker je zamišljeno, da bi bila ena tretjina članov iz vrst državnih uradnikov, druga tretjina pa imenovana od ministrskega sveta, torej zopet iz vrst negospodarskih krogov. Zaradi tega so zastopniki na konferenci izrazili mišljenje, da bi bilo bolje odgoditi ustvaritev gospodarskega sveta, kakor stvoriti takšen gospodarski posvetovalni organ, v katerem gospodarski zastopniki ne bi imeli vodilne besede.

Tržna poročila

Novosadska blagovna borza (23. t. m.) Turščica: bosanska, 10 vagonov 180; banatska, april, 15 vagonov 185; maj-junij Donava, 30 vagonov 186; banatska, Donava, 40 vagonov 190; sremska, 5 vagonov 170; baška, maj-junij 6 vagonov 190; baška, ladja, 1. maj, 5 vagonov 185; banatska april, 10 vagonov 172.5; april, ladja, 20 vagonov 180; april, Donava, 40 vagonov 190; maj, 5 vagonov 155. Moka: baza «0s», 1.5 vagona 555. Tendenca čvrstejša.

Dunajska borza za kmetijske produkte (22. t. m.) Valovanje tečajev na ameriških žitnih borzah se še vedno ni končalo. Kupčija v evropskih državah, ki so sedaj v prvi vrsti navezane na prekomorske produkte, je zaradi tega zelo nesigurna. O bodočem razvoju cen manjka vsaka možnost kombinacije. Na dunajskem tržišču vlada ta teden precej prijazno razpoloženje. Notirajo vključno blagovnoprometni davek brez carine za 100 kg v šilingih: pšenica: domača 51.50 — 52.50, madžarska s Tisje 54.50 — 55, jugoslovenska 54 — 55.50, Rosafé 51.50 — 52; rž: 49.50 — 51; ječmen: domači 45 — 49; turščica: 27 — 28; oves: 41 — 42.50; pšenični zdrob: 89 — 91; turšični zdrob: 44 — 46; pšenična moka: domača 86 — 88 madžarska 83.50 — 87, jugoslovenska 83.50 do 86 šilingov.

Chicaška žitna borza (22. t. m.) Pšenica: maj 155.75, julij 143.50, september 135.75. Rž: maj 112.50, julij 112.25, september 103.75. Tendenca čvrsta. Turščica: maj 108.50, julij 112 in pet osmink, september 112. Tendenca lahka. Oves: maj 42, julij 43 in pet osmink, september 44.50. Tendenca lahka. Tovornice v Anglijo nespremenjene.

Celjski svinjski sejem (18. t. m.) Dogon 130 komadov. Povprečna cena: prašiči od 6 do 7 tednov Din 90 — 140, od 8 do 9 tednov Din 140 — 180, od 9 do 12 tednov Din 200 — 230, 3 mesece stari Din 300 — 350, 6 mesecev Din 350 — 500, 7 do 8 mesecev Din 600 — 700. Prodanih je bilo 30 svinj. Ponudb mnogo, cene zmerne.

= **Obrtniški kreditl.** Trgovska in obrtniška zbornica nam poroča, da je dobila Narodna banka, podružnica v Mariboru, poročilo, da je kontingent, dovoljen za podeljevanje obrtniških kreditov v okolišu mariborske podružnice, že izčrpan in da je vse prošnje, ki bi se še vložile iz tega okoliša zavrniti.

= *Unifikacija železniških tarif.* V prometnem ministrstvu je izdelana, kakor smo že kratko poročali, nova skupna tarifa, del II. (lokalna tarifa), ki bo veljala namesto danes še veljavnih posebnih lokalnih tarif v področjih poedinih železniških direkcij. Istotako bo skoro objavljena skupna železniškoprometna uredba (del I. A. tarife). Razen tega se izdelujejo izvozna tarifa, tarifa za pasivne kraje in tarifa za pospeševanje prometa naših pomorskih luk, ki se bodo objavile istočasno z omenjenima tarifama. Te tarife bodo le začasne. Temeljita reforma tarif se bo izvedla šele jeseni, ko se bo sestal tarifski odbor.

= **Dobava drv.** Ekonomsko odelenje Direkcije državnih železnic v Ljubljani prejema do 28. t. m. ponudbe za dobavo 100.000 kilogramov bukovih drv. Pogoji so na vpogled pri omenjenemu odelenju.

= **Ležišča petroleja v Albaniji in Grčiji.** Preiskave ameriških inženjerjev v Albaniji so ugotovile ležišča petroleja v južni Albaniji, ki se raztegajo v grško ozemlje prav do Stare Grčije.

= **Gospodarska obnovitev Avstrije.** Kakor poročajo iz Ženeve, bo gospodarska komisija Zveze narodov pričela 26. maja razpravljati o gospodarski obnovi Srednje Evrope. Komisija je povabila Avstrijo, Jugoslavijo in Madžarsko, da določijo svoje delegate. Na dnevnem redu sej gospodarske komisije je točka: Odprava vseh izvoznih in uvoznih carinskih omejitev. Razprava ima cilj, da izvede gospodarsko obnovo Avstrije, ki je potrebna glede na finančno sanacijo države. — Pri teh razpravah bo nedvomno zelo živahna debata, ker bi Avstrija rada imela gotove prednosti na račun ostalih naslednstvenih držav.

= **Obtok novčanic v Nemčiji.** Po izkazu Nemške državne banke z dne 15. t. m. se je zmanjšal obtok novčanic v tednu pred 15. t. m. za 105.6 milijona na 2187.7 milijona državnih mark, obtok rentnih bančnih listov pa za 72.5 milijona na 1486.6 milijona rentnih mark. Skupno se je torej vrnilo za 178.1 milijona papirnatih denarnih označnic v banko.

= **Češkoslovaški kapital v Bolgarski.** Iz Prage poročajo, da javljajo bolgarski industrijski in finančni krogi graditev pet novih velikih tvornic na bolgarskem ozemlju. Gre med drugim za graditev velike elektrarne, tekstilne tvornice, dalje tvornice za predelavo odpadkov premoga. Nove tvornice se nameravajo ustanoviti s soudeležbo češkoslovaškega kapitala.

= **Nemško-francoska gospodarska pogajanja** so se zopet pričela v nedeljo. Včeraj se je vršila oficijelna plenarna seja obeh delegacij. V nemških gospodarskih krogih so mišljenja, da sprememba franc. vlade ne bo povzročila zavlačevanja pogajanj.

Premovanje plemenskih bikov v srezu Maribor, desni breg

Pri licencovanju plemenskih bikov dne 20. in 22. aprila 1925. se dobijo nagrade sledeči bikorejci:

I. državne nagrade: Robič Srečko, veleposestnik v Limbušu po *500 Din.* Frangeš Jernej, posestnik v Bohovi in Pašniška zadruga Limbuš-Ruše po *400 Din. Po 250 Din* pa: Oskrbništvo grofa Meran v Vrhovem dolu, Divjak Matija, posestnik v Orehovi vasi, Jug Josip, posestnik v Rušah

II. okrajne nagrade: Oskrbništvo Sv. Pavel v Limbušu *200 Din. Po 150 Din* pa: Maher Franc, posestnik v Dolgošah, oskrbništvo grofa Alberti v Limbušu, upraviteljstvo kn. škof. posestva «Betnava» v Radvanju, Jug Josip, posestnik v Rušah, Vreel Roza, posestnica v Zrkovcah, Blaže Matija, posestnik v Činžatu, oskrbništvo graščine Slivnice v Slivnici, Pristovnik Franc, posestnik v Spod. Radvanju, Dobnik Marija, posestnica v Rudečem bregu 140 Din. Komauer Peter, posestnik v Slivnici *120 Din.* — Plečko Simon, posestnik v Račah *100 Din. Po 80 Din pa:* Fingušt Franc, posestnik v Gorici, Cebe Herman, posestnik v Zg. Hoči, Kac Mihael, posetnik v Razvanju.

Nagrade se naj dvignejo takoj, najkasneje pa v 8 dneh pri okrajnem zastopu v Mariboru, Koroška cesta 26.

Borze

23. aprila.

LJUBLJANA. (Prve številke pomenijo povpraševanja, druge ponudbe in v oklepajih kupčijski zaključki.) **Vrednote:** 7% posojilo 61—62.5, Vojna škoda 160.5—162.5 (161.5), Celjska posojilnica 210—212.5, Ljubljanska kreditna 217—0, Merkantilna 112—127, Praštedlona 0—825, Kreditni zavod 190—200, Strojne 0—135, Trbovlje 380—0, Vevče 100—0, Stavbna 265—260. — **Blago:** les: trami, monte 8/8 do 21/27, fco meja 0—390; hrastovi friži, 4 do 9 cm, 25 do 60 cm, I. in II., fco meja 1400—0; smrekovi oziroma jelovi hlodi, od 25 cm debeline naprej, fco nakladalna postaja 250—0; late 24/24, dolžina 2, 2.5, 3, 3.5, 4 m media 3 m, fco nakladalna postaja, 3 vagoni (275); bukovo oglje, vilano, fco Podbrdo, 1 vagon (114); poljski pridelki: pšenica: Rosafé, pariteta Ljubljana 0—475, Hard Winter št. 2, par. Ljubljana 0—485, avstralska fco Postojna tranz. 0—460; otrobi pšenični: debeli, pariteta Ljubljana 0—225, drobni, jutne vreče 0—195; oves, makedonski, orig., par. Ljubljana 0—330; turščica: zobata fco sremska postaja 0—185, zobata, par. Ljubljana 0— 220, medžimurska, par. Ljubljana 0—230.

ZAGREB. V efektih je bil danes položaj boljši v bančnih papirjih je bil ob nižjih tečajih promet prilično živahen. Tudi v industrijskih vrednotah je bil promet živahnejši in so poedini papirji zabeležili porast. — V devizah se je tendenca dalje učvrstila in so zaključni tečaji zabeležili porast za nekoliko točk napram včerajšnjim tečajem. Blaga so bile na tržišču le zmerne količine. Narodna banka je podvzela obsežno intervencijo ter nudila blago v vseh čekih a največ v čekih na London in Newyork. Promet je bil drugače prilično slab, le v devizi na Italijo je bil nekoliko večji Notirale so devize: Dunaj 868—888, Berlin 1474—1489, Italija izplačilo 254—257, ček 254—257. London izplačilo 297.5—300.5, ček 297.05—300.05, Newyork ček 61.71—62.71, Pariz 323.5—328.5, Praga 183.65—185.65, Švica 1201—1211, ček 1201—1211; valute lire 252.5—255.5; efekti: bančni: Trgo 15 16, Eskomptna 105—106, Kreditna Zagreb 106—107, Hipo 59—59.5, Jugo 97—98, Ljubljanska kreditna 231—235, Obrtna 66—68, Praštedlona 800—805, Slavenska 0—72; industrijski: Eksploatacija 42—45, Cereale 84—85, Dubrovačaka 500—525, Šečerana Osijek 600—615, Isis 51—53.5, Nihag 52—53, Gutmann 380—410, Slavonija 54—55, Trbovlje 385—0, Vagon Osijek 95—100, Vevče 110—120; državni 7% posojilo 61—62, agrarne 29.5—30. Vojna škoda per kasa 161—162, obračun 161—161.5.

BEOGRAD. Tendenca v devizah čvrsta. Notirale so devize: Dunaj 877—878, Italija 255—255.5, London 298—298.5, Newyork 62.15—62.2, Pariz 324—326, Praga 184.5—185.25, Švica 1205—1206.

CURIH: Beograd 8.35, Newyork 516.60, London 24.775, Pariz 26.80, Milan 21.17, Praga 15.325, Budimpešta 0.007170, Bukarešta 2.30, Sofija 3.775, Dunaj 72.75.

TRST: Beograd 39.20 — 39.40, Dunaj 0.0338 — 0.0348, Praga 72.20 — 72.70, Newyork 24.305 — 24.425, Curih 471 — 473, dinarji 39.10 — 39.30, 20 zlatih frankov 93 — 95.

DUNAJ: Beograd 11.405 — 11.445, Berlin 168.78 — 169.38, Budimpešta 98.45 — 98.85, Bukarešta 3.1825 — 3.2025, London 34.035 — 34.135, Milan 29.10 — 29.22, Newyork 709.35 — 711.85, Pariz 36.805 — 36.965, Praga 21.04 — 21.12, Varšava 136.20 — 136.70, Sofija 5.155 — 5.195, Curih 137.34 — 137.84.

PRAGA: Beograd 54.45, Dunaj 476.625, Rim 138.655, Newyork 33.775, Curih 655.

BERLIN: Beograd 6.735, Dunaj 59.075, Milan 17.22, Praga 12.435, Curih 81.19.

LONDON. Devize: Beograd 295, Dunaj 340.500, Italija 116.81, Newyork 497.5, Švica 24.77.

Sokol

Sokolsko društvo v Višnji gori. I. izkaz prispevkov, ki jih je nabral društveni starosta br. A. Zevnik med prijatelji in znanci za nabavo telovadnega orodja in drugih potrebščin društva. Darovali so: po 200 Din: notar Anton Zevnik v Višnji gori, po 100 Din: Ignac Fabjan v Višnji gori (zbirka), Leopold Grünfeld, Marica Klobčič, Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani, Fr. Škrabar v Višnji gori po 75 Din: J. (zbirka), po 50 Din: dr. Zdolšek v Brežicah, po 40 Din: Turkovi v Višnji gori, po 25 Din: dr. Kimovec v Mariboru, P. v P., po 20 Din: Ignac Bregar v Višnji gori, Tih. Jenko, Miko Krapež v Ljubljani, A. Z. v V., po 10 Din: dr. Češark v Mokronogu, Aleksander Križman, Vinko Okorn, Josip Oset, Franc Pajk, Rudolf Pajk, Robert Vidmar, Višnjan, Ivan Zagorc, Anton Zupančič v Višnji gori, po 5 Din: Milan Defar v Višnji gori, 10 Din obresti, ostalih 10.485.65 Din v poravnavo dosedanjih računov je založil, oziroma kril br. starosta. — Hvala darovalcem! Zdravo! — Odbor.

Godba na pihala Sokola I. Vse člane obveščam, da se vrši v nedeljo dne 26. t. m. popoldne pešizlet odseka. Zbirališče ob pol 2. uri na Taboru. — Kapelnik.

Za Turkov sklad za Tabor so darovali: neimenovani bančni zavod 5000 Din; veletrgovina Nikl&baher in Smrkolj 1000 Din; Žane Miklauc 250 Din; dvorni svetnik dr Marn 200 Din; zavnatelj Krofta 200 Din; nadsvetnik dr. Pavel Skaberne 100 Din; svetnik dr. Janša 100 Din; dr. Salberger, Ljutomer 100 Din; neimenovan 100 Din, I. Rus 10 Din.

Sport

Službene objave LLAP

(Hazenska sekcija, iz seje 23. t. m.)

Pozivajo se klubi: Lask, S. K. Ilirija in T. K. D. Atena, da čimpreje predložijo po dve sliki in verificijske tiskovine za prijavljene hazenašice. Tiskovine dobijo pri podsavezni blagajničarki gej. Pajničevi.

Opozarjamo vse klube, člane hazena sekcije LLAP, da veljavo od 19. aprila sledeče spremembe v hazena-pravilih JLAS., in sicer glasom sklepa JLAS. od 15. aprila t. l.

1.) Kazenski strel 6 m (šestmetrovka) se strelja iz daljave 5 (pet) metrov.

2.) Pri izvajanju strela iz kota (korner) mora ena igralka obrambene stranke oditi iz obrambnega polja in se sme vrniti šele po žvižgu sodnika. Igralka, ki odide iz obrambnega polja, mora preiti v napadalno ali srednje polje.

Verificira se prvenstvena tekma Ilirija : Atena 6 : 2 (3 : 1) z dne 19. IV. 1925.

LLAP. sprejme ponudbo JLAS - hazenske sekcije za odiganje medmestne hazena tekme Praga : Ljubljana ali Brno : Ljubljana v mesecu juniju. Prvenstvena tekma Atena : Hermes, dne 5. t. m. se verificira za Ateno 6 : 0 in ne, kakor je bilo pomotoma javljeno s 3 : 0, in to glasom občega pravilnika JLAS-HS.

Odobri se po hazena-referentu predlagana postava hazenskega tima Ljubljane, ki igra reprezentančno tekmo proti Zagrebu 26. t. m. Ta postava je sledeča:

Krisch Baby (Ilirija), Zanner Frida (Atena), Oman Anica (Ilirija), Zupančič Helena Fanči (vse Ilirija); rezerve: Černe Olga (A.) (Atena), Legan Zofi, Petan Vida, Bernik Wider Pavla (Il.), Petrič Marta (Atena). Potni maršal: ga. Pajničeva; službeni podsavezni odbornik: g. hazena-referent Sancin D. Odhod v nedeljo ob 5.28. uri z osebnim vlakom.

Poziva se S. K. Ilirija, da stavi na razpolago LLAP.-HS. proti potrdilu za to tekmo zelena krila in bele svitre, T. K. D. Atena pa bele bluze. Vsak igralka mora prinesti seboj čevlje in črne hlačke.

Vzame se na znanje dogovorna odgodev prv. tekme Hermes : Ilirija in se odigranje iste določi na 17. maja — igrišče T. K. D. Atena, kakor je bilo to že prvotno izžrebano. Tajnik.

•

Danes v petek ob 18. uri trening reprezentance. — Treninga se morajo udeležiti gdč. Krisch, Zanner, Oman, Zupančič, Bernik, Petan, Legan, Černe, Wieder, Jezeršek, Petrič Marta, Hille-Janša, Privšek, Jermel Milena in Sonja in Erbežnik.

Proti onim, ki se ne bi udeležile treninga, se bo postopalo v zmislu § 19. pravil. — Hazena referent.

Iz sekcije Zbora nogometnih sodnikov. (Službeno.) Danes v petek ob 19. uri važen sestanek nogometnih sodnikov v kavarni «Evropa». Naprošajo se vsi sodniki, da se sestanka zanesljivo udeleže. — Tajnik

Ljubljana : Celovec. Ker je koroški podsavez sprejel pogoje za tekmo Ljubljana : Celovec, se ta tekma vrši prihodnjo nedeljo v Celovcu. Reprezentančno moštvo Ljubljane bo sestavljeno iz igralcev Ilirije. V tem moštvu bosta tudi že igrala Poduje in Seger. Moštvo se odpelje v Celovec v nedeljo dopoldne.

Ilirija : Concordia, Zagreb. V nedeljo, 26. t. m. absolvira priznano izvrstno juniorsko moštvo Ilirije prijateljsko tekmo z juniorji zagrebške Concordije, najboljšim juniorskim moštvom v Zagrebu. Obe moštvi sta v tehničnem oziru na odlični stopnji in sposobni igrati pravcati propagandni nogomet. Nekatere podrobnosti še objavimo. Tekma se prične ob pol 16. uri na prostoru Ilirije.

Zagreb : Beograd. Namesto tekme Jugoslavija : Turčija se vrši v nedeljo v Zagrebu tekma med reprezentancama zagrebškega in beograjskega podsaveza. Zagrebško moštvo je sestavljeno nastopno: Mihelčič (Gradj.) - Vrbančič, Pažur (oba Conc.) Hitrec, Mantler, Remec (vsi Gradj.) - Perel (Conc.), Šivak (Sparta), Benčić (Conc.), Jeren (Hašk), Pavelić R. (Conc.). — Zagrebški listi niso bogve kaj zadovoljni s postavo ter povdarjajo, da bo beograjsko moštvo zelo močno, ker sta Jugoslavija in BSK momentano v zelo dobri formi.

Kolesarski podsavez Slovenije. Danes v petek ob 8. uri se vrši seja upravnega odbora Kolesarskega podsaveza Slovenije v Prešernovi sobi restavracije «Novi svet». Prosijo se vsi odborniki, da se seje točno udeleže. — Tajnik I.

Jadran : Primorje. V nedeljo dne 26. t. m. se vrši na igrišču Primorja važna prvenstvena tekma med navedenima kluboma. Jadran, ki je letos vsled odhoda nekaterih igralcev k vojakom v zadnjih tekmah popustil, je svoje vrste dobro ojačil z novimi močmi, vsled česar je pričakovati zanimivega boja. Tekma prične ob 16.30. Ob 15. uri nastopita rezervni moštvi obeh klubov.

Uruguayci zopet premagani. Svoj čas smo že poročali o prvem porazu, ki ga je Sp. C. Nacional Montevideo doživel v Barceloni od F. C. Europa z 0 : 1. Vendar pa so južnoameriški nogometaši nastopili pri tej tekmi deloma z rezervami. Na velikonočni pondeljek pa je moralo njihovo moštvo kloniti kombiniranemu moštvu F. C. Europa - F. C. Barcelona. Čeprav bi bili Španci postavili lahko še boljše moštvo, je bila njihova zmaga 4 : 2 docela upravičena. Sodnik je zelo blagohotno postopal z Uruguayci.

Ederle in Wainwright, znani ameriški plavačici nameravata avgusta meseca napraviti poizkus, da bi preplavali Canal la Manche. Že sedaj v Floridi in Newyorku pridno trenirata.

---

manj trdovratno in zagrizeno vrtal po načeti misli.

«Ali sem Marko ali ne? Ali bi ne bil mogoče prav tako lahko Jurij ali pa Boštjan? Ali bi ne mogel spremeniti imena?»

In je prišel do zaključka, da bi ime bilo sicer drugo, toda vse pa bi ostalo pri starem in docela neizpremenjeno.

«Pa zakaj bi se sam ne izpremenil z imenom vred? Postal bi Peter in tudi tak kot Peter! Nazval bi se Janez in bi se tudi sicer pojanezil!»

Toda komaj da je to misel do konca domislil, se je dvignilo v njem s fanatično silo:

«Nikdar, nikdar! Zadnja misel tega bi bila: Marko, tebe ni treba, Marko izginil! — Ne, temu nasproti postavim jaz: Marko, črn ali bel, Marko bodi! Jaz gledam s svojimi očmi in poslušam s svojimi ušesi kaj kdo drug vidi in s svojimi uhlji sliši — kaj mi mar!»

In mu je še prišlo na misel, da morda kdo drug bolje in več vidi?

Je že res. Toda moje to ni. Načičkan in načačkan sem s tujo robo že tako, da se dušim. Vso bom izmetal proč, izluščil se iz vse tuje navlake — in če Marka dozdaj ni bilo — ali pa ga je bilo le pol in še manj — pa Marko bo! Če je kaj vreden, ne bo nobenemu molohu izginil v vamp, če pa izgine, ga pa škoda ni — na isti način bi enako moralno lahko končal z vrvjo kakor Judež!»

Skoro zakričal je zadnje besede in Grizi je vstal od kosti in zalajal, kakor bi hotel reči:

«Prav imaš, gospodar!»

Marko je potrenljal pasjega črnuha po vratu in si mislil:

«Vendar je dobro, da imam tega psa. Vsaj vem, kod mi je hoditi, da me epidemija ne zagrabi. Kamor moj Grizi s svojim smrčkom noče, tam tudi zame ni!»

Kar naenkrat postane pes nemiren, upre oči v vrata, kihne nekajkrat in se z gobcem ob tleh približa vratom in zalaja.

Vrata se odpro in v sobo stopi veličastno sama komisija zdravstvenega društva «Solnce».

Grizi je zarenčal in pokazal zobe, Marko ga je zapodil v kot, toda sam ni nič bolj vljudno sprejel gospodov. Kaj da jim pride na misel, da mu prinašajo kolero v hišo!

Pa je naletel! So ga natanko vzeli v roke in mu pokazali, kaj je oblast. Da uradnih oseb ne sme žaliti in ali je že član «Solnca»? In kaj da je on sploh in kako se sploh imenuje in kaj da dela ta pes tukaj, oziroma kaj dela on?

Peter se ni posebno trudil, da jim odgovori na vsa ta vprašanja, pa ga gospodje tudi čakali niso, temveč so takoj začeli s preiskavo.

«Aha, vi ste pisar! Ali imate zdravilo od našega društva?»

«Ne potrebujem ničesar, sem popolnoma zdrav!»

«Kaj?» začudeno vpraša eden izmed gospodov. Toda odgovora ni čakal, kajti že ga pokliče njegov tovariš k mizi:

«Gospodje, tole poglejte!»

In je zagrabil kup Markovih papirjev.

«Zopet novo in bogato leglo bacilov!»

«To je treba uničiti!»

In komisija je vse lepo povezala.

«Vi ste pisar,» se obrne prejšnji gospod k Marku, «in mi imamo posla za vas. Zdravstveno društvo «Solnce» vam nalaga in daje mandat, da mu boste pisali recepte.»

«Sestavljal, ste hoteli reči?» vpraša Marko.

«Ne, sestavljala jih bo komisija, vi jih boste samo prepisavali, stokrat, dvestokrat — drugega ne znate.»

In komisija je dostojanstveno odšla.

Pisar Marko in njegov pes sta brez sledu izginila in vse poizvedovanje je ostalo brez uspeha.

Velikonočna križanka „Jutra“

Križanko so dalje pravilno rešili in izpolnili pogoje našega razpisa:

Iz Celja:

Jerin Milka, Šaraoner Jože, Weixler Leopold, Uršič Slavko, Zupančič Ivan, Pibrovc Anton, Cerlini Marian, Vičar Tatjana, Florijančič Helena, Belin Terezija, Pevec Bojan, Pertot Karel, Tovornik Franc, Štor Ivan, Svetina Lavica, Uzar Mara, Grešak Mirko, Bervar Lojzka, Cesar Avrelij, Exel Boris, Exel Silva, Krulc Ivan, dr. Hrašovec Milko, Filiplič Marica, Starc Zora, Jeretina Ana, Pretnar Janez, Stermecki Nada, Fink Ana, Zavelčina Anči, Černe Milan, Korent Tončka, Kokot Riko, Stegu Stanko, Stegu Nande, Frece Boleslav, Bregar Ema, Frece Sonja, Stegu Milan, Perc Karel, Jerala Boža, Hren Viktor, Umek Karel, Rihteršič Boris, Barle Drago, Schmidt Drago, Hudelist Vinko, Šmid Mirko, Strmšek Slavko, Novak Josip, Javornik Jože, Premik Franjo, Hrabalek Vojteh, Brinar Miran, Kramar Pavla, Roš K.

Schwab Marta, Raič Dušan, Stehnik Ivan, Sone Milan, Černe Drago, Černej Božidar, Babkar Mara, Müller Zvonko, Pilgram Vladimir, Anžlovar Viktor, Čulk Božidar, Jedretič Rudolf, Vrečko Anton, Kavčič Srečko, Lukašič Ivo, Dereani Milena, Knez Davorin, Grobelnik Tonče, Žnidarič Jožica, Zorko Elza, Tratnik Mija, Vizjak Stefi, Šmid Angela, Pirkovič Sonja, Prelan Pavla, Hebar Marija, Kmecelj Sabina, Vidali Joško, Simonišek Ida, Rosina Miro, Anderluš Pavel, Perovšek Miran, Likar Marica, Wudler Fanči, Gabere Milan, Gradišnik Magda, Čop Jelka, Kokot Blanka, Brodar Vilka, Jelen Stanislava, Sadar Marica, Prekoršek Ivan, Šoline Pavla, Jug Mira, Čepin Franjo, dr. Nikola A. von Engelhardt, Mirnik Hana, Šašelj Gregor, Omerza Matija, Jošek Marija, Ahčan Giza, Juhart Jože, Božič Stanko, Božič Zvonimir, Predan Krista, Filiplič Ivan.

Božič Milka, Florjančič Marica, Florjančič Slava, Gobec Svetko, Laharnar Gustav, Sernec Elza, Zore Vida, Majaron Ludvik, Likar Franjo, Vrabič Mira, Lavrenčič Boris, Likar Ivan, Gorinšek H., Koser Albert, Lipold Irma, Dobraje Albin, Wagner Tonica, Pogačnik Janko, Mazgon Dušan, Brnovršnik Dušan, Jelen Viktor, Založnik Igo, Florijančič Ivo, Zavodnik Alojzij, Gerlanc Milko, Založnik Nada, Založnik Vera, Meglič Mirko, Zalokar Srečko.

Iz Ptuja:

Porekar Zvonko, Kotnik Marjan, Pavšič Ivan, Tancig Branko, Matevžič Franica, Subič Milan, Fabjan Marija Ferlan Tomaž, Šestan Dušan, Jereb Dušan, Jamšek Stanko, Omerzu Jelisava, Hlebec Ernest, Veselko Franjo, dr. Trauner Vladimir, Vončina Ivo, Tobias Branko, Horvat Ivo, Jereb Drago, Jarc Franc, Popovič Niko, Primc Albert Likar Janko, Šalamun Mimica, Kosi Manica, Cilenšek Marija, Pajman Miroslav, Barle Alojz, Repič Anica, Komac Slavo, Zajšek Matevž, Pučko Matija.

Iz Zagreba:

Praznik Ivan, Zupančič Franjo, Uršič Jože, Škerlavaj Ciril, Vargazon Dušan, Plis Vlado, Turin Gustav, Robida Franjo, Reške Mara, Logar Ante, Pirc Franc, Šolar Nevenka, Černe Marinka, Švajgar Drago, Zdolšek Ivan, Kocjan Vinko, Ponikvar Tonči, Borovec Miroslav, Karlin Mirko, Prah Ivan, Ogrizek Srečko, Rojec Vladislav, Hren Vilko, Štepec Slavko (Greda pri Sisku) Jozovšek Milica (Samobor).

Iz Beograda:

Brus Lavoslav, Dolničar Ivanka, Zlatnar Rina, Presker Angela, Bohte Zvonko, Jug Ana, Cesar Ivo, Habjan Betka, Keržin Ivan Vošnar Pavle, Mladič Franc, Mačkovšek Fr Selan Janez, Patur Franc, Dolinar Josip.

Iz ostale Jugoslavije izven Slovenije

Golubovec: Štefe Franjo, Klajnšek Anton — **Drvar v Bosni:** Korošec Leo. — **Kakanj v Bosni:** Zuder Makso. — **Sarajevo:** Ozmec France, Zemljič Anton, Fleiss Franjo, Tomažič Marija, Orosel Franjo. — **Otok Krk:** Zorzut Slavica. — **Hvar:** Dulčič Jakob. — **Split:** Lavš Julček in Nadica. — **Šibenik:** Skalicky Bruno. — **Vrpolje:** J. K. — **Gruž:** Vajda Branko, Salmič Sava, Rausch Franc, Skvarča Ljudevit. — **Dubrovnik:** P. I. Muser. — **Zemun:** Pretnar Josip Poč Ciril, Pečnik Anton, Premrov-Premerstein Vera Stein Ana. — **Subotica:** Kolbe Franjo Amon I., Kisel Franjo. — **Novi Sad:** Šušteršič Ivo, Sušnelj Mirko, Kraut Marijan, Gingantaj Vladimir. — **Bačka Topola:** Ovtrata Franjo, Macarol Josip. — **Sombor:** Kolar Manica, Kovač Fran. — **Pančevo:** Kumer Lojze. — **Beli Manastir:** Leskovec Matija. — **Vršac:** Rozman Ciril. — **Prizren:** Šemič Trajko. — **Veles:** Čuden Franjo. — **Kumanovo:** Ravuter Marija. — **Niš:** Barle Alojz. — **Nikšič v Črni gori:** Zupan Ljubo.

Iz inozemstva:

ČESKOSLOVAŠKA: Praga: Rus Jože. — **Brno:** Bloudek Lev, Obereigner Miloš.

AVSTRIJA: Gradec: Pirc Danilo, Domicelj Aleksander. — **Dunaj:** Kodela Matija, Dolenc Vladimir. — **Šmihelj** nad Pliberkom: Planteu Franc. — **Žetinci pri** Radgoni: Kovač Štefan.

ITALIJA: Gorica: Tivan Bruno. Mašera Boris. — **Postojna:** Vencajz Ivan, Sever Mica, Brinšek Tatjana, Narodna čitalnica. — **Prosek:** Črepinko Liči. — **Idrija:** Lapajne Anton. — **Ajdovščina:** Surk Joža, Kenič Joža. — **Tolmin:** Bevk Joža. — **Orehek:** Križaj Anton, Karbič Ivan, Starman Fran, Kenič Ivan.

FRANCIJA: Aix en Provence: Pierre Martinc.

Iz mariborske oblasti

LJUTOMER: Stojan Sonja, Bauhart Jan, Čulk Leja, Senčar Jakob, Trobej Joško, Kukovec Saša in Sonja, Pogrinc Fini, Stopar Ivan, Zelinkova Darinka.

BREŽICE: Pilgram Slavko, Žagar Mijo, Novak Cena, Hudelist Anica, dr. Hudelist, Narad Marija, Aberhar Vladimir, Vrenko Erih Musiš Mimi (Pristava), Blaževič Ervin, Kolar Franc, Ravbar Ciril (Stara vas), Dernač Jakob (Artiče), Janežič Karl (Sara vas), Jerše Jožek, Zevnik Tončka, Černelč Stanko (Artiče), Tomine Avgust (Globoko), Zorčič Zlata (Dobova).

ROGAŠKA SLATINA: Dr. Kolterer Fr., Predan Rudolf, Ferlež Anica, Požar Rafael, Arzenak Štefka, Meštček Antonija, Juvanc Albin, Slejko Ema, Drofenik Karl, Hlavač Aleksander, Pretzl Irena, Jekič Sl.

ROGATEC: Sek'rnik Srečko, Oberanner Franc, Pen Marica, Sekirnik Srečko.

ŠMARJE PRI JELŠAH: Lovrec Zinka, Pink Tone, Debelak Dora, Šašel Rezi, dr. Šašel Josip, Vodopivec Leopoldina, Šumer Hinko, Rebula Miroslav.

ZIDANI MOST: Rettinger Mirko, Jagrič Helena, Likar Vika, Selevšek France, Novak Martin, Cimperman Josip, Vihtelič Roman, Uran Ivan Brinovec Alojzij, Rebec Ivan, Sterniša Jožica, Baša Stanka.

SEVNICA: Vivod Bogdan, Vivod Vidosava, Vivod Minka, Vivod Rado, Schweiger Ljudmila, Donau Viljem, Šribar Maksim, Valant Antonija, Cvetko Alojz, Juvanec Stana, Kunšek Ivan, Cimperšek Roza, Andrejčič Fran.

LAŠKO: Herlah Josip, Korošec Ivan, Drobnič Nina, Praunseis Karl in Alojz, Štrekelj Nevenka, Kokol Herbert, Šeško Marija, Bajda Polda, Upenek Saša, Kokol Adolf, Kokol Franc, Mastnak Marica.

Dopisi

MOSTE. Krajevna organizacija JDS v Mostah priredi v nedeljo dne 26. aprila izlet članstva v Šmartno ob Savi in družabni sestanek v gostilni pri «Tinčku». Zbirališče ob pol 3. uri popoldne pred kemično tovarno na Selu. Izlet se vrši le v slučaju lepega vremena.

D. M. V POLJU. Še nekaj o morali naših klerikalcev. Nekateri tukajšnjih Orlov, ki so gojili tudi tamburanje, so se po odstopu iz Orlovskega društva združili v samostojno društvo «Mladika», to pa kar po domače, brez oblastnega dovoljenja in pravil. Naši klerikalci boječ se, da se ne bi Mladikovci ponudili v sokolski tamburaški odsek, so si izmislili sledeči trik. Naznanili so srez. poglavarstvu, da se je snovalo društvo «Mladika», da je javno nastopilo v gostilni Kajne na Vevčah brez oblastnega dovoljenja in da dela s tem Sokolskemu društvu zgago. Podpisali pa so ovadbo z — Sokol Vevče. Kako moralno vrednost imajo ti ljudje se vidi iz njih dejanj. Mladikovcem je pa le čestitati, da so se izognili ljudem, ki so zahrbtni.

GOR. LOGATEC. Sokolsko društvo v Gor. Logatcu proslavi v nedeljo dne 26. aprila ob pol 8. uri zvečer v prostorih brata Fr. Lenassija 75-letnico predsednika ČSR T. G. Masaryka s sledečim sporedom: 1.) Himna «Kde domov muj». 2.) Predavanje o T. G. Masaryku. 3.) Telovadna akademija, pri kateri sodelujejo vsi oddelki Sokola. Ker je spored proslave prav zanimiv, je pričakovati, da se je udeleže tudi gostje iz okolice. Pretečeno nedeljo je predaval gosp. srezki referent Fr. Merljak o «Spominih iz svetovne vojne». Predavanju je sledilo v obilnem številu zbrano občinstvo z velikim zanimanjem.

RADOMLJE. Preteklo nedeljo je uprizoril domžalski Sokol v tukajšnji sokolski dvorani dramo «Na Pologu». Igralci so v obče prav dobro rešili svoje vloge in občinstvo je z zanimanjem sledilo prizorom. Udeležba je bila sicer nekaj boljša kot zadnjič, vendar bi bilo želeti, da bi prijatelji Sokolstva z večjo vnemo posečali predstave. Domžalskemu Sokolu, ki se je tako vestno pripravil za igro, kličemo: «Kmalu zopet na svidenje!»

STRAŽIŠČE PRI KRANJU. Na željo občinstva ponovi sokolski oder še enkrat «Morje», dramo v štirih dejanjih, v nedeljo dne 26. aprila ob 4. uri popoldne. Iz prijaznosti sodeluje orkester Narodne čitalnice v Kranju. K obilni udeležbi vabi odbor.

RADOVLJICA. Sokolsko društvo v Radovljici ponovi prihodnjo nedeljo dne 26. aprila ob pol 4. uri popoldne komedijo «Vdova Rošlinka». 237

KRŠKO. Minulo nedeljo je priredil krški orkester koncert z lepim sporedom potpurijev iz oper: Carmen, Pikova dama, Butterfly, Traviata in Boilejevo uverturo «Ciganka». Vsled težkega programa je bilo proizvajanje prav slabo. Zlasti ansambel je bil zabrisan in soli niso niti od daleč zadoščali. Da o nijansiranju ni bilo govora, se razume. Taki koncerti so pač odveč. Prihodnjič kaj boljšega.

ZG. LOŽNICA PRI ŽALCU. Dne 28. junija bo blagoslovitev, oziroma otvoritev novega Gasilnega doma s službo božjo na prostem. Tovariška kakor druga društva se naprošajo, da na ta dan ne prirejajo nobenih prireditev. Spored bo objavljen v pravem času.

POLZELA - BRASLOVČE. Občni zbor krajevne organizacije SDS za Polzelo in Braslovče se vrši v nedeljo dne 26. t. m ob 3. uri popoldne v gostilni gosp. Plavca. Somišljeniki, udeležite se polnoštevilno.

VRANSKO. Obrtna zadruga oblačilnih strok na Vranskem je poklonila dne 19. t. m. sedlarskemu mojstru Ant. Ottenschlägerju za njegove zasluge za obrtniški stan v navzočnosti župana, občinskih odbornikov in številnih članov zadruge častno diplomo. Pri tej priliki se mu je predsednik novo ustanovljene zadruge iskreno zahvalil za njegovo nad 37-letno nesebično delovanje kot predsednik prejšnje kolektivne zadruge. Imenom občine mu je čestital g. župan. Zadruga se spominja pri tej priliki tudi svojega marljivega zaupnika g. Pikla iz Braslovč in mu izreka najtoplejšo zahvalo.

SLOV. BISTRICA. V nedeljo dne 25. t. m. se vrši kmečki shod in sicer dopoldne v Slov. Bistrici, popoldne pa na Črešnjevcu. Predaval bo g. Ivan Škrlec, kmet v Vičanih pri Vel. nedelji o naprednem kmetovanju. Pridite na shod možje in žene, stari in mladi, vsi ki se zanimate za napredno kmetovanje!

Carl Sternheim: Oscar Wilde

Sternheim je v svoji najnovejši drami «Oscar Wilde», ki jo igrajo te dni na «D. Theater» v Berlinu, posegel v zadnja poglavja angleške literature in moralne zgodovine. Vendar pa je šel še globje, hotel je prav do dna razkriti seksualno uganko nesrečnega pesnika O. Wilda, ki mu je pred in po famoznem procesu enako velik ko človek in pesnik. Življenjepisne posameznosti je posnel iz Frank Harrisove knjige, citate in dikcijo pa iz vseh del nesmrtnega pesnika.

V drami igrajo samo moški, predvsem Borsie, mladi Douglas in Wildov prijatelj, mali pariški mušketir, kateremu je Wilde tik pred smrtjo podaril kolo. Glavni igralec, ki predstavlja biseksualnega pesnika, je igral z gracijo in prepričevalnostjo ter je pokazal svojega junaka kot duhovitega zabavljača, perverznega površneža, ciničnega aristokrata in ponosnega pesnika. Ves čas pa je bil resničen in življenjski. Ravno njegovi kreaciji pripisujejo, da je delo tako sijajno uspelo.

Kajti občinstvo je bilo navdušeno. Bali so se namreč, da pride do gledališkega škandala. Vendar pa ni bilo nič hudega, kajti seksualni snob je hotel pokazati, da tudi o tem nekaj razume, prizadeti pa so se smehljali, ker te bolne ljubezni ni mogoče na odru predstavljati, če so igralci normalni in je ne občutijo. In tako je tudi prav.

S hrastalškim pralnim praškom prati pomeni ves trud in napor prognati. 1906

Uvoz muh v Ameriko

Bliža se poletje in z njim doba muh. Pri nas smatramo muho za prenašalko nesnage in bolezni, zato skriva dobra gospodinja pred muhami svojo posodo v kuhinji. Toda nekoliko drugače nego mi Evropejci mislijo o muhi Američani. Oni imajo muho za koristno živalco — tako vsaj trdi veliki dnevnik «Morning Post».

Američani, ki so tako ljubosumni na svojo deželo, na tisoče pa jih še pričakujejo, ki se priseli k njim, posebno dovoljenje, so sklenili, da bodo importirali muhe kar brez potnega dovoljenja. Nekoliko tisoč muh so že spravili v svojo deželo, na tisoče pi jih še pričakujejo in so poslali ponje cele tri ekspedicije, ki so odšle na Japonsko, v Kitajsko in Rusijo.

Seveda niso te muhe, po katere so poslali Američani, navadne in vsakdanje muhe, temveč muhe, ki so smrtne sovražnice nekega mrčesa temnozlate barve, ki dela velikansko škodo na sadnem drevju v Ameriki. Američani so zvedeli, da preprečujejo japonske muhe ugonabljanje sadnega drevja in da so zelo koristne tudi drugim posevkom. Da bi ubranili svoja sadna drevesa, žita in povrtnino, so importirali doslej že okolu 50.000 japonskih muh in izkazujejo tem živalicam naravnost neverjetne usluge. Zavoljo teh muh se morajo držati Američani posebnih predpisov; pospeševati morajo njihovo razplojevanje in jih morajo trpeti, tudi če so jim drugače neprijetne. To pa najbrže ne bo trajalo dolgo, kajti znano je, da izleže vsaka muha neštevilno jajčec, potom katerih se plodi zarod v neizmernem obsegu dalje.

Američani torej ne uvažajo japonskih muh iz kakih idealnih nagibov, temveč iz pravcatega samoljubja in so torej, tudi kar se tiče muh, kakor pravi njihovo staro vodilno geslo, zvesti samim sebi.

Izdajatelj in lastnik: «Konzorcij «Jutra». Odgovorni urednik: Fran Brozovič. Tisk Narodne tiskarne v Ljubljani.

Mali oglasi

Mali oglasi, ki služijo v posredovalne in socialne namene občinstva, vsaka beseda 50 par. Najmanjši znesek Din 5·—.

Ženitve, dopisovanje ter oglasi strogo trgovskega značaja, vsaka beseda Din 1·—. Najmanjši znesek Din 10·—.

Obrt

Pekarno
s 1. majem. Lepa ledočnost, stalni odjemalci, prosto najemnino, gotovi prislužek. Cena zmerna. — Vprašati pri podružnici «Jutra» v Mariboru. 9241

Mizarstvo
s strojnim obratom in s velikim prostorom, se proda, odda v najem, event. se sprejme tudi družabnik. Istotam se proda tudi kovaško orodje. Naslov pove uprava «Jutra». 9005

Službe (dobe)

Tapetniški pomočnik
dobro izurjen, se sprejme takoj v lepem kraju Slovenije. Ponudbe pod šifro «Tapetnik» na upr. «Jutra». 9034

Medicar. pomočnik
trezen, pošten ter poročnega vešč v svoji stroki, se takoj sprejme. — Anton Rohor, medičarija, Kranj. 9035

Dobra kuharica
ki opravlja tudi druga hišna dela, se sprejme k družini 3 oseb. Plača po dogovoru. V hiši je poleg nje še ena služkinja. Ponudbe na upr. «Jutra» pod «Dobra kuharica». 9019

Trg. vajenca
sprejme tvrdka tehnične stroke. Ponudbe je inteligentnih dečkov pod značko «Avto» na upravo «Jutra». 8916

Učenec
za ključavničarsko obrt — se takoj sprejme. — Naslov pri podružnici «Jutra» v Mariboru. 9240

Strojnega delavca
k Främmaschinl, spretnega in vsestranskega za razna mizarska dela, sprejme takoj Sokola, Zagreb, Miramarska cesta 18. 9348

Sprejmem deklico
staro od 14 let naprej v službo. Naslov pove upr. «Jutra». 9226

Kuharico in sobarico
ki zna šivati in perilo prati, iščem za fino hišo v Zagrebu. Znanje nemškega jezika se želi. Ponudbe naj se pošljejo na veleindustrijalca Richard Alberti, Zagreb, Tuškanac 18 F, vila Alberti. 9231

Provizijske potnike
sprejmemo. — Ponudbe na upravo «Jutra» pod značko «Provizija». 8943

Kontoristinjo
perfektno v slovenski, nemški in po možnosti v srbohrv. korespondenci, nemški stenografiji in strojepisju, išče večja tovarna na deželi blizu Ljubljane. Plača dobra, stanovanje v tovarni. Nastop po dogovoru. — Ponudbe na upravo «Jutra» pod «Perfektna kontoristinja» 9201

Krojaški pomočnik
se sprejme takoj. Naslov v upravi «Jutra». 9209

Provizijske potnike
sprejmemo. — Ponudbe pod šifro «Provizija» na upravo «Jutra». 8943

Služkinja
ki mora znati tudi kuhati, se išče za takojšen nastop. Naslov pove upr. «Jutra». 9188

Natakarica
pridna in poštena, ki zna tudi nekoliko šivati, se sprejme takoj za gostilno na deželi. — Naslov pove uprava «Jutra». 9180

Črko in dekoracijskega **slikarja**
za emajlno industrijo, se takoj sprejme. Naslov pove uprava «Jutra». 9179

Hotelsko kuharico
prvovrstno, sprejme s 15. majem hotel «Grad», Bled. 9174

Spretno natakarico
sprejme s 15. majem hotel «Grad» na Bledu. 9175

Službe (iščejo)

Trgovski potnik
ki potuje redno po celi državi, dobro uveden, išče še kako zastopstvo poljubne stroke. — Ponudbe pod «Država» na upr. «Jutra». 9122

Trg. pomočnik
špecerist — želi spremeniti službo v kako večjo trgovino v mestu ali na deželi — Nastop po dogovoru. — Ponudbe na upravo «Jutra» pod šifro «Zanesljiv 4261». 8985

Uradnik
z dveletno prakso, absolvent drž. dvorazredne trg. šole, išče primernega mesta — Gre tudi na deželo. — Ponudbe na upravo «Jutra» pod šifro «St. G.». 8565

Oženjen oskrbnik
navajen vseh kmetijskih del, želi službo na manjšem posestvu. Naslov pove upr. «Jutra». 9227

Kontoristinja
s polletno prakso in dobrimi spričevali, išče mesta. Ponudbe na upravo «Jutra» pod značko «Zmožna 4366». 9239

Izurjena šivilja
gre po hišah. Naslov pove uprava «Jutra». 9214

Kot sluga
ali nočni čuvaj, iščem službe. Grem tudi za kočijaža v mestu ali na deželi. Ponudbe na upravo «Jutra» pod šifro «Treznost 4357». 9207

Šoler
dober mehanik, želi premeniti dosedanje mesto, event. tudi izven Slovenije. — Ponudbe na upravo «Jutra» pod «Dobra moč 4355». 9211

Potnik
starejša moč, vpeljan po Sloveniji in Hrvatski, želi premeniti službo proti fiksni plači in dnevnicam. — Ponudbe pod «Potnik fix» na upravo «Jutra». 9191

Prodajalka
dobra moč, bi rada spremenila mesto. Gre tudi kot blagajničarka — najraje v Ljubljano. Ponudbe naj se pošljejo na upravo «Jutra» pod «St. 100/J». 9190

Prodam

Dvokolesa

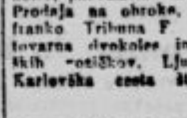

Najnižja cena in največja zaloga raznih vrst dvokoles, pnevmatike in delov. Prodaja na obroke, ceniki franko Tribuna F. B. L. tovarna dvokoles in otroških vozičkov, Ljubljana, Karlovška cesta štev. 4 138

Štedilnik
star, železen, se proda. — Ponudbe na upravo «Jutra» pod «W. T.». 9185

Radi selitve se proda dobro ohranjen **klavir** (Pianino) za 4000 Din in **moško kolo** «Dürkopp» za 1000 Din. — Naslov se izve v upravi «Jutra» ali v trafiki Blaž na Dunajski cesti štev. 12. 2

Kovaško orodje
kompletno za tri delavne moči in stroj za konje striči, se proda — Interesenti si lahko ogledajo na Vrhniki, Podlipska cesta 36. 9212

Nekaj mizarskega in ključavničarskega **orodja** se poceni proda. Ponudbe na upr. «Jutra» pod šifro «Orodje». 9186

Steklenice
različne, od osminke do 1 in pol, večjo množino, prodam. Ponudbe pod «Nizka cena» na upravo «Jutra». 9158

Bukovih debel
lepih ravnih, 3—4 m dolgih in 25—60 cm debelih, prodam 200 m³. — Naslov pove uprava «Jutra». 9169

Starinska kredenca
in vetrina, v skupni vrednosti 18.000 Din, se proda za 7500 Din v Rožni dolini pri Ljubljani št. 28, cesta V 9167

Vsled preselitve
se proda oprema za 2 sobi in kuhinjo, po zelo ugodni ceni. Tudi stanovanje na razpolago. — Naslov pove uprava «Jutra». 9118

Svinjsko mast
čisto domačo, v lastni topilnici topljeno, imam stalno v zalogi. Najnižje dnevne cene. Cenj. naročila na tvrdko J. Popović, Ljubljana. 8928

Železna postelja
zložljiva, s ali brez žimnice, se proda v Gledališki ulici št. 7/III (Pogačar). 9252

Moško kolo
«Puch», se ugodno proda. Naslov pove upr. «Jutra». 9151

2 «Puch» motocikla
nove tipe, s 2 prestavama, skoro nova, se prodasta za 6000 in 7000 Din. Ogleda se v delavnici Gorec, Gosposvetska cesta štev. 14. 9237

Drva za kurjavo
(odrezki od žage) po zmerni ceni — dokler traja zaloga — se dobe pri Ivanu Šiška, Ljubljana, Metelkova ulica 4. 8949

Pomlad. kostum
popolnoma nov, se ugodno proda. Poizve se: A. S., Stari trg 21/II. 8060

Vrtnice
nizke in visokodebelne, različnih barv (z imeni), leguster za plotove, amerikice (1 m visoke), raznovrstne trajnice in letne cvetlice, priporoča Ivan Šimenc, trgovski vrtnar, Ljubljana, Gradišče 12 8725

Kupim

Srebrne krone
se po najvišji ceni kupujejo. Ponudbe pod značko «Krone» na upr. «Jutra». 8707

Kupim večjo množino **pivskih steklenic** (pol litrskih) s patentno zaporo, brez znamke, ali pa na zamašek. Ponudbe na upravo «Jutra» pod šifro «Steklenice». 9234

Macherjev prirodopis rastlinstva
za nižje razrede srednjih šol, se kupi. Naslov pove uprava «Jutra». 9203

Kostanjev les
kupujem v vsaki množini. Ponudbe z navedbo suhosti in najnižje cene franko vagon nakladalna postaja pod «Taninski les» na upravo «Jutra». 9210

Blagajna
štev. 4—6, dvokrilna in dobro ohranjena, se kupi. Hrovat & Komp., Ljubljana, Vegova ulica 6/I. 9213

Oljnatih sodov
(Schmieröhlfässer), praznih, v celem stanju, rabim približno 200 komadov. — Ponudbe na naslov: Drago Hadl Novo mesto 9188

Posest

Hiša v Rožni dolini
se proda. Kupcu je takoj na razpolago stanovanje 4 sob in pritiklin. Naslov v upravi «Jutra». 9192

Lokali

Lokal
se vsled prevzema posestva odda na prometni cesti v Ljubljani (središče mesta), proti prevzemu blaga in inventarja. — Prevzame se lahko še s 1. majem. — Upoštevajo se le resni reflektanti. — Ponudbe pod «Ugodna prilika» na upr. «Jutra». 9067

Trgovina
raznega blaga, se pod lastno ceno odda. Naslov pove uprava «Jutra». 9047

Trgovina
z mešanim blagom na deželi, primerna za žensko, se s stanovanjem, ugodno odda. Ponudbe na upravo «Jutra» pod «S. L. 4362». 9217

Stanovanja

Opremljeno sobo
s posebnim vhodom, išče za takoj zakonski par brez otrok. Ponudbe na upravo «Jutra» pod šifro «Mirna stranka 4802». 9072

Velika soba
prazna ali opremljena, z direktnim vhodom iz stopnišča, v centru mesta, se išče proti najboljšemu plačilu. Ponudbe pod značko «Veletržec» na upr. «Jutra» 9232

Lepa, zračna soba
z 2 posteljama in elektr. razsvetljavo, se takoj odda v Streliški ulici 18/I. 9258

Opremljeno sobo
lepo in zračno, oddam 8. maja. Naslov pove uprava «Jutra». 9222

Mesečna soba
lepo opremljena, z elektr. razsvetljavo in separiranim vhodom, se takoj odda boljšemu gospodu. — Ogled med 5. in 6. uro popoldne. Naslov pove upr. «Jutra». 9225

Sobo
s posebnim vhodom, po možnosti v sredini mesta, iščem za 1. maj. Cenjene ponudbe z navedbo cene na zavarovalnico «L'Union» v Šelenburgovi ulici 7/II. 9224

Gospod išče sobo
z elektr. razsvetljavo in posebnim vhodom v mestu, s 1. majem. — Ponudbe na upravo «Jutra» pod značko «1. maja». 9223

Snažna soba
s posebnim vhodom, se odda s 1. majem solidnemu gospodu. Naslov pove upr. «Jutra». 9153

Opremljeno sobo
lepo, s posebnim vhodom, išče višji uradnik. Ponudbe na upravništvo «Jutra» pod «AB». 9186

Dva gospoda
se sprejmeta na stanovanje in hrano na Starem trgu št. 28/III. 9208

Opremljena soba
se takoj odda v Ilirski ulici 20/I, levo. 9150

Dopisi

Dva mlada gospoda
želita s 2 mladima gospodičnama znanja. — Dopise pod «Bussy, Saint Luc» na upravo «Jutra». 9242

V upr. «Jutra» naj se dvignejo pisma
pod nastopnimi šiframi: Amorček K. L., Brez ljubavi in sreče, Bogata samotarka, Darinka, Duševno znanstvo, Duša, Fandango, Inteligentna, JoJ & Boj, Poletje, Prva ljubezen, Posest 7742, Pomlad 28, Prilika, Soba 90, Snegulčica, Srečne oči, Takoj 2929, Trgovina s usnjem, Vulkan, Zeleni vrh, Zaljubljen plesalec, Fina šivilja.

Mlada gospodična
trgovsko izobražena, s Din 25.000 gotovine, bi se rada seznanila s kakšnim obrtnikom ali trg. pomočnikom — Le resne ponudbe naj se pošljejo in sicer s sliko, na upr. «Jutra» pod šifro «St. 200/S». 9189

A. B.?
Koliko časa misliš še štrajkati? — Koštrun. 9168

Znanja želi
mladenič s gospodično, ljubeznjive narave ter lepe zunanjosti. Dopise na upr. «Jutra» pod značko «Ker sreče mladostne vse moji si vir». 8888

Ženitve

Trgovec-posestnik
42 let star, sodno ločen že 5 let, želi znanja v svrho poznejše ženitve s pošteno in dobrosrčno, 30—45 let staro trgovko ali posestnico, samko ali vdovo. — Samo resne ponudbe s sliko na upravo «Jutra» pod šifro «Lepa bodočnost 4324» Tajnost strogo zajamčena. 9141

Izgubljeno

Majhen, črn kovčeg
sem izgubila. Pošten najditelj naj ga vrne proti dobri nagradi v upravi «Jutra». 9140

Glasba

Koncertni klavir
rjav, zelo dobro ohranjen, se proda za 6000 Din. — Gašparović, Rosljeva c. 9. 9196

Harmonika
trivrstna, kromatična, skoraj nova, se za 2000 Din proda. Ogleda se lahko v trgovini H. Kenda, Ljubljana, Mestni trg štev. 17. 9148

Razno

Nogavice
raznovrstne, se poceni podpletajo Pred škofijo 1/I. 184

Na dobro hrano
domačo, v sredini mesta, se sprejme abonente. — Naslov pove upr. «Jutra». 8972

Zamenja se avto
2sedežen, dobro ohranjen, za štirisedežnega — Naslov pove uprava «Jutra». 8604

Vsakovrstne vožnje
zlasti prevoz pohištva ob priliki selitev, prevoz premoga, lesa in drv s kolodvora ali od drugod in vsakovrstne druge vožnje, oskrbi točno, najhitreje, v najlepšem redu in po zelo solidnih cenah KOMAR A., Krakovska ulica št. 18. Tam se tudi sprejemajo naročila in dajejo vse potrebne informacije. 201

Pisarniško podjetje
izvrstno vpeljano, v Ljubljani, se odstopi vsled družinskih razmer pod zelo ugodnimi pogoji. Naslov v upravi «Jutra». 9206

Potnika
za Slovenijo, stalno mesto, sprejme zagrebška tovarna. — Dopise z navedbo dosedanjega službovanja na Interreklam, Zagreb, I-78 pod „Doživljensko mesto II-233“.

VELIKI
ZEMLJEVID SLOVENIJE
Merilo : 1 : 130.000
za urade, šole, pisarne in javne lokale, z najnovejšo politično razdelitvijo Slovenije v okrožja in z najnovejšo državno mejo
je pravkar izšel.

Nenalepljen zemljevid, sestavljen iz šest listov stane	120 Din
nalepljen na močnejši papir s platnenimi pregibi	240 Din
nalepljen na platno s palicami	360 Din

Zemljevid se naroča v
knjigarni Tiskovne zadruge v Ljubljani, Prešernova ul. 54
nasproti glavne pošte

ALEKSANDER · DUMAS

ZVESTOBA DO · GROBA

(LA · DAME DE · MONSOREAU)

124

Crillon zaječi in se udari s pestjo po čelu, nato pa debelo pljune v sredo dvorane, brez ozira na kralja in vojvodo.

«In vi poznata ubijalce?» vpraša kralj, nehote pretresen po tem pripovedovanju.

«Da, sire!» odgovori Saint Luc in se obrne k vojvodi. Nato stopi pred vojvodo, kraljevega brata, in na licu se mu pokaže izraz dolgo zadrževane mržnje: «Ta ubijalec, ta podlež je ta-le princ, ta sramota Francije. Ubijalec in izdajalec je ta-le podlež!» in pokaže s prstom na vojvodo, tako blizu, da se dotakne njegovega oprsnika.

Kralj je pričakoval ta udarec. Vojvoda ga je vzdržal, ne da bi trenil z očesom. Nato spregovori z mrzlim glasom:

«Da, sire, gospod de Saint Luc je dobro videl in dobro slišal. Dal sem usmrtiti gospoda de Bussyja, in vaše veličanstvo bo znalo pravilno oceniti ta čin potrebne obrambe, ker je gospod de Bussy zares bil moj služabnik in je davi hotel dvigniti orožje na vaše veličanstvo!»

«Lažeš, ubijalec in izdajalec, sedaj še obrekovalec! Lažeš!» vikne Saint Luc nad vojvodo. «Bussy, preboden od bodal, Bussy, kateremu so udarci meča razmrskali pest, kateremu je bila razstreljena rama, ki je bil od krogle zadet v prsa, a z bedrom je visel naboden na ostre konice železne ograje, ta je mogel v takšnem stanju vzbuditi sočutje tudi pri najokrutnejšem neprijatelju, ki bi mu bil prožil pomoč. A ti, ubijalec La Malooa in Cononasa, in sedaj ubijalec Bussyja, ti si ga izdal in usmrtil, pa ne zato, ker je bil neprijatelj tvojega brata, marveč zato, ker je poznal tvoje tajnosti. Monsoreau je dobro vedel, zakaj si ti storil to zločinstvo, podlež!»

«Gospod, moj bog,» zašepeta Crillon, «zakaj jaz nisem kralj vsaj ta trenotek!»

«Pred vami me klevetajo in psujejo, veličanstvo!» zašepeta vojvoda bled od prepasti, ker se med Saint Lucom in Crillonom ni čutil dovolj varnega.

«Odidite, Crillon!» ukaže kralj.

«Pravico, sire, pravico!» zahteva z močnim glasom Saint Luc po Crillonovem odhodu.

«Sire,» nesramno nadaljuje vojvoda, «kaznujte me torej za to, ker sem davi spasil prijatelje vašega veličanstva in vaši stvari, ki je tudi moja, pripomogel do sijajne zmage!»

«Jaz ti pa pravim,» nadaljuje Saint Luc, ki se ni več mogel prevladovati, «da je stvar, za katero težiš ti, izdajalec svojega kralja in brata, da je tvoja stvar prokleta in da moraš na svoji poti izzvati srd božji! Sire, sire, vaš brat da ščiti vaše prijatelje? Potem so izgubljeni!»

Kralja spreleti srd prepasti.

Ta hip se pa začuje zunaj neki žamor, potem nagli koraki, mrmranje množice, nagla vprašanja, klici. V kraljevi sobi nastane molk. In takoj nato, kakor da prihaja potrdilo Saint Lucovih besed, trije dogovorjeni močni Crillonovi udarci na vrata.

Hladen znoj stopi kralju na sence in črte njegovega obraza se spačijo.

«Premagani?» krikne. «Moji ubogi prijatelji propadli?»

«Evo božje sodbe!» pravi Saint Luc pretresen. «Sire, kaj sem vam pravkar rekel? Pomagal jim je zločinec, vaš brat, lopov vojvoda!»

Vojvoda sklene roke, ves prepaden.

«Glej podleža!» viče Saint Luc «Hej, še mene daj umoriti, in kar takoj, ker nimam meča, podlež! Evo ti!» in stopi k vojvodi ter ga s svojo rokavico z vso silo trešči po licu.

Vojvoda zavrisne gneva, sramote in bolečine ter se zruši, kralj pa, kakor da ni videl tega prizora, samo z dlanmi zakriva svoj obraz in krči pretresajo njegovo telo. «Ubogi moji prijatelji!» šepeta. «Podlegli so, ranjeni so? Pa kdo mi prinese sigurno vest o njih?»

«Jaz, sire,» glasno odgovarja Chicot, ki je pravkar vstopil.

«Ti? Ali veš? Kaj je?» hlastno vprašuje kralj.

«Dva sta mrtva, tretji bo takoj izdihnil,» javlja Chicot.

«Kdo je ta tretji, ki še živi?»

«Quelus.»

«In kje se nahaja?»

«Umira v Bussyjevi palači, kamor sem ga dal odnesti!»

Kralj ne posluša več, marveč glasno plače in odbeži.

Diano je Saint Luc odvedel k svoji ženi Jeanni, prijateljici iz srečnejših časov. Jeanne je tri dni bedela nad Diano, ki je ležala v strašni živčni vročici. Četrti dan je vsa utrujena Jeanne legla, a ko se je naspala in hotela k svoji prijateljici, je ni več našla. Odšla je neznano kam in nikdo je ni mogel najti. Našla je Remyja, ga izlečila, živela skrita na Meridoru, pozneje v Parizu, v hiši, kjer je izdihnil njen dragi in katero je kupila. Tu sta se z Remyjem bavila z zdravniško in kemično vedo, in nekaj let pozneje se je Diana približala vojvodi ter se nad njim maščevala baš, ko je segel po kroni. Ona mu jo je izbila iz roke in mu vzela tudi življenje. Kako se je razvil ta del njenega življenja, je opisano v romanu «Štiridesetorica ali Dianina osveta». Bussyju je ohranila zvestobo do groba.

Quelus se je po dvoboju trideset dni boril s smrtjo in izdihnil v kraljevem naročju. Henrik je dolgo žaloval za njim in prijatelji in jim dal postaviti krasne spomenike, ki so stali do časa revolucije. Eden teh spomenikov se še danes nahaja v Louvru.

Vojvodi Anžovinskemu kralj nikdar ni odpustil, čeprav ga je pozneje, prisiljen po političnih prilikah, moral izpustiti in se na videz pomiriti ž njim. Vendar ga je držal pod najstrožjim zaporom tri mesece, ki so bili polni muke, kajti vojvodo je stražil neizprosni Crillon. Vojvoda ni nikdar dobil zadoščenja za žalitve, ki jih je prejel od Crillona, in za strašno zaušnico, katero je prejel od Saint Luca.

V septembru je Chicot prejel pismo, napisano z duhovniško roko: «Dragi gospod de Chicot, zrak v našem kraju je diven, trgatev se bliža. Pravijo, da je njegovo veličanstvo kralj, kateremu sem rešil življenje, nekoliko užaloščen. Dovedite ga v priorat, dragi gospod Chicot, da mu postrežemo z vinom iz leta 1550., katerega sem odkril v svoji kleti, izvrstno je in raztepe vse brige in skrbi. Razveselilo ga bo, in v svetih knjigah naše knjižnice sem našel diven rek: «Vinum laetificat cor humanum». To se zelo lepo bere. Pridite torej, dragi gospod Chicot, in privedite gospoda Saint Luca seboj. Videli boste, da se boste zredili pri meni!

Vaš prior Don Gorenflot, vaš najvdanejši prijatelj.»

Pripis: Recite kralju, da zaradi zakasnele infulacije še nisem mogel priti, da pomolim za duše njegovih prijateljev, a to storim takoj po trgatvi. Prejšnji.»

«Amen!» pravi Chicot. «Ti reveži so dobro priporočeni bogu!»

Ažurira in entla volno v vseh barvah
Toni Jager-Černe
Ljubljana, Dvorni trg 1.

Modistka
Z. Gorjanc & Co.
Ljubljana, Sv. Petra c. 27 poleg hotela Tratnik
priporoča svoje veliko zalogo vsakovrstnih
najmodernejših
damskih klobukov in slamnikov
Sprejema slamnike v prekrojevanje ter vsa popravila. Zaloga Spaterie-oblik
Postrežba točna
Cene najnižje
164-a

Priporočamo novo izdajo
Janko Kersnikovih romanov:
Cyclamen
Broš. 22 Din, vez. 27 Din, pošt. 1·25 Din
Agitator
Broš. 18 Din, vez. 23 Din, pošt. 1·25 Din
Izdala jih je Tiskovna zadruga v Ljubljani

„Grom"
carinsko posredniški in // špedicijski bureau //
LJUBLJANA
Kolodvorska ul. 41
Naslov brzojavkam „Grom" Telefon int. št. 454
Podružnice: Maribor, Jesenice, Rakek
Obavlja vse v to stroko spadajoče posle najhitreje in pod kulantnimi pogoji
Zastopniki družbe spalnih voz S. O. E. za ekspresne pošiljke.

PERUTZ-, KODAK-, AGFA-, HAUFF-

plošče in filme, dafie-filmpak, Satrap, Kodakpapirje, vse foto-potrebščine in fotografične aparate Ernemann, Contessa, Kodak Görz že od 150 Din naprej ima stalno v zalogi
drogerija Anton Kanc sinova
Ljubljana, Židovska ulica 1.
Zahtevajte cenik! 1078-a

Korespondent
samostojen, z večletno trgovsko prakso, perfekten stenograf in strojepisec za nemško, slovensko in srbohrvatsko korespondenco, zmožen knjigovodstva, se sprejme v večjem industrijskem podjetju v Ljubljani.
Samo zmožni in resni gospodje naj se javijo z lastnoročno pisano ponudbo in zahtevo plače s sliko pod „Industrija 1925" na upravništvo „Jutra". 2239-a

Specijalna mehanična delavnica
za popravo pisalnih in računskih strojev
L. BARAGA, LJUBLJANA, Selenburgova ulica št. 6
Telefon št. 980

1925-a
VELIKO ODPRODAJO
razne posode in vseh v železninsko stroko spadajočih predmetov po znatno znižanih cenah nudi tvrdka
Stanko Florjančič
železnina
Sv. Petra cesta štev. 35.

Kupi se parni stroj
dvocilinderski z visoko in nizko napetostjo ca 90 konjskimi silami, 8 do 10 atm. nadpritiska. Kupi se popolnoma nov stroj ali pa zelo dobro ohranjen že rabljen, kateri pa ne sme biti starejši kakor 10 let. Konzervna tovarna Globus d. d. na Vrhniki
2252-a

Nova knjiga! Nova knjiga!
DR. IVAN LAH:
Knjiga spominov
Ječe — Moja pot — Dan 1914
Broširana nizvod stane Din 35·—
vezan v celo platno „ 45·—
po pošti Din 2·— več.
Naroča se v knjigarni Tiskovne zadruge v Ljubljani, Prešernova ul. 54, nasproti glavne pošte.
Nova knjiga! Nova knjiga!

PRODAM TAKOJ!
65 cm širok skoro nov polnojarmenik (Gatter) kompleten, še malo rabljen za ceno Din 60.000·— z 20 žag. kleščami in noži
Cenj. ponudbe na upravo tega lista. 2231-a

IVAN ZAKOTNIK
LJUBLJANA DUNAJSKA C. 46 Telefon št. 379
MESTNI TESARSKI MOJSTER
Vsakovrstna tesarska dela, moderne lesene stavbe, ostrešja za palače, hiše, vile, tovarne, cerkve in zvonike; stropi, razna tla, stopnice, ledenice, paviljoni, verande, lesene ograje i. t. d.
Gradba lesenih mostov, jezov in mlinov.
Parna žaga. 42-a Tovarna furnirja.

LESNA INDUSTRIJA
FRAN MARTINEC, Ljubljana - Škofljica
vljudno javi, da prevzema v žaganje vsake vrste les, manjše kakor tudi največje količine, kupuje vsake vrste les in izvršuje vsa stavbena tesarska dela po najugodnejših cenah

†

V globoki žalosti naznanjamo, da nam je naš srčnoljubljeni sinko in brat

VITO KOLER

v sredo, dne 22. t. m. po dolgi, mučni bolezni, mirno preminul.

Pogreb se vrši **v petek, dne 24. t. m. iz mrtvašnice v državni bolnici** na pokopališče k Sv. Križu.

V Ljubljani, dne 23. aprila 1925.

Žalujoča mati in bratranec Koler-Treo.

Mestni pogrebni zavod v Ljubljani. 2255-a

ZNANOST IN VERA
VEDOSLOVNA ŠTUDIJA
NAPISAL
DR. FRANCE VEBER,
VSEUČILIŠČNI PROFESOR
KNJIGA STANE DINARJEV 65·— BREZ POŠTNINE
NAROČA SE V KNJIGARNI TISKOVNE ZADRUGE V LJUBLJANI, PREŠERNOVA UL. 54, NASPROTI GLAVNE POŠTE

2256-a

†

Alojzija Pleničar naznanjam v svojem in v imenu svojih sorodnikov vsem prijateljem in znancem, da je naša ljubljena sestra in teta, gospodična

Marija Jug

v sredo, dne 22. aprila ob 23. uri v 79. letu starosti mirno preminula.

Pogreb drage pokojnice se bo vršil v petek, dne 24. aprila ob 4. uri popoldne iz hiše žalosti na litijsko pokopališče.

V Litiji, dne 22. aprila 1925.

Zahvala

Povodom izgube našega preljubega in nepozabnega soproga in očeta

Štefana Koršiča

za izkazano srčno sočutje in tolažilne besede izrekamo tem potom iskreno zahvalo.

Posebno pa se čutimo dolžni zahvaliti se cenj. gg. tovarišem finančne kontrole za prekrasni venec in pevcem za ganljivo žalostinko.

Žalujoča rodbina Koršič.

Prometni zavod za premog, d. d.
v LJUBLJANI
prodaja premog
iz slovenskih premogovnikov
vseh kakovosti, v celih vagonih po originalnih cenah premogovnikov za domačo uporabo kakor tudi za industrijska podjetja in razpečava na debelo
inozemski premog in koks
vsake vrste in vsakega izvora ter priporoča posebno prvovrstni češkoslovaški in angleški koks za livarne in domačo uporabo, kovaški premog, črni premog in brikete
Naslov: Prometni zavod za premog, d. d. v Ljubljani
Miklošičeva cesta štev. 15/I. 70-a

Priporočamo knjigo:
Stojanović A., Kumanovska bitka.
Popis bitke in njen pomen z dvema zemljevidoma. Knjiga velja s poštnino vred Din 31·— ter se naroča pri
Tiskovni zadrugi v Ljubljani.

Ljubljanska kreditna banka
Delniška glavnica Din 50,000.000·—
Rezervni zaklad okoli Din 10,000.000.—
CENTRALA: LJUBLJANA, DUNAJSKA CESTA
PODRUŽNICE:
Brežice, Celje, Črnomelj, Gorica, Kranj, Maribor, Metković, Novi Sad, Ptuj, Sarajevo, Split, Trst, agencija Logatec
Brzojavni naslov: Banka Ljubljana
Telefon štev. 261, 413, 502, 503 in 504.
se priporoča za vse v bančno stroko spadajoče posle.